

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Kuvendi - Skupština – Assembly

Zakon Br. 04/L-109

O ELEKTRONSKIM KOMUNIKACIJAMA

Skupština Republike Kosovo

Na osnovu člana 65 (1) Ustava Republike Kosovo,

Usvaja:

ZAKON O ELEKTRONSKIM KOMUNIKACIJAMA

POGLAVLJE I OPŠTE ODREDBE

Član 1 Svrha

Cilj ovog zakona je regulisanje elektronskih komunikacijskih aktivnosti bazirani na načelo tehnološke neutralnosti i regulatorni okvir EU-a o elektronskim komunikacijama, promovišući konkurenciju i efikasnu strukturu u elektronskim komunikacijama, kao i garantovanje potrebnih odgovarajućih usluga na teritoriji Republike Kosova.

Član 2 Delokrug

Ovim zakonom se uređuju društveni odnosi u vezi sa elektronskim komunikacionim mrežama i uslugama, pripadajućim uslugama i sredstvima, korišćenjem resursa elektronskih komunikacija i društvenih odnosa u vezi sa radio opremom, terminalnom opremom i elektromagnetnom kompatibilnošću, obezbeđuje se isti nivo zaštite prava na lične podatke, a naročito prava na tajnost obrade ličnih podataka u sektoru elektronskih komunikacija.

Član 3

Principi za uređenje delatnosti elektronskih komunikacija

1. Uređenje delatnosti elektronskih komunikacija treba da bude zasnovano na principima efikasnog upravljanja i korišćenja ograničenih resursa, tehnološke neutralnosti, funkcionalne ekvivalentnosti, proporcionalnosti, minimalne neophodne regulacije, pravne sigurnosti na dinamičnom tržištu, ekonomskom razvoju, obezbeđivanjem efikasne konkurencije, zaštite prava potrošača, objektivnosti kriterijuma, uslova i regulatornih procedura, transparentnosti i nediskriminacije.
2. Princip tehnološke neutralnosti znači da zakonske propise treba primenjivati imajući u vidu ciljeve koje treba postići i u cilju obezbeđivanja, u razumnoj meri, da njihova primena ne destimuliše ili diskriminiše korišćenje specifičnih tehnologija, i obezbeđujući da se zakonski propisi primenjuju, koliko je to moguće, bez obzira na tehnologije koje se koriste u pružanju elektronskih komunikacionih usluga i mreža u vezi sa specifičnim pravnim odnosom.
3. Načelo funkcionalne ekvivalentnosti znači da primena zakonskih normi treba biti što je moguće jednoobrazna za sve mreže elektronskih komunikacija ili usluge sa sličnim funkcijama.
4. Kada se primenjuju zakonski propisi koji regulišu aktivnosti elektronskih komunikacija, treba uzeti u obzir relevantne principe navedene u stavu 1. ovog člana. Ti principi moraju biti poštovani bez davanja prioriteta bilo kojem od njih i moraju biti primenjeni u cilju ostvarivanja svrhe i ciljeva utvrđenih u članu 1. ovog zakona.

Član 4

Definicije

1. U ovom zakonu izrazi u daljem tekstu imaju sledeće značenje:
  - 1.1. **Regulatorni Autoritet za elektronske i poštanske komunikacije** - (u daljem tekstu Autoritet) regulatorno telo koje sprovodi i nadgleda regulatorni okvir utvrđen ovim zakonom, Zakonom o poštanskim uslugama i politikama razvoja oblasti elektronskih komunikacija i poštanskih usluga, utvrđenim od strane Vlade u skladu sa odredbama iz stava 1 člana 6 ovog Zakona i stava 1 člana 7 ovog Zakona;
  - 1.2. **Opšte ovlašćenje** – akt opšte prirode, koji se sastoji od zakonskog okvira utvrđenog ovim zakonom i propisa donesenih od strane Autoriteta za njegovo sprovođenje, u cilju obezbeđivanja prava na pružanje elektronskih komunikacionih mreža i/ili usluga, utvrđujući i specifične obaveze, koje se mogu primenjivati za sve ili za neke određene vrste elektronskih komunikacionih mreža i/ili usluga;
  - 1.3. **Prateća oprema** – povezane usluge, fizička infrastruktura i drugi objekti ili elementi povezani sa elektronskom komunikacionom mrežom i/ili uslugom, koji omogućavaju i/ili podržavaju pružanje usluga putem te mreže i/ili usluge, ili se mogu koristiti u te svrhe, uključujući, između ostalog, zgrade ili ulaze u zgrade, vodove u zgradama, antene, tornjeve i druge potporne objekte, kanale, provodnike, stubove, šaftove i razvodne ormare;

1.4. **Identifikacija dolaznog poziva** – funkcija koja omogućava pozvanom licu da identifikuje terminalnu tačku mreže iz koje se upućuje poziv na osnovu broja ili koda dodeljenog toj terminalnoj tački mreže;

1.5. **Integritet mreže** – se odnosi na sposobnost povezanih sistema da sačuvaju i održavaju optimalan stepen svog radnog statusa i da ne budu pod uticajem interkonekcije sa drugim mrežama. Obezbeđivanje integriteta mreže (QoS – kvalitet usluga, obaveze poverljivosti i pouzdanosti). Na primer: integritet podataka (podaci su upravo oni koji su upućeni: ništa nije dodato, ništa nije promenjeno, ništa nije izbrisano);

1.6. **Štetna smetnja** – smetnja koja ugrožava funkcionisanje sistema radio-navigacije ili drugih usluga bezbednosti, ili koja na drugi način neprekidno ozbiljno degradira, ometa ili prekida usluge radio-komunikacija, koje funkcionišu u skladu sa ovim zakonom i drugim podzakonskim aktima;

1.7. **Interkonekcija** – fizička i logička veza javnih komunikacionih mreža, koje koriste jedan ili više preduzetnika i kojom se omogućava korisnicima jednog preduzetnika da komuniciraju sa korisnicima tog ili drugog preduzetnika, ili omogućava pristup uslugama koje pruža drugi preduzetnik. Interkonekcija je specifična vrsta pristupa, koja se realizuje između operatora javnih komunikacionih mreža;

1.8. **Komunikacija** – razmena ili prenos bilo kakve informacije između određenog broja učesnika putem elektronskih komunikacionih usluga koje su dostupne javnosti. Ovo ne obuhvata nijednu informaciju koja se prenosi kao deo usluga radio-televizijskog emitovanja putem elektronske komunikacione mreže, izuzev u slučaju kada se informacija može povezati sa određenim pretplatnikom ili korisnikom koji prima tu informaciju;

1.9. **Zakupljena linija** – nekomutovana linija elektronskih komunikacija koja povezuje terminalne tačke elektronske komunikacione mreže;

1.10. **Ministarstvo** – ministarstvo nadležno za sektor elektronskih komunikacija i poštanskih usluga;

1.11. **Preduzetnik** – svako fizičko i/ili pravno lice ili grupa lica udruženih na osnovu kontrole ili zavisnosti, koja su uključena u delatnost elektronskih komunikacija u Republici Kosovo ili čije aktivnosti ili namere, ako se ostvaruju, mogu imati uticaj na ekonomsku aktivnost u Republici Kosova;

1.12. **Broj** – niz cifara utvrđen u planu numeracije, ime ili adresa koje se koristi za adresiranje u elektronskim komunikacionim mrežama i uslugama;

1.13. **Geografski broj** – broj iz Nacionalnog plana numeracije čiji deo iz sadržaja njegovih cifara ima geografsko značenje koje se koristi za usmeravanje poziva na fizičko mesto terminalne tačke mreže;

1.14. **Negeografski brojevi** – brojevi iz Nacionalnog plana telefonske numeracije koji nisu geografski brojevi. Oni uključuju, između ostalog, mobilne brojeve, otvorene brojeve i brojeve iz kategorije “premija brojeva”;

- 1.15. **Pružalac univerzalnog servisa** – preduzetnik koji pruža univerzalni servis;
- 1.16. **Operator** – preduzetnik, koji pruža ili koji je ovlašćen da pruža elektronsku komunikacionu mrežu ili pripadajuća sredstva;
- 1.17. **Terminalna oprema** – oprema ili njena relevantna komponenta, koja može da prima i/ili šalje informaciju i projektovana je da bude priključena na bilo kakav način i na bilo koju javnu komunikacionu mrežu;
- 1.18. **Pretplatnik** – svako fizičko ili pravno lice koje je zaključilo ugovor sa preduzetnikom koji pruža elektronske komunikacione usluge dostupne za javnost, o korišćenju pruženih usluga;
- 1.19. **Terminalna tačka mreže** – fizička tačka u kojoj pretplatnik ostvaruje pristup javnoj komunikacionoj mreži. U slučaju mreža koje koriste komutaciju ili usmeravanje, terminalna tačka mreže se prepoznaje kao tačka određena mrežnom adresom, koja može biti povezana sa brojem ili imenom pretplatnika;
- 1.20. **Nacionalni plan numeracije** – struktura brojeva i nizeva brojeva, imena ili adresa kao i njihovo utvrđivanje u cilju obezbeđivanja pristupa javnim elektronskim komunikacionim mrežama i uslugama;
- 1.21. **Nacionalni plan Radio – Frekvencija** – dokument koji definiše pojaseve frekvencija za različite usluge i utvrđuje osnovne uslove za raspodelu i dodelu frekvencija, u cilju efikasnog korišćenja radio-frekvencijskog spektra i izbegavanja smetnji;
- 1.22. **Elektronska poruka** – svaki tekstualni, zvučni ili slikovni zapis, poslat preko javne komunikacione mreže, koji se može pohraniti u mreži ili u terminalnoj opremi primaoca sve dok je primalac ne preuzme;
- 1.23. **Lokalna petlja** – fizičko kolo koje povezuje priključnu tačku mreže s glavnim razvodnim ormarom ili s drugom odgovarajućom opremom u nepokretnoj javnoj elektronskoj komunikacionoj mreži;
- 1.24. **Pristup** – davanje na korišćenje sredstava i/ili usluga drugom preduzetniku, pod određenim uslovima, bilo po ekskluzivnom ili neekskluzivnom osnovu, u cilju pružanja elektronskih komunikacionih usluga, uključujući i pružanje usluga informacionog društva ili usluga prenosa sadržaja. Pristup, između ostalog, obuhvata pristup elementima mreže i pripadajućim sredstvima, što može obuhvatiti priključenje opreme putem fiksnih ili bežičnih veza (to naročito obuhvata slobodan pristup lokalnoj petlji, te sredstvima i uslugama neophodnim za pružanje usluga preko lokalne petlje); pristup fizičkoj infrastrukturi, uključujući zgrade, kablovsku kanalizaciju i tornjeve; pristup odgovarajućim softverskim sistemima, uključujući sisteme za operativnu podršku; pristup informacionim sistemima i bazama podataka u svrhe upravljanja, priključivanja, podnošenja zahteva za popravku i održavanje i fakturisanje; pristup sistemima za prevođenje brojeva ili sistemima sa istovetnom funkcionalnošću; pristup fiksnim ili mobilnim mrežama, posebno za potrebe rominga; pristup sistemima uslovnog pristupa za usluge digitalne televizije i pristup virtuelnim mrežnim uslugama;

1.25. **Radio interferencija** – degradacija performansi opreme i/ili sredstava, radio-komunikacija ili radio sistema zbog radio-poremećaja;

1.26. **Resursi elektronskih komunikacija** – su radio-frekvencije (kanali), telefonski brojevi i drugi identifikatori elektronskih komunikacionih mreža, kao što su oznake radio-poziva, orbitalni resursi, uključujući i položaj u geostacionarnoj orbiti i druge resurse neophodne za obavljanje delatnosti elektronskih komunikacija radi korišćenja elektronskih komunikacionih mreža ili radio opreme ili terminalne opreme i u cilju pružanja elektronskih komunikacionih usluga;

1.27. **Elektronska komunikaciona mreža** – sistem prenosa i, tamo gde je primenjeno, uređaji za komutaciju i usmeravanje i drugi resursi, uključujući pasivne mrežne elemente, koji omogućavaju prenos signala pomoću žičnih, radio, optičkih ili drugih elektromagnetskih sredstava, uključujući satelitske mreže, fiksne (sa komutacijom kola ili paketa, uključujući Internet) i mobilne mreže, energetske kablovske sisteme, u delu koji se koristi za prenos signala mreže koje se koriste za emitovanje radio-televizijskih sadržaja i sadržaja kablovske televizije, bez obzira na vrstu informacije koja se prenosi;

1.28. **Javna komunikaciona mreža** – elektronska komunikaciona mreža koja se, u celini ili pretežno, koristi za pružanje elektronskih komunikacionih usluga dostupnih za javnost koje omogućavaju prenos podataka između terminalnih tačaka mreže;

1.29. **Javna fiksna mreža** – mreža u kojoj se terminalne tačke nalaze na fiksnim lokacijama;

1.30. **Javna mobilna komunikaciona mreža** – mreža u kojoj se terminalne tačke ne nalaze na fiksnim lokacijama;

1.31. **Radio-frekvencijski spektar** – obuhvata elektromagnetske talase u opsegu frekvencija od 9 KHz do 3000 GHz, koji se šire u prostoru bez potrebe posebnih vodova;

1.32. **Elektronska komunikaciona usluga** – usluga koja se po pravilu pruža uz naknadu, a sastoji se, u celini ili delimično, od prenosa signala putem elektronskih komunikacionih mreža, uključujući telekomunikacione usluge i usluge prenosa u mrežama korišćenim za prenos radio-televizijskih sadržaja i u mrežama kablovske televizije, ali ne obuhvata usluge pružanja medijskih sadržaja ili obavljanja uredničke kontrole nad medijskim sadržajima koji se prenose putem elektronskih komunikacionih mreža i usluga, niti obuhvata usluge informacionog društva koje se u celini ili pretežno ne sastoje od prenosa signala elektronskim komunikacionim mrežama;

1.33. **Usluga sa dodatom vrednošću** – je, što se tiče obrade ličnih podataka i zaštite privatnosti, bilo koja usluga koja zahteva obradu podataka o saobraćaju ili podataka o lokaciji, osim podataka o saobraćaju, izvan opsega neophodnog za prenos komunikacije ili njenog fakturisanja;

1.34. **Javno dostupna telefonska usluga** – javno dostupna usluga za slanje i primanje nacionalnih i međunarodnih poziva i pristup hitnim službama preko broja iz

nacionalnog plana numeracije. Ova usluga može da obuhvata pružanje jedne ili više sledećih usluga:

1.34.1. usluge operatora;

1.34.2. deo usluga pretraživanja informacija, telefonski imenik;

1.34.3. pružanje javnih telefonskih govornica uz naknadu;

1.34.4. usluge pod određenim uslovima, prema članu 75. ovog zakona;

1.34.5. obezbeđivanje posebne terminalne telekomunikacione opreme za korisnike sa ograničenim sposobnostima ili sa posebnim socijalnim potrebama;

1.34.6. pristup uslugama sa negeografskim brojevima.

1.35. **Povezane usluge** – one usluge koje su povezane sa elektronskom komunikacionom mrežom i/ili elektronskom komunikacionom uslugom, koje omogućavaju i/ili podržavaju pružanje usluga putem te mreže i/ili usluge, ili se mogu koristiti u te svrhe, uključujući, između ostalog, sisteme za prevođenje brojeva ili sisteme sa istovetnom funkcionalnošću, sisteme uslovnog pristupa i elektronske programske vodiče, kao i druge usluge, poput usluga baziranih na podacima o identitetu, lokaciji i dostupnosti;

1.36. **Radio-komunikacione usluge** – aktivnosti koje pokrivaju komunikacije, i koje obuhvataju prenos, slanje i prijem signala putem radio-talasa;

1.37. **Usluge informacionog društva** – usluge koje se nude daljinski uz naknadu, preko elektronskih sredstava i na individualni zahtev primaoca usluga. “Daljinski” znači da se usluga pruža bez potrebe da obe strane budu prisutne u isto vreme. “Preko elektronskih sredstava” znači da se usluga isporučuje iz tačke porekla i preuzima na krajnjem odredištu preko elektronske opreme za obradu (uključujući i digitalnu kompresiju) i pohranjivanje podataka. Slanje, prenos i potpuni prijem obavljaju se preko kablova, radio talasa, optičkih sredstava i drugih elektromagnetnih sredstava. “Na individualni zahtev primaoca usluge” znači da se usluge pružaju prenosom podataka na individualni zahtev primaoca. Usluge informacionog društva obuhvataju, naročito, prodaju roba i usluga, usluge pristupa informacijama ili reklamama na Internetu i pristupa uslugama javnih komunikacionih mreža, prenosu podataka ili očuvanju podataka primaoca u javnoj komunikacionoj mreži;

1.38. **Univerzalni servis** – utvrđeni minimum usluga propisanog kvaliteta, koji je dostupan za sve korisnike na teritoriji Republike Kosovo, bez obzira na njihov geografski položaj, po pristupačnim cenama;

1.39. **Korisnik** – svako fizičko ili pravno lice koje koristi ili zahteva da koristi elektronske komunikacione usluge, dostupne za javnost;

1.40. **Krajnji korisnik** – korisnik koji ne pruža javne komunikacione mreže i/ili javne elektronske komunikacione usluge, dostupne za javnost;

1.41. **Javna telefonska govornica** – javno dostupan telefon, čije korišćenje se plaća sredstvima plaćanja, kao što su metalni novac i/ili kreditne, debitne i/ili unapred plaćene kartice, uključujući i kartice sa pristupnim kodom;

1.42. **Podaci o saobraćaju** – oni podaci koji su obrađeni u cilju prenosa komunikacija unutar elektronske komunikacione mreže ili njenog fakturisanja;

1.43. **Podaci o lokaciji** – oni podaci obrađeni unutar elektronske komunikacione mreže, koji označavaju geografski položaj terminalne opreme korisnika elektronske komunikacione usluge dostupne za javnost;

1.44. **Radio-televizijski prenos** – servis prenošenja radio i televizijskog programa preko zemaljskih antena, elektronske ili satelitske komunikacione mreže, u kodiranom ili nekodiranom obliku, radi preuzimanja od strane javnosti;

1.45. **Poziv** – veza uspostavljena putem javno dostupne elektronske komunikacione usluge, koja omogućava dvosmernu glasovnu komunikaciju.

1.46. **Lice** – bilo koje fizičko, pravno ili javno lice, uključujući ovde i korporacije, partnerstva, truste, nesvrstane organizacije, pružaoce usluga, Vladu ili bilo koju instituciju koja se na nju odnosi.

1.47. **Pozivi u emergentnoj službi** – pozivi u institucijama koja se bave emergentnim službama.

POGLAVLJE II

NADLEŽNI ORGANI U OBLASTI ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJA I NJIHOVE NADLEŽNOSTI

Član 5

Nadležni organi u oblasti elektronskih komunikacija

1. Nadležni organi u oblasti elektronskih komunikacija su Ministarstvo i Autoritet.
2. Vlada utvrđuje nacionalnu politiku i strategije za delatnost u oblasti elektronskih komunikacija u Republici Kosovo izrađene u skladu sa članom 7. stav 1. ovog zakona.
3. Elektronske komunikacije korišćene u svrhu nacionalne odbrane, nacionalne bezbednosti, održavanja javnog reda, zaštite državne granice, bezbednosti železničkog saobraćaja i civilne avijacije, kao i za obezbeđivanje stabilnog i pouzdanog funkcionisanja energetskog sistema biće regulisane od strane relevantnih državnih institucija u okviru njihovih oblasti nadležnosti. Rad tih institucija koordinisaće nadležna državna institucija.

Član 6

Odgovornosti Vlade u oblasti elektronskih komunikacija

1. U cilju utvrđivanja nacionalne politike i strategija u oblasti elektronskih komunikacija, Vlada će postaviti političke i strateške ciljeve za obezbeđivanje ekonomskog razvoja i konkurencije u sektoru elektronskih komunikacija.

2. Vlada:

2.1 Donosi Nacionalni Plan za radio-Frekvencije, i predlaže Skupštini za usvajanje.

2.2 Usvaja politiku i nacionalne strategije u sektoru elektronskih komunikacija.

Član 7

Nadležnost Ministarstva u oblasti elektronskih komunikacija

1. Ministarstvo ima sledeća ovlašćenja:

1.1. Izrađuje i podnosi Vladi predloge nacionalne politike i strategija za sektor elektronskih komunikacija oslanjajući se na ciljevima navedene u člana 1 ovog Zakona.;

1.2. Koordiniše i nadgleda sprovođenje nacionalne politike i strategija Vlade u sektoru elektronskih komunikacija.

1.3. Koordinira i nadgleda razvoj programa državnog ulaganja u oblasti elektronskih komunikacija, obavlja ekonomske, finansijske i tehničke procene tih programa i sprovodi kontrolu nad njihovim sprovođenjem;

1.4. Vršiti izradu i usvaja podzakonske akte utvrđene ovim zakonom, naročito za razvoj sektora elektronske komunikacije.

1.5. Predstavlja Republiku Kosovo u međunarodnim organizacijama i institucijama u oblasti razvoja politika i strategija za elektronske komunikacije u okviru svojih nadležnosti;

1.6. Priprema i potpisuje bilateralne i multilateralne međunarodne sporazume u oblasti elektronskih komunikacija u ime Republike Kosovo u okviru svojih nadležnosti;

1.7. Koordinira izvršenje obaveza u oblasti elektronskih komunikacija koje proističu iz međunarodnih ugovora i/ili sporazuma kojih se pridržava Republika Kosovo;

1.8. Saraduje sa Ministarstvom bezbednosnih snaga Kosova, Ministarstvom unutrašnjih poslova i Kosovskom obaveštajnom agencijom u pitanjima iz oblasti elektronskih komunikacija koja se odnose na nacionalnu odbranu i bezbednost;

1.9. U slučajevima više sile, vanrednih situacija ili u drugim vanrednim okolnostima, kao i u cilju pripreme za opštu mobilizaciju ili nacionalnu odbranu ili garantovanja nacionalne bezbednosti i javnog reda, u skladu sa postupcima utvrđenim zakonom i drugim zakonskim aktima, daje obavezne smernice, dužnosti i obaveze za

preduzetnike koji pružaju elektronske komunikacione mreže i/ili usluge, kao i za vlasnike ili korisnike opreme i sredstava;

1.10. Imenuje organe za sertifikovanje i inspekciju, kao i laboratorije za ispitivanje odgovorne za ocenjivanje usaglašenosti opreme i aparata, u skladu sa procedurama utvrđenim od strane Vlade, u skladu sa zakonodavstvom na snazi;

1.11. Obavlja i druge funkcije utvrđene zakonskim aktima.

Član 8

Regulatorni autoritet za elektronske i poštanske komunikacije

1. Regulatorni autoritet za elektronske i poštanske komunikacije je nacionalna regulatorna vlast u oblasti usluga elektronskih i poštanskih komunikacija, koja obavlja zadatke utvrđene ovim zakonom i ostalim primenjivim zakonima i prati politiku i nacionalne strategije utvrđene od strane Ministarstva.

2. Autoritet je autonomno, javno, samofinansirajuće, neprofitabilno, nezavisno pravno lice sa javnim ovlašćenjem, koje obavlja delatnost u skladu sa važećim zakonom. Autoritet je u radu i prilikom donošenja odluka u okviru svojih nadležnosti samostalan.

3. Za podzakonske akte usvojene od Autoriteta ili njihovo neusvajanje, može se uputiti žalba nadležnom sudu u roku predviđenom zakonom i u skladu sa procedurama predviđenim ovim Zakonom i drugim zakonima.

Član 9

Regulatorni ciljevi

1. Autoritet vrši funkcije u skladu sa ovim zakonom i drugim zakonima i podzakonskim aktima, kao i u skladu sa nacionalnim sektorskim politikama i nacionalnim strategijama za razvoj elektronskih komunikacija i međunarodnim sporazumima u oblasti elektronskih komunikacija, kojih se pridržava Republika Kosovo.

2. Regulatorna u oblasti elektronskih komunikacija mora da poštuje princip utvrđen u članu 3 ovog zakona, nove tehnologije i usluge, kao i novouspostavljena tržišta biće predmet uređenja ovim zakonom u meri koja je neophodna za sprečavanje nelojalne konkurencije i postizanje ciljeva ovog zakona.

3. Autoritet osigurava i podstiče efikasnu konkurenciju u pružanju elektronskih komunikacionih usluga i mreža, pripadajućih sredstava i drugih usluga:

3.1 obezbeđivanjem uslova za sve kategorije korisnika elektronskih komunikacionih usluga, uključujući korisnike sa posebnim potrebama, maksimalno ostvaruju alternativne, kvalitetne usluge u skladu sa standardima donesenim od strane Autoriteta;

3.2 štiteći interese korisnika elektronskih komunikacionih usluga, radi zaštite ličnih podataka i njihove privatnosti;

3.3 promovišući i osiguravajući slobodnu i efektivnu konkurenciju u sektoru elektronskih komunikacija.

3.4 obezbeđivanjem integriteta i sigurnosti javnih elektronskih komunikacionih mreža;

3.5. podsticanjem efikasnog ulaganja u infrastrukturu elektronskih komunikacija i podsticanjem novih tehnoloških dostignuća radi višeg kvaliteta njihovih proizvoda;

3.6 podsticanjem efikasnog korišćenja frekvencija i brojevnog prostora kao ograničenih resursa, tako da procedure i planovi numeracije budu sprovedeni na način koji pruža jednak tretman za sve pružaoce elektronskih komunikacionih usluga dostupnih za javnost, a posebno da obezbedi da preduzeća sa posebnim opsegom brojeva ne diskriminišu druge pružaoce elektronskih komunikacionih usluga u vezi sa nizom brojeva korišćenim za pružanje pristupa njihovim uslugama;

3.7 obezbeđivanjem nediskriminacije i jednakog tretmana pružalaca elektronskih komunikacionih mreža i usluga;

3.8 obezbeđivanjem, u okviru svojih nadležnosti, da su oprema i sredstva koja se koriste u skladu sa obaveznim zahtevima na snazi u Republici Kosovo, i radi obezbeđivanja elektromagnetne kompatibilnosti opreme i sredstava.

Član 10 **Nadležnosti Autoriteta**

1. U saradnji sa ministarstvom priprema nacionalni plan za Radio-frekvencije i radi na harmonizaciji ovog plana sa međunarodnim politikama za razvoj spektra radio-frekvencija.

2. Prikuplja i obrađuje statističke podatke od preduzetnika koji obavljaju svoju delatnost u oblasti elektronskih komunikacija.

3. Objavljuje sve informacije neophodne za razvoj otvorenog i konkurentnog tržišta. Pravila za objavljivanje tih informacija, uključujući i njihovu namenu, biće utvrđena od strane Autoriteta, imajući u vidu zakonske propise kojima se uređuje zaštita poverljivih informacija, uključujući i državne, poslovne ili komercijalne tajne, ili privatne podatke o fizičkom licu.

4. Usvaja podzakonske akte ovog zakona, koje su u nadležnosti organa u skladu sa odredbama ovog zakona.

5. Donosi odluke u vezi definisanja relevantnih tržišta, sprovodi analizu tržišta i nametanje i povlačenje regulatornih obaveza operatera sa značajnom tržišnom snagom;

6. Donosi odluke u vezi oznaka univerzalnog servis-provajdera i definisanje njihovih prava i obaveza;

7. Prati i reguliše pružanje javnih elektronskih komunikacionih mreža i usluga;

8. Rešava sporove, uključujući one koje se odnose na pitanja od zajedničkog korišćenja objekata i imovine, između preduzeća;

9. Rešava sporove između krajnjih korisnika i operatera javnih komunikacionih usluga;
10. Prati i reguliše zajedničko korišćenje objekata i sredstava;
11. Usvaja Nacionalni plan numeracije, Plan za korišćenje Radio-frekvencija (kanala) i planove razvoja radio-komunikacije;
12. Upravlja oskudne resurse - spektrom radio frekvencija i numerisacijskim prostorom u elektronskim komunikacijama;
13. Obavlja poslove koji se odnose na elektromagnetnu kompatibilnost, upotrebu opreme i uređaja, radio-praćenje i uklanjanje radio-ometanja;
14. Izdaje ovlašćenja i ostale akte u skladu sa odredbama ovog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona;
15. Donosi odluke u vezi sa davanjem, prenosom i ukidanjem pojedinačnih dozvola za korišćenje radio-frekvencijskog spektra na osnovu javnog tendera i javnih procedura aukcije;
16. Doprinosi pripremi predloga nacionalne strategije, politike kao što je navedeno u stavovima 1.1 i 1.3 Člana 7 ovog zakona;
17. U okviru svoje nadležnosti saraduje i učestvuje u radu uprave i radnih međunarodnih tela, regionalnih i ostalih organizacija i institucija u oblasti elektronskih komunikacija kojih se Republika Kosovo pridržava;
18. Na osnovu dobijenih ovlašćenja zaključuje bilateralne i multilateralne sporazume u oblasti elektronskih komunikacija.
19. Autoritet će objaviti informacije u vezi sprovođenja ovog zakona u okviru i u skladu sa procedurom i uslovima koje utvrdi sam Autoritet.
20. Na zakonske akte donesene od strane Autoriteta, ili zbog njihovog nedonošenja, može se podneti žalba sudu u propisanom roku i u skladu sa postupcima utvrđenim ovim i drugim zakonima.
21. Vršiti funkcije računskog centra za reagovanje u vanrednim situacijama u cilju suočavanja sa rizicima za javne elektronske komunikacione sisteme.
22. Pruža savetovanja u vezi sa primenom ovog zakona i odredbama usvojenim u skladu sa Zakonom;
23. Obavlja druge zadatke definisane ovim zakonom, zakonodavstvom na snazi i statusom vlasti.

Član 11 **Izveštavanje Autoriteta**

1. Autoritet za svoj rad odgovara Skupštini Republike Kosovo.

2. Na kraju svake godine, Autoritet, u toku prvog šestomesečja naredne godine, podnosi Skupštini godišnji izveštaj o aktivnostima u prethodnoj godini.

3. Godišnji izveštaj, pomenut u stavu 2 ovog člana, mora da sadrži posebno:

3.1 izveštaj o radu Autoriteta za prethodnu godinu;

3.2 godišnji program rada za narednu godinu;

3.3 izveštaj o statusu univerzalnog servisa;

3.4 izveštavanje o realizaciji godišnjih finansijskih pokazatelja Autoriteta.

3.5 podatke o stanju na tržištu elektronskih komunikacija.

4. Godišnji izveštaj Autoriteta i Kvartalni izveštaji tržišta elektronske komunikacije treba da budu dostupni javnosti.

Član 12

Pružanje informacija Ministarstvu

Autoritet dostavlja Ministarstvu sve informacije koje Ministarstvo smatra neophodnim za ostvarivanje ciljeva sektorskih razvojnih politika i za ispunjavanje obaveza utvrđenih ovim zakonom i Zakonom o poštanskim uslugama.

Član 13

Nadležnost Nezavisne komisije za medije (NKM)

Nezavisna Komisija za medije je nezavisni organ koji uređuje spektar prenosnih frekvencija u Republici Kosova, licencira javne i privatne emitere, utvrđuje i sprovodi politiku emitovanja i obavlja druge nadležnosti utvrđene Zakonom o Nezavisnoj komisiji za medije.

Član 14

Saradnja

1. Autoritet saraduje sa državnim organima i strukturama, organizacijama za zaštitu interesa korisnika/potrošača u pitanjima koja se odnose na sprovođenje ovog zakona.

2. Autoritet za konkurenciju Kosova će saradivati u pitanjima od zajedničkog interesa u vezi sa sprovođenjem važećeg zakonodavstva o konkurenciji u sektoru elektronskih komunikacija i poštanskih usluga.

3. Autoritet za konkurenciju Kosova, u vezi sa aktivnostima elektronskih komunikacija:

3.1 razmenjuje sa Autoritetom sve informacije neophodne za obavljanje funkcije Autoriteta za konkurenciju Kosova, uključujući i poverljive informacije, obezbeđujući zaštitu primljenih informacija;

3.2 pruža Autoritetu konsultacije (savete) u pitanjima u vezi sa vršenjem njegovih funkcija koje se odnose na nadzor konkurencije u oblasti elektronskih komunikacija;

3.3 saraduje i konsultuje se sa Autoritetom u vršenju nadzora konkurencije u oblasti elektronskih komunikacija u skladu sa Zakonom o konkurenciji.

4. Nadležna institucija za zaštitu prava potrošača:

4.1 pruža saradnju u aktivnosti Autoriteta u oblasti zaštite prava potrošača u vezi sa korišćenjem elektronskih komunikacionih usluga od njihove strane;

4.2 pruža Autoritetu savete o pitanjima vezanim za obavljanje njegovih funkcija u pogledu zaštite prava potrošača u vezi sa korišćenjem elektronskih komunikacionih usluga od njihove strane;

4.3 u okviru oblasti nadležnosti utvrđene Zakonom o bezbednosti proizvoda, vrši nadzor u bezbednosti proizvoda, uključujući i bezbednost proizvoda koji se odnose na elektronske komunikacione usluge i/ili mreže, kao i radio-uređaje i terminalnu opremu;

4.4 saraduje i konsultuje se sa Autoritetom u oblasti zaštite prava potrošača u vezi sa korišćenjem elektronskih komunikacionih usluga.

5. Državni inspektorat za neprehrambene proizvode, u okviru oblasti nadležnosti utvrđene Zakonom o bezbednosti proizvoda i njime datih nadležnosti od strane Vlade, štiti prava potrošača u vezi sa korišćenjem elektronskih komunikacionih usluga i vrši nadzor bezbednosti proizvoda, uključujući i bezbednost proizvoda povezanih sa elektronskim komunikacionim uslugama i/ili mrežama, kao i radio-opremom i terminalnom opremom.

6. Nezavisna komisija za medije:

6.1 se prilikom donošenja odluka u vezi sa licenciranjem radiodifuzivnih aktivnosti emitovanja/reemitovanja, konsultuje sa Autoritetom o pitanjima koja se odnose na elektronske komunikacije;

6.2 prilikom licenciranja obaveštava Autoritet u vezi sa koordinacijom radio-frekvencija (kanala) određenih za zemaljska radiodifuzivna emitovanja i/ili reemitovanja radio i televizijskih programa.

7. Državna agencija za zaštitu ličnih podataka saraduje sa Autoritetom u oblasti zaštite ličnih podataka i privatnosti.

8. Carine Kosova, u okviru svojih nadležnosti, saraduju sa Autoritetom u obavljanju svojih funkcija u vezi sa stavljanjem u promet radio-uređaja, terminalne opreme i opreme/sredstava, kao i razmenom relevantnih informacija.

9. Institucija za nacionalne standarde saraduje sa institucijom nadležnom za izradu politika i strategija i/ili standarda u oblasti elektronskih komunikacija u procesu standardizacije u pogledu pružanja elektronskih komunikacionih usluga/mreža, pripadajućih sredstava i usluga, uključujući i prenos radio i/ili televizijskih programa, takođe, u vezi sa tehničkim vezama

(interfejsima) i/ili funkcionisanjem mreža, interoperabilnošću terminalne opreme, uključujući i prijemnu opremu radio i televizijskih programa, i razmenjivače informacije koje se odnose na standardizaciju.

10. Radi obezbeđivanja potreba elektronskih komunikacija, institucije nacionalne i međunarodne bezbednosti saraduju sa Autoritetom u okviru svojih nadležnosti.

11. Prilikom utvrđivanja higijenskih normi u vezi sa normama elektromagnetnog zračenja, Ministarstvo zdravlja se konsultuje sa Autoritetom. Ministarstvo zdravlja i Autoritet će razmenjivati informacije o higijenskim normama i standardima koji se odnose na elektromagnetno zračenje. Služba (inspektorat) za nadzor javnog zdravlja, u vršenju svojih funkcija u odnosu na nadzor normi elektromagnetnog zračenja, konsultovaće se sa Autoritetom i razmenjivaće sa njim relevantne informacije.

12. Autoritet i Zavod za statistiku Kosova će na zahtev obezbediti drugim državnim i/ili opštinskim institucijama raspoložive podatke potrebne za obavljanje njihovih funkcija, u meri koja je neophodna za obavljanje tih funkcija. Radi dobijanja poverljivih informacija, državne i/ili opštinske institucije treba da obezbede njihovu pravilnu zaštitu.

13. Postupci i uslovi za saradnju između institucija pomenutih u ovom članu, uključujući projektovane uslove za obezbeđivanje pravilnog obavljanja funkcija od strane svake od pomenutih institucija, rešavanje sporova u vezi sa sukobom nadležnosti, i uspostavljanje jedinstvene prakse, mogu se urediti sporazumom između tih institucija.

POGLAVLJE III REŽIM OPŠTEG OVLAŠĆENJA

Član 15

Osnovi prava na uključivanje u delatnost elektronskih komunikacija

1. Svaki preduzetnik ima pravo da pruža javne elektronske komunikacione mreže i usluge u Republici Kosovo, u skladu sa zahtevima ovog zakona bez prethodnog odobrenja od strane državnih institucija.

2. Autoritet će doneti zakonske akte za uspostavljanje opštih uslova pod kojima se preduzetnici mogu uključiti u delatnost elektronskih komunikacija.

3. Preduzetnik, koji shodno članu 16. ovog zakona, obavesti o pružanju elektronskih komunikacionih usluga i/ili mreža u Republici Kosovo, ima pravo:

3.1. da pregovara o interkonekciji i, po potrebi, o dobijanju pristupa od drugih preduzetnika javno dostupnih elektronskih komunikacionih mreža i usluga, u skladu sa ovim zakonom;

3.2. da bi utvrdio pružaoca univerzalnog servisa za određene usluge u šemi univerzalnog servisa ili na određenim delovima teritorije Republike Kosovo.

Član 16

Obaveštavanje

1. Autoritet donosi spisak vrsta delatnosti elektronskih komunikacija o kojima preduzetnik mora da obavesti Autoritet, ukoliko traži da bude uključen u neku od tih delatnosti. Preduzetnik ima pravo da se uključi u odgovarajuću delatnost, nakon obaveštavanja Autoriteta, u skladu sa postupcima i uslovima utvrđenim od strane Autoriteta.

2. Autoritet može zahtevati podnošenje samo jednog obaveštenja o potvrđivanju namere za početak pružanja elektronskih komunikacionih usluga ili mreža i dostavljanje minimuma informacija, koji je neophodan da preduzetnik bude uključen u spisak pružalaca elektronskih komunikacionih usluga i mreža. Te informacije moraju biti ograničene:

2.1 na ono što je potrebno za identifikaciju pružaoca elektronskih komunikacionih usluga i mreža:

2.1.1 ime i adresu pružaoca;

2.1.2 podatke o zakonskoj registraciji preduzetnika;

2.2 kontakt-osobi preduzetnika;

2.3 kratak opis mreže ili usluge;

2.4 očekivani datum početka pružanja, promene ili prestanka delatnosti.

3. Preduzetnici (operatori i pružaoci usluga) su dužni da izveštavaju Autoriteta o svim promenama u informacijama pruženim prilikom obaveštavanja, u roku od trideset (30) dana od dana njihovog nastanka.

4. Autoritet registruje operatore ili pružioce usluga u roku od pet (5) radnih dana od dana prijema obaveštenja u elektronskoj bazi podataka, i mora im u pisanoj formi potvrditi izvršenje registracije.

5. U roku od pet (5) radnih dana od prijema nepotpunog obaveštenja u dokumentaciji, u skladu sa zahtevima u stavovima 2. i 3. ovog člana, Autoritet će obavestiti preduzetnika o tome da treba da dopuni dokumentaciju koja nedostaje. Dopuna potrebne dokumentacije mora biti izvršena u roku koji nije kraći od deset (10) dana i ne duži od 30 dana od dana obaveštavanja.

6. Preduzetnici u skladu sa odredbama zakonskih akata koje je doneo Autoritet u pogledu opštih uslova za uključivanje u delatnost elektronskih komunikacija treba da imaju pravo da zahtevaju da Autoritet izda standardizovanu izjavu, kojom se potvrđuje, gde je primenljivo, da je preduzetnik dostavio obaveštenje o početku svoje delatnosti i o detaljima u kojim okolnostima, bilo koji preduzetnik za pružanje elektronskih komunikacionih usluga ili mreža, na osnovu odredaba zakonskih akata u pogledu rokova i uslova za uključivanje u odgovarajuće delatnosti elektronskih komunikacija, ima pravo da instalira infrastrukturu elektronskih komunikacija, da pregovara o interkonekciji i/ili da obezbedi pristup. Izjava mora da bude izdata najkasnije u roku od pet (5) radnih dana od dana prijema prikladnog

zahteva za potvrđivanje. Postupak i uslovi za izdavanje takvih izjava biće utvrđeni od strane Autoriteta.

7. Autoritet, kroz regulatorni dokument zasnovan na ovom zakonu, detaljno utvrđuje formu i sadržaj zahteva za obaveštavanje o pratećoj dokumentaciji i potvrdi o registraciji. Ovaj dokument se objavljuje i lako je dostupan javnosti.

8. Autoritet upravlja ažuriranim registrom, bazom podataka (*database*) o preduzetnicima, koji su obavešteni u skladu sa odredbama ovog člana. Baza podataka sadrži najmanje informacije utvrđene u stavu 2. ovog člana. Baza podataka je dostupna javnosti kako bi bio omogućen daljinski pristup.

9. Pre prekidanja neke delatnosti elektronskih komunikacija, uvrštene u spisak vrsta delatnosti elektronskih komunikacija koje je odobrio Autoritet, preduzetnik mora da obavesti Autoritet u skladu sa za to utvrđenim postupkom.

Član 17 **Opšti uslovi**

1. Opšti uslovi za uključivanje u delatnosti elektronskih komunikacija utvrđene od strane Autoriteta moraju biti objektivno razumni u odnosu na odgovarajuću mrežu ili uslugu, nediskriminatorski, transparentni i proporcionalni. Autoritet će odrediti samo one rokove i uslove koji su specifični za sektor elektronskih komunikacija i koji su propisani u drugim zakonskim aktima. Zakonski akti za uspostavljanje opštih uslova za uključivanje u delatnost elektronskih komunikacija treba da utvrde kriterijume i procedure za određivanje obaveza za preduzetnike koji imaju značajnu tržišnu snagu na relevantnom tržištu i/ili preduzetnike određene za pružanje univerzalnog servisa, ili će sadržavati poziv na relevantne zakonske propise.

2. Odredbe zakonskih akata donesenih od strane Autoriteta o uspostavljanju opštih uslova za uključivanje u aktivnosti elektronskih komunikacija mogu se odnositi samo na:

2.1. finansijski doprinos za finansiranje univerzalnog servisa;

2.2. interoperabilnost usluga i interkonekciju mreža;

2.3. obezbeđivanje dostupnosti i korišćenje brojeva iz Plana numeracije za krajnje korisnike, uključujući i uslove za to korišćenje;

2.4. zaštitu životne sredine, prostorno planiranje, pristup nepokretnostima, uključujući njihovo korišćenje, zajedničko postavljanje ili zajedničko korišćenje opreme, uključujući, ukoliko je primenljivo, bilo kakve finansijske ili tehničke garancije, koje mogu biti neophodne za obavljanje delatnosti;

2.5. zaštitu ličnih podataka i privatnosti;

2.6. zaštitu potrošača;

2.7. ograničenja u prenosu sadržaja, ako se krši zakonski okvir;

- 2.8. omogućavanje prisluškivanja od strane nadležnih organa, utvrđenih u zakonima na snazi za prisluškivanje elektronskih komunikacija i izvršavanje obaveza koje proističu iz ovog zakona;
- 2.9. uslove za pružanje elektronskih komunikacionih mreža u slučajevima vanrednih situacija ili ratnog stanja;
- 2.10. zaštitu građana od štetnih dejstava elektromagnetnog zračenja koje se širi iz elektronskih komunikacionih mreža, u skladu sa osnovanim relevantnim državnim zakonima i propisima;
- 2.11. obavezu za pružanje pristupa;
- 2.12. održavanje integriteta javnih komunikacionih mreža i sprečavanje elektromagnetne interferencije između elektronskih komunikacionih mreža ili usluga;
- 2.13. zaštitu javnih komunikacionih mreža od neovlašćenog pristupa;
- 2.14. korišćenje frekvencija, osiguravajući efikasno korišćenje frekvencijskog spektra i sprečavanje štetnih smetnji;
- 2.15. obavezu za ispunjavanje standarda i tehničkih specifikacija mreže i opreme za izgradnju mreže i pružanje elektronskih komunikacionih usluga i prapratnih usluga i sredstava, u skladu sa odredbama ovog zakona.
3. Preduzetnici pružaoci elektronskih komunikacionih usluga i/ili mreža podnosiće Autoritetu, u skladu sa postupcima i uslovima utvrđenim od strane Autoriteta, podatke i izveštaje o svojoj delatnosti.
4. Odredbe zakonskih akata Autoriteta o uspostavljanju opštih uslova za uključivanje u delatnost elektronskih komunikacija mogu biti izmenjene u objektivno opravdanim slučajevima i na proporcionalan način. Projektovane izmene će biti objavljene, i zainteresovanim stranama će, uključujući i korisnike i potrošače, biti pruženo dovoljno vremena da izraze svoje stavove o predloženim izmenama u roku, koji ne treba da bude kraći od dvadeset i osam (28) dana, osim u izuzetnim okolnostima.

Član 18

Obaveza pružanja informacija

1. Preduzetnici elektronskih komunikacionih mreža i usluga su dužni da dostave podatke i sve druge informacije koje zatraži Ministarstvo ili Autoritet, u funkciji ispunjavanja obaveza koje su utvrđene ovim zakonom.
2. Vrsta podataka, rokovi i način njihovog dostavljanja biće utvrđeni od strane relevantnih nadležnih organa.
3. Autoritet ima pravo da od državnih institucija, međunarodnih i drugih institucija, kao i od opštinskih institucija, pružalaca elektronskih komunikacionih usluga i mreža, korisnika radio-frekvencija (kanala), telefonskog imenika i drugih resursa elektronskih komunikacija, kao i od lica, dobije sve informacije koje su neophodne za Autoritet, Evropsku komisiju i druga

nacionalna regulatorna tela, članice EU, u cilju izvršenja određenih zadataka i funkcija, uključujući i finansijske podatke bez obzira na njihovu poverljivost. Pružaoci elektronskih komunikacionih usluga i mreža, korisnici radio-frekvencija (kanala), telefonskih imenika i drugih resursa elektronskih komunikacija i pojedinci, dostaviće Autoritetu svaku informaciju na njegov zahtev, u roku i na nivou detalja koje zahteva Autoritet.

4. Autoritet će osigurati tajnost poverljivih informacija u skladu sa postupcima i uslovima utvrđenim zakonskim aktima. Poverljive informacije neće obuhvatati opšte informacije o specifičnim tržištima elektronskih komunikacija niti podatke o tržišnom udelu koji poseduju pojedini preduzetnici, broj pretplatnika (uključujući i podatke o pojedinim vrstama pretplatnika), prihode (uključujući podatke o prihodima od konkretnih aktivnosti) i meri (količini) elektronskih komunikacija ili saobraćaju poziva, kao i informacije dobijene u skladu sa članom 34. stav 4. ovog zakona. Autoritet će zadržati informacije dobijene od institucija EU i/ili drugih zemalja članica EU u skladu sa postupkom i uslovima propisanim u zakonskim aktima EU.

5. Autoritet može da zahteva od preduzetnika uključenih u delatnost elektronskih komunikacija, do mere koja je povezana sa praćenjem delatnosti elektronskih komunikacija ili korišćenja resursa elektronskih komunikacija, ili u meri koja je povezana sa obavezama određenim za preduzetnika koji ima značajnu tržišnu snagu na relevantnom tržištu ili određenog da pruža univerzalni servis, informaciju koja je proporcionalna i objektivno opravdana u sledeće svrhe (ne primenjuje se na pružanje informacija koje se odnose na instalaciju elektronske komunikacione infrastrukture):

5.1 sistematske ili povremene provere poštovanja odredaba ovog zakona i drugih zakonskih akata koji se bave efikasnim i efektivnim korišćenjem resursa elektronskih komunikacija, finansiranjem univerzalnog servisa ili naknada za Autoritet, kao i uplatama u državni budžet povezanim sa pravom korišćenja resursa elektronskih komunikacija i obavezama određenim za preduzetnika sa značajnom tržišnom snagom na relevantnom tržištu ili određenog za pružanje univerzalnog servisa, od strane preduzetnika;

5.2 posebne provere poštovanja zakonskih akata o utvrđivanju rokova i uslova za uključivanje u delatnosti elektronskih komunikacija ili rokova i uslova za korišćenje resursa elektronskih komunikacija od strane preduzetnika;

5.3 postupci za dodelu (pripisivanje) resursa elektronskih komunikacija i procena relevantnih zahteva;

5.4 objavljivanje komparativnih pregleda kvaliteta i cena usluga za dobrobit potrošača;

5.5 jasno definisane statističke svrhe;

5.6 svrhe analize tržišta;

5.7 prognoze budućeg razvoja usluga ili mreža koje mogu imati uticaja na usluge prodaje na veliko koje preduzetnici stavljaju na raspolaganje konkurentima;

5.8 procene mogućnosti za zajedničko korišćenje sredstava, uspostavljanje detaljne liste sa vrstom, raspoloživošću i geografskom lokacijom tih sredstava, dostupnih zainteresovanim stranama;

5.9 procene sigurnosti i/ili integriteta javnih elektronskih komunikacionih usluga i mreža, uključujući i dokumentovanu bezbednosnu politiku.

6. Autoritet ne može da zahteva informacije pomenute u stavu 5. ovog člana, osim radi informacija navedenih u tački 5.3 stava 5, od preduzetnika koji namerava da se angažuje u delatnostima elektronskih komunikacija, pre nego što je njemu dato pravo na obavljanje ili pre nego što počne da obavlja delatnost elektronskih komunikacija (šta god je ranije) ili kao preduslov za dobijanje takvog prava.

7. Kada se od pružaoca elektronskih komunikacionih usluga i mreža zahteva informacija pomenuta u stavu 5 ovog člana, Autoritet treba da obavesti preduzetnika o određenoj svrsi za koju će ta informacija biti korišćena.

Član 19 Davanje prava na korišćenje

Dodeljivanje prava za korišćenje frekvencija i e-numeracije vrši se u skladu sa odredbama Glave VII i VIII ovog Zakona.

POGLAVLJE IV

ELEKTRONSKE KOMUNIKACIONE USLUGE I MREŽE

Član 20 Pružanje javnih elektronskih komunikacionih usluga i mreža

Preduzetnici, koji grade i/ili koriste javne elektronske komunikacione mreže i pružaju javno dostupne elektronske komunikacione usluge dužni su da sprovode odredbe ovog zakona i drugih zakonskih i podzakonskih akata, kao i propise donesene za sprovođenje ovog zakona, i da ne ugrožavaju javni red, život i zdravlje građana, javnu bezbednost i zaštitu zemlje.

Član 21 Izgradnja i održavanje javnih elektronskih komunikacionih mreža

Javne elektronske komunikacione mreže i njihova prateća infrastruktura moraju biti izgrađene i korišćene u skladu sa ovim zakonom i propisima za njegovo sprovođenje, sa važećim zakonima o prostornom planiranju i izgradnji, o zaštiti životne sredine i sa drugim tehničkim standardima.

Član 22 Osnova za instaliranje infrastrukture elektronskih komunikacija

1. Pružaoci elektronskih komunikacionih mreža imaju pravo da instaliraju infrastrukturu elektronskih komunikacija na zemljištu koje je u njihovoj svojini na osnovu prava vlasništva ili nad kojim je ustanovljena službenost ili kada pružaoci imaju pravo da koriste zemljište po drugom osnovu bez izmene njegove namene.
2. U slučajevima kada se zahteva ekonomsko korišćenje prostora, urbano planiranje i zaštita životne sredine, preduzetnici javnih elektronskih komunikacionih mreža, koji imaju pravo na izgradnju i instaliranje komunikacione opreme na privatnom ili javnom prostoru treba da ih izgrade ili instaliraju tako da bude omogućeno njihovo zajedničko korišćenje.
3. Radove za uklanjanje infrastrukture elektronskih komunikacija nastale tokom izgradnje ili rekonstrukcije objekata, mostova i drugih struktura izvešće investitor o svom trošku u skladu sa tehničkim specifikacijama pruženim od strane vlasnika infrastrukture elektronskih komunikacija i nakon što koordinira te radove sa gore navedenim vlasnicima, osim ako se investitor i vlasnici ne dogovore drugačije.
4. Lica koja učestvuju u izgradnji elektronskih komunikacionih mreža, u skladu sa postupkom, uslovima i slučajevima utvrđenim u propisima za instaliranje, održavanje i zaštitu infrastrukture elektronskih komunikacija, obavestiće javnost o početku građevinskih radova i o mogućnosti da druge osobe uzmu učešća u zajedničkoj izgradnji.
5. Instaliranje, zaštita, zajedničko korišćenje i održavanje infrastrukture elektronskih komunikacija treba da bude regulisano Zakonom o prostornom planiranju, Zakonom o izgradnji, Zakonom o posebnim zaštićenim područjima, Zakonom o proceni uticaja na životnu sredinu, Zakonom o putevima, propisima za instaliranje i korišćenje elektronskih komunikacionih mreža donesenim od strane Ministarstva, i drugim zakonskim aktima.
6. Izgradnja javnih mreža komunikacije i odgovarajućih objekata je od javnog interesa. Porez nepokretne imovine se ne odnosi za mreže javne komunikacije i odgovarajuće objekte, uključujući one koji se koriste za mobilne (npr. GSM) bazne stanice, satelite i podzemne infrastrukture.

Član 23

Instaliranje, zaštita, zajedničko korišćenje i održavanje infrastrukture elektronskih komunikacija u putnoj mreži

1. Nakon koordinacije svojih aktivnosti u skladu sa relevantnim propisima sa centralnim državnim ili opštinskim institucijama, operateri mogu da koriste koridor opštinskih i državnih puteva, trgove, cevovode, vodovodnu mrežu, mostove, vijadukte, tunele i druge objekte za izgradnju javnih elektronskih komunikacionih mreža bez naknade ili sa minimalnim plaćanjima za pokrivanje administrativnih troškova određenih institucija.
2. Po završetku instaliranja, rekonstrukcije ili popravke infrastrukture elektronskih komunikacija, operater treba da uredi povezane puteve i/ili objekte, u skladu sa postupcima utvrđenim zakonskim aktima.

Član 24

Zajedničko korišćenje objekata i sredstava

1. Ukoliko neki pružalac javnih elektronskih komunikacionih mreža ne može da ostvari pravo na instaliranje neophodne infrastrukture za elektronske komunikacije ili su troškovi za ostvarivanje tog prava nesrazmerno veliki, Autoritet može da zahteva od bilo kog pružaoca elektronskih komunikacionih mreža ili od drugog lica koje kontroliše relevantnu infrastrukturu da dozvoli, pod nediskriminatorским uslovima, zajedničko korišćenje postojeće infrastrukture elektronskih komunikacija i drugih odgovarajućih cevovoda, kablovske kanalizacije, kolektora, tornjeva, stubova, zgrada i drugih objekata ili instaliranje infrastrukture elektronskih komunikacija, tamo gde je to po razumnoj ceni i ne zahteva znatan dodatan rad. U tom slučaju, Autoritet će se konsultovati sa zainteresovanim licima, u skladu sa postupcima i uslovima utvrđenim u odredbama navedenim u stavu 4. člana 82. ovog zakona.

2. Autoritet će podsticati preduzetnike javnih komunikacionih mreža da postignu sporazume o zajedničkom korišćenju objekata i sredstava.

3. Postupak i uslovi za korišćenje infrastrukture elektronskih komunikacija, kao i cevovoda, kablovske kanalizacije, slivova, tornjeva, stubova, zgrada i drugih odgovarajućih objekata, kao i za instaliranje infrastrukture elektronskih komunikacija trebalo bi da budu utvrđeni ugovorom. Lice pod čijom se kontrolom nalazi odgovarajuća infrastruktura ne može, u slučajevima utvrđenim ovim zakonom, da odbije da zaključi takav ugovor sa pružaocem javnih komunikacionih mreža, da zahteva da on bude izmenjen ili raskinut ako se ugovorne obaveze ispunjavaju, čak ni na osnovu nedostatka dokumenata koji pružaju dokaz o zakonitoj kontroli infrastrukture elektronskih komunikacija.

4. Sporazumom između stranaka, korisnik infrastrukture će plaćati odgovarajuću naknadu licu čija se infrastruktura koristi.

5. Autoritet će utvrditi postupak i uslove za zajedničko korišćenje infrastrukture elektronskih komunikacija putem pravilnika o instaliranju i korišćenju infrastrukture elektronskih instalacija.

6. Preduzetnik javne komunikacione mreže može da odbije zahtev za zajedničko korišćenje objekata i sredstava ukoliko je zajedničko korišćenje objekata i sredstava tehnički neizvodljivo ili oštećuje integritet i sigurnost mreže.

7. U slučaju da preduzetnici javnih komunikacionih mreža ne postignu međusobni dogovor, Autoritet će, na zahtev bilo koje strane, pokrenuti postupak za rešavanje sporova u skladu sa odredbama ovog zakona.

8. U slučajevima kada zajedničko korišćenje mogućnosti i sredstava zahteva rekonstrukciju komunikacionih objekata i sredstava, troškove rekonstrukcije snosi strana koja traži zajedničko korišćenje.

Član 25

Službenosti za instaliranje infrastrukture elektronskih komunikacija

1. Kada neki pružalac javnih komunikacionih mreža ne može da ostvari pravo na izgradnju elektronske komunikacione mreže čak ni kroz zajedničku izgradnju, zajedničko korišćenje infrastrukture, niti na druge načine predviđene ovim zakonom, kao i u slučaju neuspeha pregovora sa vlasnicima nekretnina koje bi se mogle koristiti za instaliranje infrastrukture

koja je deo javne komunikacione mreže, taj pružalac javnih komunikacionih mreža može da podnese sudu zahtev za dodeljivanje prava kada takva mogućnost postoji i kada to ne stvara nepotreban teret za vlasnika, da koristi državnu, opštinsku i privatnu imovinu za instaliranje infrastrukture elektronskih komunikacija ustanovljavajući službenost na toj imovini. Sudska odluka o uspostavljanju službenosti preporučuju se da se usvaja u najkraćem mogućem roku.

2. Informacija o postupku i uslove u vezi sa službenostima radi sprovođenja na osnovu ovog člana i drugih zakonskih akata, kao i informacija u vezi sa službenostima za instaliranje infrastrukture elektronskih komunikacija, moraju biti podnesene Autoritetu, koji će ih objaviti u skladu sa postupkom i uslovima utvrđenim od strane Autoriteta.

Član 26

Zaštita javnih komunikacionih mreža

1. Zaštićena zona javnih komunikacionih mreža sastoji se od pojasa zemljišta duž komunikacionih vodova sa žicom, javnih komunikacionih mreža i oko objekata infrastrukture elektronskih komunikacija, uključujući i sve zgrade i strukture koje se nalaze na njemu. U toj oblasti je zabranjena izmena namene zemljišta, izgradnja zgrada i drugih objekata, uklanjanje opreme i materijala, iskopavanje, bušenje bunara, obavljanje miniranja i izvršenje drugih radnji kojima se može oštetiti infrastruktura elektronskih komunikacija bez prethodne saglasnosti vlasnika infrastrukture elektronskih komunikacija.

2. Dimenzije i metode za određivanje granica zaštićenih zona, kao i postupak za izvršavanje radova u tim zonama biće utvrđeni od strane Autoriteta.

3. Zaposleni ili drugi predstavnici koji deluju pod nadležnošću nekog lica, čija infrastruktura javnih komunikacionih mreža je pod uticajem, imaju pravo da održavaju infrastrukturu elektronskih komunikacija u skladu sa pravilima utvrđenim od strane Autoriteta.

Član 27

Naknade za nadzor tržišta elektronskih komunikacija

1. Preduzetnici koji pružaju javne komunikacione mreže i/ili usluge, i čija su godišnja primanja preko sto hiljada (100 000) Eura, dužni su da plaćaju godišnju naknadu za nadzor tržišta elektronskih komunikacija od strane Autoriteta. Ta naknada se plaća u cilju pokrivanja administrativnih troškova Autoriteta.

2. Godišnja naknada, utvrđena u stavu 1. ovog člana, ne može da bude viša od nula zarez pet odsto (0,5%) godišnjih prihoda u prethodnoj kalendarskoj godini.

3. Preduzetnik mora da plati godišnju naknadu za nadzor tržišta elektronskih komunikacija Autoritetu najkasnije do datuma 30. aprila svake godine, odmah nakon podnošenja godišnjeg bilansa i izveštaja o reviziji u slučaju srednjih i velikih preduzeća i/ili izveštaja certifikovanog računovodstvenog stručnjaka, u slučaju malog preduzetnika, koji se dostavlja Autoritetu.

4. Nivo godišnje naknade za nadzor tržišta elektronskih komunikacija u okviru granica od nula zarez pet odsto (0,5%) godišnjih prihoda, utvrđuje se u pravilniku Autoriteta donesenom u skladu sa ovim zakonom.

5. Utvrđivanje nivoa godišnje naknade za nadzor tržišta ne bi trebalo da remeti konkurenciju ili da stvara prepreke za ulazak novih preduzetnika na tržište.

6. Pre donošenja pravilnika, kako je definisano u stavu 4. ovog člana, Autoritet treba u pisanoj formi da obavesti preduzetnike o tome da u pisanoj formi podnesu svoja mišljenja i predloge o godišnjoj naknadi, načinu obračuna i njenoj primeni. Rok za dostavljanje predloga od strane preduzetnika je trideset (30) dana od dana prijema obaveštenja. Nedostavljanje mišljenja i predloga u tom roku ne čini prepreku za Autoritet da postupi u skladu sa stavom 4. ovog člana.

7. Godišnja naknada za nadzor tržišta elektronskih komunikacija treba da bude uplaćena u skladu sa odredbama Člana 83 ovog Zakona.

POGLAVLJE V PRUŽANJE UNIVERZALNOG SERVISA

Član 28 Univerzalni servis

1. Na teritoriji Republike Kosovo biće obezbeđeno pružanje sledećih univerzalnih usluga:

1.1. priključenje, na njegov zahtev, krajnjeg korisnika na javnu komunikacionu mrežu, obezbeđujući pristup telefonskim uslugama koje su dostupne javnosti sa određene geografske lokacije, stvarajući mogućnosti za korisnika da upućuje i prima lokalne, nacionalne i međunarodne pozive, komunikaciju putem telefaksa i prenos podataka;

1.2. uslugu pretraživanja podataka telefonskog imenika dostupnog javnosti, koja ispunjava opšte uslove predviđene u stavu 8. ovog člana;

1.3. obezbeđivanje javnih telefonskih govornica ili drugih javno dostupnih tačaka javne telefonije u skladu sa razumnim potrebama krajnjih korisnika na celoj teritoriji Kosova. Javne telefonske govornice uz naknadu trebaju da omoguće vezu sa hitnim službama bez naknade i bez potrebe za korišćenjem sredstava plaćanja koja su predviđena za njih;

1.4. obezbeđivanje uslova za jednak pristup i korišćenje telefonskih usluga dostupnih krajnjim korisnicima sa invaliditetom, uključujući pristup uslugama za hitne pozive, telefonskom imeniku za sve korisnike u Republici Kosovo.

2. Autoritet ima pravo da uspostavi dodatni univerzalni servis, postupak i uslove za pružanje takvog servisa, zahteve kvaliteta usluga, kao i postupak, uslove i slučajeve za određivanje dodatnih obaveza za pružaoce elektronskih komunikacionih usluga. Ne treba se doneti odluka da gubici koji su nastali u vezi sa pružanjem univerzalnog servisa budu nadoknađeni iz sredstava pružalaca elektronskih komunikacionih usluga.

3. Autoritet će pratiti razvoj i nivo maloprodajne tarife usluga iako se smatra neophodnim predložiti Vladi da postavi granice cene za univerzalne usluge.

4. Vlada će utvrditi granice cene za univerzalne usluge ako je neopohodno i pravila za pružanje univerzalnog servisa, kao i postupak, uslove i slučajeve za naknadu štete nastale u vezi sa pružanjem servisa.

5. Autoritet usvaja pravila za nabavku univerzalnih usluga i da utvrdi delokrug univerzalnog servisa, zahteve za kvalitet usluga, postupak i uslove za pružanje takvog servisa, postupak, uslove i slučajeve za određivanje obaveza univerzalnog servisa za pružaoce elektronskih komunikacionih usluga. Obaveze univerzalnih usluga se mogu odnositi na značajnu tržištu moć odgovarajućeg tržišta.

6. Ministarstvo može da zatraži od Autoriteta da utvrdi zahteve za kvalitet univerzalnog servisa i pravila za objavljivanje informacija o kvalitetu usluga, kao i da donese zakonske akte kojima se sprovode pravila za pružanje univerzalnog servisa.

7. Autoritet ima pravo da nametne obaveze preduzetnicima za koje nije određeno da pružaju univerzalni servis a koje su neophodne za pružanje univerzalnog servisa na odgovarajući način, uključujući i obavezu pružanja usluga registra za pretragu pod povoljnim, objektivnim uslovima, koji su zasnovani na troškovnom principu i nediskriminatorski, kao i obaveze da se te usluge učine mogućim.

8. Kada preduzetnik, određen u skladu sa ovim članom, planira da proda veći deo ili svu svoju imovinu mreže za lokalni pristup nekom drugom pravnom licu sa drugim vlasnikom, dužan je da prethodno obavesti Autoritet na odgovarajući način, kako bi omogućio da Autoritet proceni dejstvo planirane transakcije u pružanju pristupa fiksnoj lokaciji i telefonskim uslugama u skladu sa stavom 1. ovog člana. Autoritet može da nametne, izmeni ili ukine specifične obaveze na osnovu člana 32 ovog zakona.

9. U slučaju provere da li preduzetnik sa obavezama univerzalnog servisa ispunjava te obaveze, Autoritet ima pravo da naloži nezavisnu reviziju i/ili slična preispitivanja za predstavljene podatke, plaćena od strane tog preduzetnika, kako bi se obezbedili tačnost i poređenje podataka. Takve nezavisne revizije i/ili slična preispitivanja, plaćeni od strane tog preduzetnika, mogu da budu naloženi ne češće od jednog puta u toku kalendarske godine, izuzev slučajeva kada postoji osnovana sumnja da preduzetnik postupa u suprotnosti sa zakonskim aktima ili kada preduzetnik zahteva naknadu za gubitke koji su nastali u vezi sa pružanjem usluga. Revizor ili revizorska kompanija biće izabrani putem tendera. Uslovi i tenderske procedure biće utvrđeni od strane Autoriteta.

10. Gubici nastali u vezi sa pružanjem usluga navedenih u stavu 1. ovog člana biće nadoknađeni iz izvora predstavljene od strane Vlade u skladu sa odredbama Stava 3 ovog člana. Autoritet ima pravo na uspostavljanje drugih izvora za naknadu gubitaka koji su nastali u vezi sa univerzalnim servisom. Autoritet će uspostaviti pravila za obračun gubitaka, nametnuće mehanizam za naknadu i utvrdiće vrednost gubitaka u konkretnim slučajevima. Autoritet ima pravo da preispita račune preduzetnika i druge informacije koje se koriste za obračun gubitaka i da zahteva od preduzetnika da dostavi revizorsko mišljenje. Rezultati obračuna gubitka i zaključci preispitivanja sačinjeni od strane Autoriteta i/ili revizorsko mišljenje biće objavljeni za javnost.

11. Pružalac univerzalnog servisa, određen od strane Autoriteta za izdavanje opšteg telefonskog imenika, treba da prikaže, najmanje jednom godišnje, nastale promene. Opšti telefonski imenik treba da sadrži najmanje: puno ime pretplatnika, adresu, odgovarajući broj telefona, osim za pretplatnike koji su na poseban način zatražili da ti podaci ne budu javno objavljeni.

12. Pružaoci javnih telefonskih usluga moraju svakom pružaocu telefonskog imenika radi pretrage podataka navedenih u stavu 1.2 ovog člana, da pruže potrebne informacije o svojim pretplatnicima, kako bi bili uključeni, bez izuzetka, u opšti telefonski imenik i u pruženu informacionu uslugu.

13. Kada pružalac usluge ne dostavi pružaocu imenika informacije za pretragu podataka o pretplatnicima, Autoritet obavezuje pružaoca telefonske usluge da dostavi te podatke u određenom vremenskom roku. Pružalac imenika za pretragu podataka treba da uključi podatke u opšti telefonski imenik i u informacione usluge bez diskriminacije između pružalaca telefonskih usluga.

POGLAVLJE VI

UREĐENJE KONKURENCIJE U OBLASTI ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJA

Član 29

Opšte odredbe

1. Autoritet stvara uslove za efikasnu konkurenciju i njen razvoj u oblasti elektronskih komunikacija, kao i uslove za sprečavanje zloupotrebe tržišne snage od strane preduzetnika.
2. Kosovska komisija za konkurenciju će vršiti nadzor konkurencije u oblasti elektronskih komunikacija u skladu sa Zakonom o konkurenciji.

Član 30

Preduzetnici sa značajnom tržišnom snagom

1. Za preduzetnika će se smatrati da ima značajnu tržišnu snagu (ZTS) ako on samostalno, ili zajedno sa drugim preduzetnicima, ima ekvivalentan položaj dominacije, odnosno, ekonomski uticaj koji mu daje snagu da u značajnom stepenu deluje nezavisno od konkurenata, klijenata i krajnjih korisnika.
2. Tamo gde preduzetnik ima ZTS na relevantnom tržištu, može se smatrati i da ima ZTS na tržištu blisko povezanim sa njim (drugom tržištu) ukoliko su veze između ta dva tržišta takve da omogućavaju da tržišna snaga koju ima jedno tržište utiče na drugo tržište, jačajući tržišnu snagu preduzetnika. Prema tome, obaveze koje imaju za cilj da spreče takav uticaj mogu se primeniti i na drugom tržištu.
3. Za preduzetnika će se smatrati da ima ZTS kada bude određen odlukom Autoriteta na osnovu analize tržišta, i biće smatran takvim sve dok Autoritet svojom odlukom zasnovanom na drugoj analizi tržišta ne utvrdi da preduzetnik nema ZTS.

Član 31 **Analiza tržišta**

1. Analiza tržišta treba da bude sprovedena od strane Autoriteta. Procedura analize tržišta mora da bude pokrenuta prethodnom odlukom Autoriteta. Analiza tržišta od strane Autoriteta sprovodi se u cilju garantovanja efikasne konkurencije u oblasti elektronskih komunikacija i sprečavanja zloupotrebe tržišne snage od strane preduzetnika sa ZTS. Autoritet će formulisati pravilnik o analizi tržišta, uzimajući u obzir odredbe ovog zakona i smernice Evropske komisije za analizu tržišta i procenu ZTS u skladu sa regulatornim okvirom Evropske unije za elektronske komunikacione mreže i usluge.

2. Prilikom sprovođenja analize tržišta, Autoritet će postupati u skladu sa ovim zakonom, pravilnikom o analizi tržišta navedenim u stavu 1. ovog člana i uzeće u obzir smernice i preporuke koje je usvojila Evropska komisija.

3. Autoritet ima pravo da obavi analizu tržišta:

3.1. na racionalan i opravdan zahtev zainteresovanih preduzetnika;

3.2. na racionalan i opravdan zahtev centralnih ili opštinskih institucija;

3.3. na sopstvenu samoinicijativu.

4. Postupak analize tržišta obuhvatiće sledeće faze:

4.1. određivanje relevantnog tržišta (proizvod/usluga i geografsko prostiranje), čije karakteristike mogu biti takve da opravdaju nametanje obaveza navedenih u članu 32. ovog zakona;

4.2. analiziranje da li na relevantnom tržištu postoji efikasna konkurencija, i, u slučaju kada ne postoji efikasna konkurencija, identifikaciju preduzeća sa ZTS na tom tržištu;

4.3. nametanje, izmena i/ili ukidanje obaveza navedenih u članu 32. ovog zakona u odnosu na preduzeća sa ZTS.

5. Autoritet ima pravo da okonča samo određene delove postupka analize tržišta u slučaju tržišta koji su ranije analizirani, onda kada smatra da iz opravdanih razloga nije razumno okončanje celog postupka.

6. Autoritet će odrediti relevantna tržišta koja podležu prethodnoj regulaciji (ex-ante) u skladu sa odredbama ovog zakona i sa principima Zakona o konkurenciji i trenutnim tržišnim uslovima na Kosovu, uzimajući u obzir preporuke Evropske komisije za relevantna tržišta proizvoda i usluga koja podležu prethodnoj regulaciji (ex-ante).

7. Prilikom sprovođenja analize tržišta, Autoritet ima pravo da se konsultuje sa Kosovskom komisijom za konkurenciju u skladu sa odredbama člana 14. ovog zakona. Autoritet treba da pribavi mišljenje Kosovske komisije za konkurenciju o definiciji relevantnog tržišta ukoliko se definicija tržišta razlikuje od definicije uspostavljene u preporuci Evropske komisije

navedene u stavu 6. ovog člana. U svim slučajevima, konačna odluka će biti donesena od strane Autoriteta.

8. Autoritet bi trebalo da okonča postupak analize tržišta u roku od četiri (4) meseca od dana donošenja odluke navedene u stavu 1. ovog člana o pokretanju analize tržišta. Autoritet će se konsultovati sa zainteresovanim stranama o nacrtu svoje odluke o rezultatima analize tržišta u skladu sa postupkom za konsultacije utvrđenim u članu 82. ovog zakona. Vremenski period koji je potreban za postupak konsultacija za analizu tržišta utvrđen u članu 82. ovog zakona neće biti uključen u uslove za postupak analize tržišta iz ovog stava. Rok za postupak analize tržišta može da bude produžen obrazloženom odlukom Autoriteta, ali ne više od tri (3) puta i ne više od tri (3) meseca svakog puta. Autoritet će nastojati da okonča analizu tržišta u što je moguće kraćem vremenskom periodu. Analiza tržišta će biti okončana odlukom Autoriteta o rezultatima analize tržišta koja će obuhvatati rezultate svake okončane faze analize tržišta, navedene u stavu 4. ovog člana.

9. U izuzetnim okolnostima, kada Autoritet smatra da postoji hitna potreba za delovanjem, previđajući postupke konsultacije utvrđene u članu 82. ovog zakona kako bi sačuvao konkurenciju i zaštitio interese potrošača, može odmah da donese proporcionalne i privremene mere, na primer da odredi relevantno tržište, da identifikuje ili ne identifikuje preduzeća sa ZTS za relevantno tržište i/ili da odredi ili ne odredi ili ukine jednu ili više obaveza navedenih u članu 32. ovog zakona za te preduzetnike. Takve privremene mere mogu biti imponovane za period ne duži od devet (9) meseci. Autoritet te mere može učiniti trajnim ili da produži period za koji su one primenljive u skladu sa postupkom konsultacija utvrđenim u članu 82. ovog zakona.

10. Autoritet će sprovesti analizu relevantnog tržišta ne manje od jednom u tri (3) godine od prethodne konačne odluke Autoriteta o rezultatima analize tržišta. Period iz ovog stava može da bude produžen do tri (3) dodatne godine odlukom Autoriteta. Kada Autoritet smatra da su se činjenice opravdavaju odluku Autoriteta o rezultatima analize tržišta izmenile i ne odražavaju trenutnu situaciju na relevantnom tržištu, Autoritet će ponoviti analizu relevantnog tržišta.

11. Autoritet će na svom veb-sajtu objaviti spisak relevantnih tržišta za koja su preduzeća sa ZTS identifikovana i spisak preduzeća sa ZTS, kao i obaveza koje su im nametnute, uključujući informacije o merama sadržanim u stavu 9. ovog člana i sve izmene u takvoj informaciji.

12. Prilikom sprovođenja analize tržišta, određivanja da li neko preduzeće ima ZTS i nametanja obaveza za preduzeća sa ZTS, Autoritet će uzeti u obzir sve relevantne odredbe međunarodnih ugovora i/ili sporazuma i obezbediće u okviru oblasti svoje nadležnosti usaglašenost sa i sprovođenje tih ugovora i/ili sporazuma u Republici Kosovo. Kada se sprovede i obezbedi usaglašenost sa međunarodnim ugovorima i/ili sporazumima i *mutatis mutandis* da su predmet postupka konsultacija predviđenog u članu 82. ovog zakona, Autoritet ima pravo da nametne, izmeni ili ukine obaveze iz člana 32. ovog zakona za preduzeća osimza ona sa ZTS na relevantnom tržištu.

Član 32

Određivanje obaveza za preduzetnike koji imaju ZTS na relevantnom tržištu

1. Autoritet ima pravo da odredi sledeće obaveze za preduzetnike koji imaju ZTS na relevantnom tržištu, imajući u vidu njihovu prilagođenost u svakom konkretnom slučaju i određivanje trenutka pravovremenog početka ispunjenja tih obaveza:

- 1.1. obavezu transparentnosti u skladu sa odredbama člana 34. ovog zakona;
- 1.2. obavezu nediskriminacije u skladu sa odredbama člana 33. ovog zakona;
- 1.3. obavezu računovodstvenog razdvajanja u skladu sa odredbama člana 35. ovog zakona;
- 1.4. obavezu za pružanje pristupa u skladu sa odredbama člana 36. ovog zakona;
- 1.5. obavezu kontrole cena i obračuna troškova u skladu sa odredbama člana 35. ovog zakona.

2. U slučajevima navedenim u članu 38, članu 39. i članu 64. ovog zakona, preduzetnici sa ZTS na relevantnom tržištu moraju da ispune odgovarajuće obaveze bez posebne odluke Autoriteta. Takođe, bez posebne odluke Autoriteta, preduzetnici moraju da ispune dodatne obaveze navedene u članu 34. ovog zakona. Autoritet ima pravo da odluči o trenutku početka roka za ispunjenje gorenavedenih obaveza. U slučaju da to ne učini, preduzetnik mora da ispuni obaveze navedene u ovom stavu od trenutka kada bude identifikovano da on ima ZTS na relevantnom tržištu.

3. Autoritet ima pravo da odredi specifične detaljne obaveze bez prekoračenja obaveza navedenih u stavovima 1. i 2. ovog člana.

4. U izuzetnim okolnostima (npr. kada Autoritet, imajući u vidu stav 6. ovog člana i/ili stav 12. člana 31 ovog zakona, dođe do zaključka da obaveze navedene u stavovima 1, 2. i 3. ovog člana neće biti dovoljne za postizanje ciljeva navedenih u stavu 1. člana 31. ovog zakona, Autoritet ima pravo da operatorima sa ZTS odredi druge obaveze za pristup, uključujući i interkonekciju, osim onih navedenih u stavu 1, 2. i 3. ovog člana. Autoritet treba da pribavi mišljenje Kosovske komisije za konkurenciju o drugim obavezama navedenim u ovom stavu. Konačnu odluku donosi Autoritet.

5. Autoritet ima pravo da ovim obavezama pridoda uslove koji obezbeđuju nepristrasnost, opravdanost i trajanje. Autoritet ima pravo da odredi obaveze navedene u ovom članu i da utvrdi uslove njihovog ispunjenja donošenjem, u slučajevima predviđenim ovim zakonom, obavezujućih propisa, postupaka i/ili uslova za sve preduzetnike koji treba da ispune relevantne obaveze, kao i određivanjem, u svim slučajevima, specifičnih detaljnih obaveza i/ili uslova za njihove ispunjenje za pojedine preduzetnike.

6. Obaveze koje Autoritet odredi za preduzetnike trebaju da budu razumne, zasnovane na prirodi identifikovanog problema, proporcionalne i opravdane u pogledu principa i ciljeva za uređenje delatnosti elektronskih komunikacija navedenih u članu 3. ovog zakona.

7. Kada se na osnovu analize relevantnog tržišta utvrdi da karakteristike tržišta ne opravdavaju određivanje obaveza navedenih u ovom članu i/ili da ne postoji preduzeće koje ima ZTS na tom tržištu, Autoritet neće odrediti, u skladu sa postupkom i uslovima utvrđenim ovim zakonom, obaveze navedene u ovom članu i/ili ukinuće, ukoliko postoje, obaveze određene za preduzeća koja imaju ZTS. U slučaju ukidanja obaveza, Autoritet može

obrazloženom odlukom da utvrdi krajnji datum za njihovo sprovođenje, koji ne treba da bude duži od dvadeset i osam (28) dana od trenutka donošenja odluke Autoriteta o rezultatima analize tržišta.

8. Nakon sprovođenja ponovljene analize tržišta, Autoritet može da izmeni određene obaveze primenom *mutatis mutandis* u skladu sa odredbama ovog člana o određivanju obaveza.

Član 33 **Obaveza nediskriminacije**

1. Autoritet može da odredi obaveze nediskriminacije u pogledu pristupa za operatera koji ima ZTS na relevantnom tržištu, tako da operator ne postupa diskriminatorски prema drugim preduzetnicima, a posebno da primenjuje jednake uslove u jednakim okolnostima za druge preduzetnike koji pružaju jednake usluge, i da pruža usluge i informacije za druge preduzetnike pod jednakim uslovima i istog kvaliteta kao što to čini za sopstvene usluge, ili za one svojih pod-jedinica ili ogranaka.

2. Autoritet će odrediti obaveze utvrđene u stavu 1. ovog člana kada je to neophodno da se obezbedi da vertikalno integrisani preduzetnici, uključujući preduzetnike pod kontrolom države ili opština, koji pružaju elektronske komunikacione mreže izgrađene kao predmet isključivih ili posebnih prava i koji imaju ZTS, da ne postupaju diskriminatorски prema drugim preduzetnicima dajući prioritet sopstvenom radu.

3. Autoritet može da zahteva da preduzetnik koji ima ZTS na relevantnom tržištu, u skladu sa postupkom i uslovima utvrđenim od strane Autoriteta, obezbedi postizanje sporazuma u vezi sa pružanjem relevantnih usluga interkonekcije i/ili pristupa, uključujući i prateće usluge od strane preduzetnika koji ima ZTS.

Član 34 **Obaveza transparentnosti**

1. Autoritet, bez obzira na odredbe člana 18, može da odredi obaveze transparentnosti u vezi sa interkonekcijom i/ili pristupom i da zahteva da preduzetnik sa ZTS objavi informacije utvrđene od strane Autoriteta, uključujući:

1.1 računovodstvene informacije;

1.2 tehničke specifikacije;

1.3 karakteristike/specifičnosti mreže;

1.4 pravila i uslove za dodelu i korišćenje, uključujući i bilo koji uslov koji ograničava pristup i/ili korišćenje usluga i aplikacija kada su takvi uslovi dopušteni zakonskim aktima;

1.5 naknade, uključujući i popuste.

2. Autoritet može da zahteva od operatera koji imaju ZTS na relevantnom tržištu da objave referentnu ponudu za pružanje pristupa i povezanih usluga pod uslovima propisanim od

strane Autoriteta, uključujući zahteve za sadržaj referentne ponude. Ponuda mora da bude dovoljno detaljna kako bi osigurala da se od preduzetnika neće zahtevati da vrši plaćanje za objekte koji nisu neophodni za traženu uslugu, pružajući opis relevantnih ponuda koje su podeljene na komponente u skladu sa potrebama tržišta i za prateća pravila i uslove, uključujući i razumne cene. Autoritet ima pravo da za operatera kod koga je došlo do izmene ZTS, u ograničenom vremenskom periodu koji odredi Autoritet, zatraži pravila i uslove referentne ponude za izvršenje obaveza određenih ovim zakonom za operatore sa ZTS.

3. Autoritet može da odredi tačne informacije koje moraju biti stavljene na raspolaganje u skladu sa stavovima 1, 2. i 5. ovog člana, potreban nivo detalja, način objavljivanja i druge uslove objavljivanja.

4. Informacija navedena u stavovima 1, 2. i 5. ovog člana, uključujući i geografske tačke mrežne interkonekcije, uslove testiranja interkonekcije, uslove plaćanja i zajedničkog korišćenja infrastrukture elektronskih komunikacija, uslove za izbor pružaoca elektronskih komunikacionih usluga i naknada, može da ne bude smatrana poverljivom informacijom.

5. Operator koji je odgovoran za pružanje “prodaje na veliko” pristupa mrežnoj infrastrukturi i/ili slobodnog pristupa (unbundled) u lokalnoj petlji treba da objavi referentnu ponudu u skladu sa uslovima utvrđenim od strane Autoriteta, uključujući i zahteve za sadržaj referentnih ponuda. Odredbe stavova 1. i 2. ovog člana primenjivaće se u takvoj referentnoj ponudi.

Član 35 **Obaveza razdvajanja računa**

1. Autoritet može da odredi obaveze za razdvajanje računa za određenu aktivnost ili aktivnosti pristupa operatoru koji ima ZTS na relevantnom tržištu.

2. Autoritet propisuje pravila za razdvajanje računa i sa njim povezanim zahtevima, uključujući i zahtev za reviziju.

3. Autoritet može da zahteva od vertikalno integrisane kompanije da objavi svoje veleprodajne cene i cene svojih internih transfera, između ostalog, u cilju obezbeđivanja poštovanja kada postoji zahtev za nediskriminatorско postupanje iz člana 33. ovog zakona ili, ako je neophodno, radi sprečavanja neopravdanog unakrsnog subvencionisanja. Autoritet može da odredi formu i metodologiju obračuna koja će se koristiti.

4. U cilju olakšanja provere poštovanja obaveza koje su navedene u članovima 33. i 34 ovog zakona, Autoritet može da zahteva da računovodstveni podaci, uključujući podatke o prihodima ostvarenim od trećih lica, budu pruženi na zahtev i na način i u formi utvrđenoj pravilima o razdvajanju računa navedenim u stavu 2. ovog člana. Autoritet će tu informaciju objaviti ako je to neophodno radi doprinosa otvorenom i konkurentnom tržištu. U toj aktivnosti, Autoritet će uzeti u obzir pravila koja se odnose na poverljive informacije.

Član 36 **Obaveze omogućavanja pristupa i interkonekcije**

1. Autoritet može da odredi obaveze za operatora koji ima ZTS na relevantnom tržištu u cilju ispunjenja razumnih zahteva drugih preduzetnika za pristup i korišćenje određenih elemenata mreže i pripadajućih sredstava, uključujući:

1.1 omogućavanje pristupa određenim elementima mreže i/ili sredstvima trećim licima, uključujući pristup pasivnim elementima mreže i/ili slobodan pristup lokalnoj petlji, u cilju omogućavanja, između ostalog, izbora i/ili predizbora imaoaca (operatora) i/ili pružanje dalje prodaje pretplatničke linije;

1.2 pružanje posebnih usluga veleprodaje u cilju dalje prodaje od strane trećih lica;

1.3 neukidanje već odobrenog pristupa objektima;

1.4 pregovaranje u dobroj veri i poverenju sa preduzetnicima koji zahtevaju pristup;

1.5 omogućavanje slobodnog pristupa tehničkim interfejsima, protokolima ili drugim ključnim tehnologijama neophodnim za obezbeđivanje interoperabilnosti usluga ili virtualnih mrežnih usluga;

1.6 omogućavanje zajedničkog korišćenja prostora ili drugih oblika zajedničkog korišćenja pripadajućih sredstava;

1.7 pružanje posebnih usluga potrebnih za obezbeđivanje interoperabilnih usluga od jedne tačke do druge terminalne tačke za korisnike, uključujući i sredstva za usluge inteligentnih mreža ili rominga u mobilnim mrežama;

1.8 omogućavanje pristupa sistemima operativne podrške ili sličnim softverskim sistemima, neophodnim za obezbeđivanje lojalne konkurencije u pružanju usluga;

1.9 međusobno povezivanje mreža i mrežnih sredstava, uključujući i mogućnost međusobnog povezivanja mreža u svakoj tački mreže gde je to tehnički izvodljivo;

1.10 omogućavanje pristupa povezanim uslugama, poput usluga baziranih na podacima o identitetu, lokaciji i dostupnosti korisnika.

2. Za donošenje odluke o određivanju ili ukidanju obaveza, a posebno za procenu kako će te obaveze biti određene u skladu sa stavom 1. ovog člana, Autoritet će uzeti u obzir principe i ciljeve ovog zakona, kao i sledeće faktore:

2.1 tehničku i ekonomsku izvodljivost korišćenja ili instaliranja konkurentskih objekata, sa stanovišta stepena razvijenosti tržišta, imajući u vidu prirodu i tip interkonekcije i/ili vrste pristupa, kao i izvodljivost pristupa pratećoj opremi, kao što je pristup provodnim cevima;

2.2 izvodljivost omogućavanja traženog pristupa, u odnosu na raspoložive kapacitete (resurse);

2.3 početno ulaganje od strane vlasnika objekata, imajući u vidu bilo kakvo ulaganje iz budžetskih sredstava i rizike uključene u to ulaganje;

2.4 potrebu da se dugoročno zaštiti konkurencija, posvećujući posebnu pažnju konkurenciji na nivou infrastrukture u smislu ekonomske efikasnosti;

2.5 sva prava intelektualne svojine.

3. U slučaju određivanja obaveza operateru za omogućavanje pristupa u skladu sa odredbama ovog člana, Autoritet može da utvrdi tehničke ili operativne uslove koje mora da ispuni pružalac i/ili korisnik takvog pristupa kada je to neophodno radi obezbeđivanja nesmetanog funkcionisanja mreže.

Član 37 **Pristup**

1. Preduzetnici koji su legalno uključeni u delatnost elektronskih komunikacija imaju pravo da slobodno pregovaraju o pristupu. Operateri imaju pravo i, kada se to zahteva od strane drugih operatera ili pružalaca javno dostupnih elektronskih komunikacionih usluga koji nameravaju da pružaju javno dostupne elektronske komunikacione usluge ili radi obezbeđivanja njihovog pružanja, obavezu da pregovaraju o interkonekciji mreže kako bi se obezbedili pružanje i interoperabilnost usluga.

2. Autoritet će podsticati, i kada je to potrebno, obezbediti, u skladu sa postupkom utvrđenim ovim zakonom, adekvatan pristup i usaglašenost usluga u cilju podržavanja efikasnosti, dugoročne konkurentnosti, inovacija i efikasnog ulaganja, kao i postizanja maksimalne moguće koristi za krajnje korisnike. Sa tako jasnom namerom, Autoritet ima pravo da odredi, u skladu sa postupkom utvrđenim ovim zakonom, obaveze za preduzetnike sa značajnom tržišnom snagom, kao i za druge preduzetnike, a naročito:

2.1 obaveze, do mere koja je neophodna da se obezbedi neprekidna veza od jedne do druge terminalne tačke za preduzetnike koji kontrolišu pristup krajnjim korisnicima, uključujući i obaveze međusobnog povezivanja njihovih mreža tamo gde to još uvek nije urađeno;

2.2 obaveze, u meri u kojoj je to neophodno radi obezbeđivanja mogućnosti pristupa za krajnje korisnike specifičnim uslugama digitalnog radio i televizijskog emitovanja, za operatore u cilju obezbeđivanja pristupa aplikativnim programskim interfejsima i elektronskim programskim vodičima pod nepristrasnim, prihvatljivim i nediskriminatorским uslovima;

2.3 u opravdanim slučajevima i do mere koja je neophodna, obaveza za preduzetnike koji kontrolišu pristup krajnjim korisnicima kako bi njihove usluge postale interoperabilne (interaktivne).

3. Obaveze za omogućavanje pristupa određene od strane Autoriteta i/ili povezani uslovi određeni na ovaj način treba da budu objektivni, transparentni, proporcionalni i nediskriminatorски, a relevantne odluke treba da budu donesene u skladu sa pravilima koja važe u slučajevima navedenim u članu 82. ovog zakona i pravilima navedenim u članu 32. ovog zakona.

4. U slučaju navedenom u stavu 2. ovog člana, preduzetnik može da odbije da pruži, da jednostrano obustavi ili prekine pristup samo ako su te aktivnosti zasnovane na objektivnim

kriterijumima, uključujući i tehničku neizvodljivost ili neophodnost da se obezbedi integritet mreže.

5. Preduzetnici moraju osigurati da bilo koja informacija dobijena od drugih preduzetnika pre, tokom ili nakon pregovora o pristupu, sa izuzetkom informacije koja ne može da bude poverljiva u skladu sa postupcima, slučajevima i uslovima utvrđenim ovim zakonom, biće korišćena isključivo za svrhu za koju je pružena i poštovaće poverljivost informacije koja se prenosi ili čuva. Takva informacija ne treba da bude data nijednoj drugoj strani, posebno jedinicama, ograncima ili drugim partnerima za koje ta informacija može da bude prednost konkurencije. Autoritet može da usvoji pravila koji detaljiziraju mere za obezbeđivanje takvih zahteva.

6. Prilikom rešavanja spora između preduzetnika, Autoritet ima pravo, u skladu sa načelima utvrđenim ovim zakonom i u slučajevima opravdanim svojim ciljevima, da donese, na sopstvenu inicijativu ili po postupku utvrđenom u Poglavlju XIII ovog zakona, odluku o dodeli pristupa, koja će biti obavezujuća za preduzetnike, uključujući i određivanje obaveza za posebne pristupe, koji obuhvataju interkonekciju kao što je navedeno u stavu 2. ovog člana.

7. Autoritet ima pravo da usvoji propise za dodelu i pružanje pristupa, uključujući i mrežnu interkonekciju.

Član 38

Obaveza izbora i predizbora operatora

1. Preduzetnici koji imaju ZTS na relevantnom tržištu za pristup i korišćenje javne telefonske mreže na fiksnoj lokaciji, u skladu sa postupkom i uslovima utvrđenim od strane Autoriteta, omogućiće, o svom trošku, svojim pretplatnicima pristup uslugama bilo kog međupovezanog operatora javno dostupnih telefonskih usluga, putem izbora ili predizbora operatora.

2. Propisane naknade za pristup i plaćanje aktiviranja izbora ili predizbora treba da budu zasnovane na troškovima. Za tu svrhu, primenjuju se pravila propisana u članu 40. ovog zakona. Naknade koje su određene pretplatnicima za korišćenje tih prava ne bi trebalo da služe kao destimulacija za korišćenje te mogućnosti. Za tu svrhu, Autoritet može da ograničava maksimalne naknade.

3. Obaveze navedene u stavu 1. ovog člana mogu biti određene od strane Autoriteta bilo kom preduzetniku koji ima ZTS na relevantnom tržištu, kao i za nametanje obaveza u skladu sa Stavom 1.4 člana 32. ovog zakona.

Član 39

Obaveza obezbeđivanja zakupljenih linija

1. Preduzetnik koji ima ZTS na relevantnom tržištu iznajmljenih linija treba da obezbedi set tih linija na osnovu odluka Autoriteta i u skladu sa postupkom i uslovima za pružanje tih usluga utvrđenim u propisima donesenim od strane Autoriteta, kao i da ispuni obaveze koje se odnose na nediskriminatorско postupanje, cene zasnovane na troškovima, uključujući

uvođenje u upotrebu i korišćenje sistema za obračun troškova, transparentnost i stvaranje uslova za pružanje usluga.

2. Preduzetnik koji ima ZTS na relevantnom tržištu iznajmljenih linija treba da pruži usluge zakupljenih linija po cenama koje proističu (izvedu) iz troškova, uključujući prihvatljivu stopu prinosa za investiciona ulaganja. Za tu svrhu, Autoritet može odrediti najviši nivo cene za usluge zakupljenih linija. Stavovi 4. i 5. člana 40. ovog zakona primenjuju se *mutatis mutandis* na cene zasnovane na troškovima i obračun troškova.

Član 40

Obaveza kontrole cena i primene troškovnog računovodstva

1. Autoritet može da odredi preduzetnicima koji imaju ZTS na relevantnom tržištu obaveze za pokrivanje troškova i kontrolu cena, uključujući i obaveze za cene zasnovane na troškovima, za pružanje specifičnih vrsta interkonekcija i/ili pristupa, u situacijama kada analiza tržišta ukazuje na nepostojanje delotvorne konkurencije, što znači da relevantni operator zadržava neopravdano visoke cene ili da može da primeni preniske cene kojima istiskuje konkurente na štetu krajnjih korisnika.

2. Prilikom određivanja obaveza, treba uzeti u obzir pravo operatora na prihvatljivu stopu prinosa na investiciona ulaganja.

3. Mehanizam za naknadu troškova i/ili metodologija za utvrđivanje cene koji su obavezni treba da obezbede efikasnost, održivu konkurenciju i da povećaju dobrobit potrošača. S tim u vezi, Autoritet treba da uzme u obzir cene na uporedivim konkurentskim tržištima.

4. Kada operator ima obavezu u pogledu troškovne orijentacije svojih cena, teret dokazivanja da su cene zasnovane na troškovima, uključujući i prihvatljivu stopu prinosa na investiciona ulaganja, snosiće relevantni operator. Autoritet može da utvrdi pravila za obračun troškova u cilju obračuna troškova za što efikasnije pružanje usluga. Autoritet može da zahteva od operatora koji ima obavezu u pogledu troškovne orijentacije svojih cena da pruži potpuno obrazloženje za svoje cene i može da odredi razuman obavezujući vremenski rok za podnošenje takvog obrazloženja. U slučaju da operator propusti da pruži obrazloženje za svoje cene pre isteka propisanog roka smatraće se da njegove cene nisu zasnovane na troškovima. Autoritet ima pravo da zahteva da podaci koje dostavi operator budu preispitani. Autoritet ima pravo da zahteva da cene budu regulisane ili da bude utvrđen najviši nivo cena. Dok operator, koji ima obavezu u pogledu troškovne orijentacije cena ne dostavi potpuno obrazloženje za svoje cene, Autoritet može da utvrdi privremene maksimalne cene koje uzimaju u obzir podatke o relevantnim troškovima dobijene na osnovu indirektnih metoda za procenu troškova, uključujući poređenje cena za relevantne usluge imajući u vidu najbolje prakse zemalja članica EU, prakse zemalja na sličnom nivou razvoja i prakse Republike Kosovo, kao i procenu odnosa između relevantnih veleprodajnih i maloprodajnih cena.

5. Ako Autoritet zahteva primenu sistema za obračun troškova radi kontrole cena, operater treba u određenom roku i u skladu sa postupkom i uslovima utvrđenim od strane Autoriteta, da pripremi sistem za obračun troškova, koji će opisati i objaviti, predstaviti Autoritetu i raditi u skladu sa njim. Sistem za obračun troškova i način njegovog objavljivanja moraju biti u skladu sa pravilima za obračun troškova koja utvrdi Autoritet. Autoritet ima pravo da uspostavi sistem za obračun troškova, metodologiju i/ili format koji će koristiti operator ili operatori koji imaju ZTS na relevantnom tržištu. Autoritet će predstaviti javnosti sistem

obračuna, metodologiju i/ili format objavljujući ih na svom veb-sajtu. Poštovanje pravila za obračun troškova, metodologije i/ili formata pripremljenih od strane operatora i/ili uspostavljenih od strane Autoriteta biće provereni revizijom. Mišljenje revizora treba da bude objavljeno svake godine u skladu sa pravilima koje utvrdi Autoritet.

Član 41

Distribucija digitalne televizije

Pružaoци elektronskih komunikacionih mreža koje se koriste za distribuciju digitalnih televizijskih usluga obezbediće mogućnost za pružanje digitalnih televizijskih usluga i programa. Operatori koji primaju i reemituju digitalne televizijske usluge i programe moraju da očuvaju isti format.

Član 42

Usluge sa uslovnim pristupom i pripadajuća sredstva

1. Preduzetnici koji kontrolišu sisteme sa uslovnim pristupom treba da koriste samo takve sisteme sa uslovnim pristupom digitalnim radio i televizijskim uslugama bez obzira na način prenosa, koji moraju da imaju odgovarajuću tehničku mogućnost za kontrolu uslovnog pristupa (na primer, tehničke procedure koje omogućavaju prenos kontrole uslovnog pristupa od jednog emitera do drugog emitera), dopuštajući mogućnost potpune kontrole na lokalnom ili regionalnom nivou od strane operatera koji koriste takve sisteme.

2. Preduzetnici koji pružaju usluge uslovnog pristupa digitalnim radio i televizijskim uslugama, bez obzira na način prenosa, prenosa koji uslovljavaju pružanje usluga bilo kojoj grupi potencijalnih gledalaca ili slušalaca, bez obzira na način prenosa, treba da:

2.1. ponude svim emiterima na pravičan, razuman i nediskriminatorski način tehničke usluge koje omogućavaju da digitalno prenesene usluge budu primljene od strane ovlašćenih gledalaca ili slušalaca, korišćenjem dekodera, koje su im pružili i kojima upravljaju pružaoци usluga (operatori);

2.2. da, ako su preduzetnici uključeni u druge aktivnosti osim pružanja uslovnog pristupa digitalnim radio i televizijskim uslugama, vode odvojene finansijske račune za svoju aktivnost kao pružaoца uslovnog pristupa u skladu sa pravilima za razdvajanje računa utvrđenim od strane Autoriteta i u skladu sa zahtevima za razdvajanje računa, uključujući i zahtev za reviziju.

3. Autoritet ima pravo da utvrdi postupak i uslove za primenu odredaba stavova 1. i 2. ovog člana.

4. Autoritet ima pravo da utvrdi uslove za pružanje i korišćenje elektronskih programskih vodiča i sličnih servisnih i navigacionih mogućnosti.

Član 43

Posebne mere koje obezbeđuju efikasnu konkurenciju

1. Lokalna ili centralna javna preduzeća ili koja poseduju isključiva ili posebna prava, koja imaju značajnu tržišnu snagu na znatnom delu zajedničkog tržišta za pružanje javnih komunikacionih mreža i javno dostupnih telefonskih usluga i koja kontrolišu instaliranu mrežu kablovske televizije koristeći isključiva ili posebna prava koja su posedovali ili poseduju na istom geografskom području, mogu da pružaju mrežu kablovske televizije samo preko pravnog lica koje nije pravno lice koje je određeno za pružanje javne komunikacione mreže.
2. Pružaoci javnih komunikacionih mreža i/ili elektronskih komunikacionih usluga dostupnih za javnost, kojima je takođe dato isključivo ili posebno pravo za pružanje usluga u drugim ekonomskim sektorima Republike Kosovo, vodiće odvojene račune za delatnosti za pružanje elektronskih komunikacionih mreža i/ili usluga u skladu sa pravilima za razdvajanje računa i sličnim zahtevima, uključujući i zahtev za reviziju i zahtev za strukturalno razdvajanje za delatnost u vezi sa pružanjem elektronskih komunikacionih mreža i/ili usluga, kao što je propisano od strane Autoriteta. Autoritet ima pravo da utvrdi uslove za strukturalno razdvajanje.
3. Stav 2. ovog člana neće se primenjivati za preduzetnike čiji je godišnji promet u aktivnostima sa elektronskim komunikacionim mrežama i/ili uslugama u Republici Kosovo manji od tristo hiljada (300 000) evra.
4. Svaki preduzetnik koji pruža javne elektronske komunikacione mreže ili javno dostupne elektronske komunikacione usluge, sa izuzetkom malih i srednjih preduzeća, treba da obezbedi da njegovi godišnji finansijski izveštaji budu revidirani i objavljeni. Ova odredba se takođe primenjuje i za sve odvojene račune koji se vode na osnovu stava 2. ovog člana. Autoritet ima pravo da utvrdi postupak i uslove za primenu odredaba ovog stava.

Član 44

Mere koje obezbeđuju interoperabilnost elektronskih komunikacija

1. Autoritet će doneti zakonske akte koji obavezuju na poštovanje standarda koje su utvrdile međunarodne i evropske organizacije za standardizaciju koji su transponovani u kosovske standarde u skladu sa utvrđenim postupcima, i sa originalnim kosovskim standardima, specifikacijama i/ili međunarodnim i evropskim preporukama za pružanje elektronskih komunikacionih usluga i mreža i pripadajućih sredstava i usluga, uključujući emitovanje radio i/ili televizijskih programa, tehničke interfejsne i/ili funkcije mreže i interoperabilnost terminalne opreme, uključujući i opremu za prijem radio i televizijskih programa. Za fizičko ili pravno lice se smatra da je ispunilo obavezu poštovanja kosovskih standarda u gore navedenim oblastima ako lice poštuje relevantne međunarodne i evropske standarde i relevantne kosovske standarde koji transponiraju međunarodne ili evropske standarde.
2. Ukoliko međunarodni ili evropski standardi u oblastima navedenim u stavu 1. ovog člana nisu transponovani u kosovske standarde, Autoritet može da zahteva direktno poštovanje relevantnih standarda za pružanje elektronskih komunikacionih usluga i mreža. Nakon što je relevantni standard transponovan u kosovske standarde, svako pozivanje na međunarodni ili evropski standard će se smatrati pozivanjem na relevantni kosovski standard. Za lice ili preduzetnika će se smatrati da je ispunio obavezu poštovanja međunarodnih ili evropskih standarda u oblastima navedenim u stavu 1. ovog člana ako lice/preduzetnik poštuje relevantne standarde koji transponiraju međunarodne ili evropske standarde.

3. Tehničke karakteristike standarda izjavljene od strane lica ili preduzetnika koji su na dobrovoljnoj bazi podneli deklaraciju o usaglašenosti proizvoda ili usluga sa takvim standardima, uključujući međunarodne, evropske, inostrane i kosovske standarde, biće obavezujuće za ta lica/preduzetnike.

4. Autoritet ima pravo da utvrdi nezavisne tehničke karakteristike u oblastima navedenim u stavu 1. ovog člana.

5. Vlasnici aplikativnih programskih interfejsa će pod pravičnim, razumnim i nediskriminatorским uslovima i u zamenu za odgovarajuću naknadu omogućiti sve one informacije koje su potrebne da se pružiocima usluga digitalne televizije omogući da ponude sve usluge uz podršku API (eng. "Application program interface" – Aplikativni programski interfejs) u punom obliku funkcionisanja.

6. Sertifikati o usaglašenosti izdati od strane relevantnih institucija EU i relevantnih institucija ovlašćenih od strane zemalja članica EU za merne instrumente i standarde priznate u zemljama članicama EU biće priznati i u Republici Kosovo. Proceduru za to priznavanje uspostavlja Vlada u skladu sa međunarodnim obavezama.

POGLAVLJE VII UPRAVLJANJE RESURSIMA ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJA

Član 45

Osnovni principi za upravljanje resursima elektronskih komunikacija

1. Autoritet će u skladu sa postupcima i uslovima utvrđenim u ovom zakonu upravljati resursima elektronskih komunikacija. Frekvencijskim spektrom (kanalima), brojevima telefona, imenima, adresama, državnim kodom Interneta i drugim resursima elektronskih komunikacija mora se upravljati u skladu sa odredbama ovog zakona.

2. Frekvencioni spektar (kanali) menadžiraće se na osnovu Nacionalnog plana Radiofrekvencija i Plana za korišćenje radiofrekvencija (kanala) u skladu sa razvojnim planom za radio-komunikacije.

3. Telefonskim brojevima koji se koriste u javnim elektronskim komunikacionim mrežama mora se upravljati u skladu sa Nacionalnim planom numeracije odobrenim od strane Autoriteta. Autoritet treba da utvrdi uslove i postupke za implementaciju "Nacionalnog plana numeracije".

4. Autoritet treba da utvrdi jasna pravila za upravljanje drugim resursima elektronskih komunikacija.

Član 46

Osnove za raspodelu i korišćenje resursa elektronskih komunikacija

1. Resursi elektronskih komunikacija moraju biti raspodeljeni i korišćeni u skladu sa postupcima i uslovima utvrđenim ovim zakonom i propisima za raspodelu i korišćenje resursa elektronskih komunikacija donesenim od strane Autoriteta.

2. Resursi elektronskih komunikacija mogu se koristiti:

2.1 bez bilo kakvog odobrenja, kada Autoritet odluči da se određeni resursi elektronskih komunikacija mogu koristiti bez odobrenja;

2.2 po dobijanju individualnog odobrenja za korišćenje elektronskih komunikacionih resursa izdatog od strane Autoriteta, ali osiguravajući se da se resursi elektronskih komunikacija koriste na efikasan i efektivan način, obezbeđivanjem kvaliteta elektronskih komunikacionih usluga i izbegavajući štetne smetnje.

3. Autoritet će u skladu sa međunarodnim obavezama Republike Kosovo, radio propisima, Nacionalnog plana Radio-frekvencija, Plana za korišćenje radio-frekvencija (kanala), razvojnim planovima za radio-komunikacije izvršiti raspodelu radio-frekvencija (kanala) i drugih elektronskih komunikacionih resursa neophodnih za aktivnosti vezane za odbranu zemlje, nacionalnu bezbednost, održavanje javnog reda, javne hitne službe, zaštitu državnih granica, civilno vazduhoplovstvo, bezbednost železničkog saobraćaja, siguran i stabilan rad nacionalnog energetskog sistema i druge nekomercijalne funkcije država (uključujući i druge države) i njenih institucija.

4. Autoritet tokom obavljanja funkcija navedenih u stavu 3. ovog člana ne treba da primenjuje odredbe članova 47 – 52 ovog zakona. Autoritet treba da utvrdi jasna pravila za dodelu resursa elektronskih komunikacija, referirajući se na stav 3 ovog člana, na osnovu načela efikasnosti korišćenja frekvencija.

5. Trajanje prava na korišćenje resursa elektronskih komunikacija biće utvrđeno od strane Autoriteta. Trajanje može biti produženo u slučajevima kada je to utvrđeno u propisima za raspodelu i korišćenje resursa elektronskih komunikacija i u skladu sa postupcima i uslovima utvrđenim u njima.

6. Kada je korišćenje radio-frekvencija (kanala) usaglašeno, kada je postignut sporazum o uslovima i postupcima za njihovo korišćenje i kada je stranka kojoj će biti dodeljena radio frekvencija (kanali) izabrana na osnovu međunarodnih ugovora i/ili sporazuma i propisa Evropske unije, Autoritet treba da dodeli radio frekvencije koje su predmet relevantnih propisa. Nakon opšteg postupka izbora, ako su svi uslovi utvrđeni od strane Republike Kosovo ispunjeni, nije dozvoljeno postavljanje dodatnih uslova, kriterijuma ili postupaka za korišćenje radio-frekvencija (kanala) koji mogu da ograniče, izmene ili odlože pravilno sprovođenje postupka za dodelu radio-frekvencija (kanala).

Član 47

Dodela resursa elektronskih komunikacija

1. Ako Autoritet nije utvrdio da se određeni frekvencijski resurs može koristiti bez individualnog odobrenja, pre početka korišćenja tog resursa lice treba da podnese obrazloženi zahtev Autoritetu za dodelu određenih resursa elektronskih komunikacija u skladu sa postupcima i uslovima utvrđenim u propisima za dodelu i korišćenje resursa elektronskih komunikacija.

2. Kada preduzetnik podnosi zahtev za dobijanje resursa elektronskih komunikacija, nakon postupka obaveštavanja Autoriteta o početku delatnosti, preduzetnik može u vreme podnošenja prijave da potvrdi da dokumenti i informacije ranije dostavljeni Autoritetu nisu

izmenjeni i da nema potrebe za ponovnim dostavljanjem tih informacija i dokumenata. Ako u toku obavljanja preduzetničkih aktivnosti nastanu bilo kakve promene nakon obaveštenja Autoriteta o početku delatnosti na osnovu zakonskih akata donesenih od strane Autoriteta, preduzetnik mora da ažurira dokumentaciju i informacije prilikom podnošenja zahteva za dobijanje resursa elektronskih komunikacija.

3. Lice koje traži radio-frekvencije (kanale) treba da dostavi Autoritetu informacije o mogućnostima i sposobnostima da ispuní obaveze koje se odnose na korišćenje radio-frekvencija (kanala). Autoritet treba da utvrdi koje informacije treba dostaviti, kao i postupke za dostavljanje tih informacija. Autoritet ima pravo da odbije dodelu radio-frekvencija (kanala) licu koje propusti da dostavi potrebne informacije ili kada informacije nisu u skladu sa utvrđenim zahtevima Autoriteta.

4. Lice može da počne da koristi resurse elektronske komunikacije od dana izdavanja odgovarajućeg odobrenja od strane Autoriteta, osim ako nije drugačije navedeno u odobrenju. Odobrenje za korišćenje resursa elektronskih komunikacija mora se izdati onim licima kojima je dodeljen resurs elektronskih komunikacija u skladu sa postupcima i uslovima utvrđenim od strane Autoriteta.

5. Broj odobrenja za korišćenje resursa elektronskih komunikacija mora da bude neograničen, osim u slučajevima kada su ograničenja neophodna u cilju obezbeđivanja efikasnog korišćenja radio-frekvencija (kanala), u slučajevima kada određeni resursi elektronskih komunikacija imaju značajnu ekonomsku vrednost i/ili u slučajevima kada je ograničenje resursa elektronskih komunikacija neminovno i opravdano na osnovu principa proporcionalnosti.

6. Prilikom donošenja odluke o ograničenju broja odobrenja za korišćenje resursa elektronskih komunikacija, Autoritet treba:

6.1 da uzme u obzir potrebu za maksimiziranjem koristi za korisnike i podsticanje konkurencije;

6.2 da pruži mogućnost za sve zainteresovane strane, uključujući i korisnike i potrošače, da izraze svoje mišljenje o bilo kom ograničenju u okviru i u skladu sa utvrđenim postupcima i uslovima za javne konsultacije kako je definisano u stavu 1, člana 82. ovog zakona;

6.3 da objavi odluku sa razlozima za ograničavanje broja odobrenja za korišćenje resursa elektronskih komunikacija;

6.4 da nakon uspostavljanja odgovarajućih postupaka objavi poziv za zainteresovane strane za dodelu resursa elektronskih komunikacija;

6.5 da povremeno ili po prijemu razumnog zahteva od zainteresovanih lica preispita ograničenja.

7. Autoritet nakon što zaključi da može da raspodeli (dodeli) resurse elektronskih komunikacija koji su predmet ograničenja u pogledu davanja odobrenja, treba da objavi svoje zaključke i poziv za zainteresovane strane za korišćenje resursa elektronskih komunikacija. Autoritet treba da objavi informacije o dodeli resursa elektronskih komunikacija u potpunom skladu sa postupcima i uslovima koje je utvrdio.

8. Autoritet treba da objavi informacije o prijavama koje su podnela lica sa zahtevom za dobijanje resursa elektronskih komunikacija kada je broj odobrenja za korišćenje tih resursa ograničen. Pravila za objavljivanje tih informacija moraju biti utvrđena od strane Autoriteta.

9. Autoritet može da rezerviše pojedine resurse elektronskih komunikacija kako bi se obezbedio adekvatan razvoj mreža i/ili usluga i elektronskih komunikacionih tehnologija.

10. Odluka o dodeli resursa elektronskih komunikacija treba da bude donesena, saopštena podnosiocu prijave i objavljena u najkraćem mogućem roku od dana prijema prijave popunjene u skladu sa zahtevima utvrđenim (kompletne informacije i dokumentacija) od strane Autoriteta u roku od dvadeset i jednog (21) dana u slučaju telefonskih brojeva i četrdeset i dva (42) dana u slučaju radio-frekvencija (kanala). Druga vremenska ograničenja treba da se primenjuju bez prejudiciranja, a u skladu sa rokovima utvrđenim međunarodnim ugovorima i/ili drugim sporazumima.

11. Ako Autoritet odluči da pravo na korišćenje brojeva telefona treba biti dodeljeno putem tendera ili aukcije, maksimalni rok od dvadeset i jednog (21) dana iz stava 10. ovog člana treba produžiti za još dvadeset i jedan (21) dan. Ako Autoritet odluči da se dodela radio-frekvencija (kanala) izvrši putem tendera ili aukcije, maksimalni rok od četrdeset i dva (42) dana propisan u stavu 10. ovog člana treba da bude produžen za vremenski period koji je neophodan za obezbeđivanje pravičnog, otvorenog, razumnog i transparentnog postupka za sve zainteresovane strane, ali u svakom slučaju ne duže od osam (8) meseci. Ovo vremensko ograničenje mora biti primenjeno bez prejudiciranja bilo kog vremenskog roka utvrđenog u međunarodnim ugovorima i/ili drugim sporazumima.

12. Naknada za korišćenje prava na korišćenje resursa elektronskih komunikacija mora biti uplaćena u državni budžet od strane uspešnog ponuđača ili pobednika na aukciji. U slučaju kada uspešni ponuđač ili pobednik na aukciji zakasni sa plaćanjem naknade ili dela naknade, Autoritet ima pravo da donese odluku o određivanju obaveze za uspešnog ponuđača ili pobednika na aukciji da izvrši plaćanje u određenom roku ili da odredi vremenski rok za takvo plaćanje. Odluka koju donese Autoritet treba da bude izvršni akt. Ako odluka nije izvršena treba je proslediti za izvršenje shodno postupcima utvrđenim Zakonodavstvom na snazi o krivičnom postupku. Odluka mora biti izvršena u roku od tri (3) godine od dana donošenja te odluke.

Član 48

Načini dodele resursa elektronskih komunikacija

1. Autoritet će dodeliti resurse elektronskih komunikacija:

- 1.1. direktno licu koje ih traži;
- 1.2. putem tendera;
- 1.3. putem aukcije.

Član 49

Dodela resursa elektronskih komunikacija direktno licu koje ih traži

1. Autoritet ima pravo da dodeli resurse elektronskih komunikacija direktno licu koje ih traži, u slučajevima kada je ispunjen bilo koji od uslova:

1.1 Autoritet ne ograničava broj odobrenja za korišćenje zatraženih resursa elektronskih komunikacija;

1.2 nakon objavljivanja obaveštenja o prijemu prijave za dodelu resursa elektronskih komunikacija od strane Autoriteta, nijedno drugo lice u roku propisanom od strane Autoriteta ne izražava interes za korišćenje tog resursa ili su ti resursi dovoljni kako bi bili dodeljeni svim licima koja su izrazila interesovanje za taj resurs.

2. Ako Autoritet primi prijave za dodelu resursa elektronskih komunikacija od više lica u isto vreme i resursi ne mogu biti dodeljeni u isto vreme svim licima koja su ih tražila, ti resursi treba da budu dodeljeni putem tendera ili javne aukcije. Prijave moraju biti razmotrene onako kako su dobijene u roku propisanom od strane Autoriteta, uzimajući kao referentni vremenski rok objavljivanje informacije o prijemu prve prijave.

Član 50

Dodela resursa elektronskih komunikacija putem tendera

Postupak tendera za dodelu resursa elektronskih komunikacija mora da bude organizovan u skladu sa postupcima utvrđenim u propisima za dodelu resursa elektronskih komunikacija donesenim od strane Autoriteta i pod uslovima javnog tendera utvrđenim od strane Ministarstva u skladu sa ovim zakonom. Uslovi tendera treba da odrede zahteve za kvalifikaciju ponuđača, da definišu tržište na kojem će resursi elektronskih komunikacija biti korišćeni i da utvrde jasne uslove za korišćenje resursa elektronskih komunikacija. Uslovi tendera treba da odrede kriterijume za izbor uspešnih ponuđača. Utvrđeni kriterijumi moraju biti zasnovani na stručnim saznanjima i delotvornom radu, odgovarajućim planovima rada za pružanje elektronskih komunikacionih mreža i/ili usluga, odgovarajućim cenama usluga, rokovima za početak pružanja usluga na tržištu, iznosu ulaganja i uspešnom promovisanju konkurencije. Kada su radio-frekvencije (kanali) dodeljeni putem tendera, prioritet treba dati onim ponuđačima koji pružaju veću geografsku pokrivenost uslugama za najkraće vreme.

Član 51

Dodela resursa elektronskih komunikacija putem aukcije

1. Autoritet treba da utvrdi pravila za aukciju.

2. Pravila aukcije treba da specifikuju kvalifikacione zahteve za učesnike na aukciji, da definišu tržište na kome će se koristiti resursi elektronskih komunikacija, uslove za korišćenje resursa elektronskih komunikacija i minimalnu količinu resursa elektronskih komunikacija koju treba da otkupi učesnik na aukciji.

Član 52

Odbijanje dodele resursa elektronskih komunikacija

1. Autoritet može da odbije dodelu resursa elektronskih komunikacija:

1.1 ako nema raspoloživih rezervnih resursa elektronskih komunikacija. Ovo uključuje i slučajeve gde će korišćenje određenih resursa elektronskih komunikacija ometati korišćenje resursa elektronskih komunikacija koji su već u upotrebi;

1.2 ako aktivnosti podnosioca prijave nisu u skladu sa zahtevima ovog zakona, zahtevima tendera ili aukcije, svrhom korišćenja resursa elektronskih komunikacija ili je podnosilac prijave neefikasno i neefektivno koristio resurse elektronskih komunikacija;

1.3 ako podnosilac prijave nije uspeo da pruži potrebne informacije ili dokumentaciju;

1.4 ako prijava nije u skladu sa zahtevima zakonskih akata;

1.5 ako su informacije ili dokumenti koje je dostavio podnosilac prijave netačni ili falsifikovani;

1.6 ako podnosilac prijave nije bio uspešan u tenderskom procesu ili procesu aukcije kada je takva procedura organizovana radi dodeljivanja resursa elektronskih komunikacija;

1.7 ako podnosilac prijave nije uspeo da izvrši odgovarajuće plaćanje ili druga plaćanja u propisanom vremenskom roku.

2. Pre donošenja odluke o odbijanju dodele resursa elektronskih komunikacija određenom licu, Autoritet može da odredi dodatni rok za lice da ispravi probleme koji su prinudili Autoritet da donese odluku o odbijanju. Autoritet treba da obavesti to lice o takvoj odluci navodeći nedostatke i vreme u kome lice treba da otkloni te nedostatke. Ovaj stav se ne primenjuje ako je za davanje prava na korišćenje resursa elektronskih komunikacija organizovan tender ili javna aukcija.

Član 53

Prenos prava na korišćenje resursa elektronskih komunikacija

Lice može da prenese pravo na korišćenje dodeljenih resursa elektronskih komunikacija, uključujući i prenos zakupa, osim prenosa radio-frekvencija čija svrha je radio i/ili TV difuzija na drugo lice u slučajevima koje utvrdi Autoritet.

Član 54

Korišćenje resursa elektronskih komunikacija

1. Uslovi utvrđeni u propisima za dodelu na korišćenje resursa elektronskih komunikacija i u odobrenjima za korišćenje tih resursa moraju da budu nediskriminatorski, transparentni i proporcionalni. Pravila i uslovi utvrđeni zakonskim aktima koji regulišu opšta pravila i uslove za učešće u aktivnostima elektronskih komunikacija ne treba ponavljati u propisima za dodelu i korišćenje resursa elektronskih komunikacija i u odobrenju za korišćenje resursa elektronskih komunikacija.

2. Uslovi utvrđeni u propisima za korišćenje radio-frekvencija (kanala) i u odobrenju za korišćenje radio-frekvencija (kanala) mogu da sadrže samo:

2.1 definiciju svrhe dodele (vrstu usluge, tehnologiju) radio-frekvencija (kanala), pokrivenost i zahteve za kvalitet;

2.2 efikasno i efektivno korišćenje radio-frekvencija (kanala);

2.3 tehničke i operativne uslove neophodne za izbegavanje interferencije i ograničavanje opšteg izlaganja javnosti elektromagnetnim zracima, osim uslova koji su sadržani u opštim pravilima i uslovima za uključivanje u aktivnosti elektronskih komunikacija propisanim od strane Autoriteta;

2.4 maksimalno trajanje korišćenja radio-frekvencija (kanala), sa naznakom svrhe radio-frekvencija (kanala), efektivnog korišćenja radio-frekvencija (kanala) i amortizacije ulaganja;

2.5 pravo na prenos korišćenja radio-frekvencija (kanala) na inicijativu trenutnog vlasnika i uslove za takav prenos. Autoritet treba da utvrdi te uslove u dokumentu za odobravanje korišćenja radio-frekvencija (kanala);

2.6 isplate za nadzor korišćenja radio-frekvencija (kanala) i druge uplate u državni budžet u skladu sa postupcima utvrđenim u zakonskim aktima;

2.7 sve obaveze preuzete od osoba u toku tenderskog ili aukcijskog postupka;

2.8 obaveze koje proističu iz relevantnih međunarodnih ugovora i/ili obaveze koje se odnose na korišćenje radio-frekvencija (kanala);

2.9 konkretne obaveze za eksperimentalno korišćenje radio-frekvencija (kanala).

3. Uslovi utvrđeni u propisima za korišćenje telefonskih brojeva i u odobrenju za korišćenje telefonskih brojeva mogu da sadrže samo:

3.1 definiciju svrhe (usluge) za koju se koriste brojevi telefona, uključujući i sve zahteve koji se odnose na tu uslugu i tarifne principe sa maksimalnim cenama koje se mogu primeniti na specifičan numerički opseg;

3.2 efikasno i efektivno korišćenje brojeva telefona;

3.3 prava pretplatnika da zadrži broj telefona;

3.4 obaveze za pružanje informacija za usluge telefonskog imenika;

3.5 maksimalni vremenski rok za korišćenje brojeva telefona;

3.6 pravo na prenos korišćenja brojeva telefona na inicijativu trenutnog vlasnika i uslovi za takav prenos. Autoritet treba da utvrdi te uslove u dokumentu o odobrenju korišćenja brojeva telefona;

3.7 naknade za nadzor korišćenja brojeva telefona i druge uplate u državni budžet u skladu sa postupcima utvrđenim u zakonskim aktima;

3.8 sve obaveze preuzete od strane lica tokom tenderskog ili aukcijskog postupka;

3.9 obaveze koje proističu iz relevantnih međunarodnih ugovora i/ili obaveze koje se odnose na korišćenje brojeva telefona.

4. Lica treba da koriste resurse elektronskih komunikacija na efikasan i efektivan način. Kriterijumi za efikasno i efektivno korišćenje resursa elektronskih komunikacija moraju biti opisani u propisima za dodelu i korišćenje resursa elektronskih komunikacija i u odobrenju za korišćenje resursa elektronskih komunikacija.

5. Autoritet ima pravo da zameni dodeljene resurse elektronskih komunikacija drugim resursima iste namene upozoravajući korisnike resursa elektronskih komunikacija devet (9) meseci unapred ili da opozove odobrenje za korišćenje resursa elektronskih komunikacija upozoravajući korisnike resursa elektronskih komunikacija osamnaest (18) meseci unapred, ako je to potrebno zbog međunarodnih ugovornih obaveza, pravnih akata Evropske Unije, ili se svrha korišćenja resursa elektronskih komunikacija promenila. Prilikom primene odredaba ovog stava, Autoritet treba da uzme u obzir odredbe člana 55. ovog zakona.

6. Preduzetniku kome je oduzeto pravo da se uključi u aktivnosti elektronskih komunikacija, treba, takođe, oduzeti pravo na korišćenje relevantnih resursa elektronskih komunikacija.

7. U slučajevima kada je individualno pravo na korišćenje radio-frekvencija dodeljeno na deset (10) ili više godina, a ta prava se ne mogu preneti ili dati u zakup između preduzetnika, Autoritet mora da obezbedi da se kriterijumi za dodelu individualnih prava primenjuju i koriste tokom celog perioda važenja licence, posebno u slučajevima kada korisnik prava na korišćenje podnese takav zahtev i isti obrazloži. Ako ti kriterijumi nisu više primenljivi, individualno pravo na korišćenje radio-frekvencija treba da bude izmenjeno u opštem odobrenju za korišćenje radio-frekvencija, nakon prethodnog obaveštavanja i posle određenog vremenskog perioda, ili ta prava treba da postanu prenosiva ili da se da mogućnost davanja u zakup između preduzetnika.

8. Autoritet mora da osigura da se radio-frekvencije koriste efikasno i efektivno u skladu sa ovim zakonom. Oni treba da obezbede da konkurencija ne bude nelojalna kao rezultat bilo kakvog prenosa ili dobijanja prava na korišćenje radio-frekvencija. Za te svrhe, Autoritet može da preduzme odgovarajuće mere, kao što je obavezivanje na prodaju ili davanje u zakup prava na korišćenje radio-frekvencija.

Član 55

Izmena uslova za korišćenje resursa elektronskih komunikacija

Prava, uslovi i postupci koji se odnose na korišćenje resursa elektronskih komunikacija mogu biti izmenjeni samo u objektivno opravdanim slučajevima i na proporcionalan način, imajući u vidu uslove koji se odnose na prenos ili zakup prava na korišćenje radio-frekvencija. Odgovarajuće prethodno obaveštenje o svrsi izmena mora biti dostavljeno i zainteresovanim stranama, uključujući i korisnike i potrošače i treba im dati dovoljno vremena da iznesu svoje stavove, ali ne manje od trideset (30) dana, osim u izuzetnim slučajevima. Kada su izmene uslova za korišćenje radio-frekvencija (kanala) zasnovane na kriterijumima utvrđenim u zakonskim aktima koji se odnose na pokrivenost teritorije difuzivnim radio i TV signalom ili difuzivnim radio i TV reemitovanjima, licenciranim od strane Nezavisne komisije za medije, takve izmene treba da budu koordinirane sa Nezavisnom komisijom za medije.

Član 56

Amaterske radio aktivnosti i drugi korisnici radio stranica

Postupak za dodelu prava na amaterske radio-aktivnosti i bilo koje druge aktivnosti za korišćenje radio-stanica kao i uslovi i postupci za dodelu odobrenja za takve aktivnosti treba da budu utvrđeni od strane Autoriteta.

Član 57

Naknada za korišćenje radio-frekvencija

1. Redovne godišnje isplate se obavljaju za upotrebu radio-frekvencijskog spektra, također obračun i iznos plaćanja, kao i način plaćanja, treba biti odobren od strane Vlasti u skladu sa odredbama Stava 2.6 člana 54 ovog zakona.
2. Isplate odobrene u skladu sa Stavom 1 ovog člana treba da obezbede optimalno korišćenje radio-frekvencijskog spektra u skladu sa principima iz člana 3. ovog zakona.
3. Obračun i iznos isplata koji se odnosi na ovlašćenje za korišćenje ne treba da se primenjuje radio frekvencijskim opsezima, koji su, u skladu sa Tabelom za sakupljanje radio frekvencija, predmet javne aukcije u skladu sa članom 51 ovog Zakona kojim se iznos isplate za pravo na korišćenje spektra frekvencije utvrđuje u postupku javnog nadmetanja.

POGLAVLJE VIII

NUMERACIJA, IMENA I ADRESE

Član 58

Plan numeracije

1. Planom numeracije se utvrđuje struktura, dužina i dodela brojeva za pristup elektronskim komunikacionim mrežama i uslugama.

2. Autoritet treba da upravlja Planom numeracije u cilju:

2.1 obezbeđivanja efikasnog strukturiranja i korišćenja brojeva i nizova brojeva;

2.2 zadovoljenja razumnih potreba operatora i pružalaca javnih elektronskih komunikacionih usluga za dodelu brojeva u skladu sa ovim zakonom;

2.3 obezbeđivanja dodeljivanja i korišćenja brojeva na pravedan, transparentan i nediskriminatorски način.

3. Autoritet čuva sve podatke povezane sa upravljanjem Planom numeracije.

4. Autoritet na svom veb-sajtu objavljuje podatke o dodeljenim brojevima i nizovima brojeva i njihovim korisnicima.

Član 59

Korišćenje brojeva, imena i adresa

1. Brojevi i nizovi brojeva, imena i adrese iz Plana numeracije mogu se koristiti samo na osnovu odluke Autoriteta.

2. Autoritet izrađuje propise i za dodelu i korišćenje imena i adresa, sa ciljem da se obezbedi transparentnost, pravičnost i nediskriminacija njihovih korisnika.

Član 60

Prenos broja

1. Pružaoci javnih elektronskih komunikacionih usluga i/ili mreža treba da obezbede, u svom trošku i u skladu sa postupcima i uslovima utvrđenim od strane Autoriteta, da pretplatnici mogu da prenesu svoje brojeve u slučaju da dođe do promene pružaoca usluga, promene mesta pružene usluge ili načina pružanja usluge.

2. Zahtev da svi korisnici brojeva iz Nacionalnog plana numeracije mogu da zadrže svoje brojeve nezavisno od preduzetnika koji pruža usluge primenjivaće se:

2.1 u slučaju geografskih brojeva, na određenoj lokaciji; i

2.2 u slučaju negeografskih brojeva, na bilo kojoj lokaciji.

Ovaj stav se ne primenjuje na prenos brojeva između mreža fiksnih usluga i mobilnih mreža.

3. Autoritet treba da obezbedi da je cenovnik među operatorima i/ili pružiocima usluga koji se odnosi na prenosivost brojeva zasnovan na troškovima. Za tu svrhu, Autoritet ima pravo da primeni pravila iz člana 40. ovog zakona za sve preduzetnike na koje se odnosi taj član. Naknade koje su određene pretplatnicima da ostvare to pravo u slučaju da ih Autoritet odobri i u skladu sa uslovima koje on utvrdi ne smeju da imaju destimulativno dejstvo za korišćenje tog prava. Za tu svrhu, Autoritet može da odredi maksimalnu cenu.

Član 61

Negeografski brojevi

1. Preduzetnici javnih telefonskih mreža ili javnih telefonskih usluga obavezni su da, kada je to tehnički moguće i ekonomski opravdano, obezbede korisnicima van teritorije Republike Kosovo mogućnost da pozivaju negeografske brojeve utvrđene Nacionalnim planom numeracije u Republici Kosovo.
2. Preduzetnici javnih telefonskih mreža i telefonskih usluga dostupnih javnosti nisu obavezni da ispune obaveze iz stava 1. ovog člana, u slučajevima kada je pozvana strana odlučila da, iz poslovnih razloga, ograniči pozive upućene iz određenih područja.
3. Preduzetnici elektronskih komunikacionih mreža i javnih komunikacionih mreža treba da omogućе korišćenje usluge javnih telefonskih govornica od strane njihovih korisnika.

POGLAVLJE IX

MERE ZA ZAŠTITU JAVNIH ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIONIH MREŽA

Član 62

Zaštita mreže od oštećenja

Preduzetnik vodi kompletnu i tačnu dokumentaciju o svojoj mreži. Na zvaničan zahtev, preduzetnici dostavljaju nadležnim organima u skladu sa zakonom o urbanizmu i jedan drugom podatke o delovima te mreže, kako bi se izbeglo oštećenje mreže podzemnim radovima ili radovima na izgradnji ili eventualnim električnim uticajima koje prouzrokuje puštanje u rad druge opreme u blizini elektronske komunikacione mreže.

Član 63

Zaštita mreže od oštećenja od strane trećih lica

1. U cilju sprečavanja oštećenja postojeće elektronske komunikacione mreže, svako fizičko ili pravno lice koje izvodi radove na izgradnji i iskopavanju, dužno je da pre početka izvođenja radova obavesti preduzetnike elektronskih komunikacionih mreža.
2. U slučaju da se radovi na postojećoj elektronskoj komunikacionoj mreži moraju nužno izvesti, sve troškove zaštite, sprečavanja ili popravke oštećenja tih mreža snosi lice koje izvodi radove.
3. Sporove između strana rešava sud.

POGLAVLJE X PRAVA I INTERESI KRAJNJIH KORISNIKA

Član 64

Obaveze koje se odnose na pružanje usluga za krajnje korisnike

1. Autoritet prilikom donošenja odluke o obavezama koje mogu biti određene na osnovu članova 33, 34, 35, 36, 37. i 40. ovog zakona i obavezama, čije je ispunjavanje neophodno i gde je to primenljivo u skladu sa članom 38. ovog zakona i koje nisu dovoljne za operatore koji imaju značajnu tržišnu snagu na relevantnom tržištu, mora odrediti obaveze koje su odgovarajuće, zasnovano na prirodi identifikovanog problema, proporcionalne i opravdane na osnovu ciljeva koje treba postići, uključujući i zahteve da preduzetnik ne primenjuje ekcesivne cene, da ne sprečava ulazak na tržište ili da ne ograničava konkurenciju određivanjem enormnih cena, da ne daje prednost određenim korisnicima ili da ne pakuje usluge na neopravdan način, kao i obaveze da obezbedi kvalitet usluga utvrđenih od strane Autoriteta. U cilju zaštite interesa krajnjih potrošača i promovisanja efikasne konkurencije, Autoritet ima pravo da utvrdi maksimalne cene, da preduzme mere za kontrolu pojedinih naknada i da određuje obaveze za orijentaciju naknada prema troškovima ili cenama na uporedivim tržištima. Kada se nekom preduzetniku odrede obaveze za orijentaciju naknada prema troškovima, odredbe stava 4. člana 40. ovog zakona treba primeniti *mutatis mutandis*.

2. Autoritet treba da obezbedi da kada regulisanje tarifa ili druge relevantne obaveze budu određene nekom preduzetniku, taj preduzetnik vodi računovodstvenu evidenciju troškova u skladu sa pravilima utvrđenim od strane Autoriteta. Taj preduzetnik u roku koji odredi Autoritet treba da pripremi sistem obračuna troškova, da objavi njegov opis i dostavi ga Autoritetu u skladu sa sistemom za obračun troškova. Sistem za obračun troškova mora biti u skladu sa pravilima troškovnog računovodstva utvrđenim od strane Autoriteta. Autoritet ima pravo da uspostavi sistem obračuna troškova, format i računovodstvenu metodologiju koja će biti korišćena od strane preduzetnika ili individualnog preduzetnika koji ima značajnu tržišnu snagu na nekom relevantnom tržištu. Autoritet treba da objavi računovodstveni sistem na svom veb-sajtu. Usaglašenost računovodstvenih pravila sa pravilima troškovnog računovodstva i/ili računovodstvenim metodologijama i/ili formatima pripremljenim od strane preduzetnika i/ili uspostavljenim od strane Autoriteta mora biti proverena revizijom. Mišljenje revizora treba da bude objavljeno svake godine u skladu sa pravilima utvrđenim od strane Autoriteta.

Član 65

Transparentnost i objavljivanje informacija

1. Pružaoci javnih elektronskih komunikacionih usluga treba da objavljuju, učine transparentnim, upoređuju i adekvatno i ažurirano obaveštavaju o naknadama i cenama primenjenim za sva plaćanja do raskidanja ugovora i o raskidanju ugovora i o standardnim pravilima i uslovima koji se odnose na pristup i korišćenje usluga koje oni pružaju krajnjim korisnicima i potrošačima u skladu sa propisima za objavljivanje informacija i dostavljanje Autoritetu, uključujući i namenu i sadržaj informacija, rokove, formu i metodu objavljivanja i/ili dostavljanja i pravila za kontrolu kvaliteta.

2. Autoritet treba da podstiče pružanje uporedne informacije kako bi omogućio krajnjim korisnicima i potrošačima da izvrše nezavisnu procenu troškova alternativnih paketa usluga,

kao na primer korišćenjem interaktivnih vodiča ili slične tehnike. Kada takvo sredstvo nije dostupno na tržištu bez naknade ili po razumnoj ceni, Autoritet može da odluči da sačini vodič ili takve tehničke mogućnosti putem nabavke ili korišćenjem svojih internih resursa. Treće strane će imati pravo na korišćenje, bez isplate, objavljenu informaciju od preuzetnika koji pružaju mrežu elektronske komunikacije i/ili javne usluge elektronske komunikacije za cilj prodaje ili omogućavanja sličnog interaktivnog ili tehničkog uputstva.

3. Pružaoci javnih elektronskih komunikacionih usluga i mreža bi trebalo, između ostalog, da:

3.1 pruže pretplatnicima informacije o primenjenim tarifama za bilo koji broj i uslugu koja se odnosi na specifične uslove cena; kada se radi o pojedinoj kategoriji usluga, Autoritet može da zahteva da takve informacije budu date pre nego što se veza uspostavi;

3.2 obaveštavaju pretplatnike o svim promenama pristupa hitnim službama i lokacije pozivaoca za usluge za koje su se pretplatili;

3.3 obaveštavaju pretplatnike o svakoj promeni uslova koji ograničavaju pristup i/ili korišćenje usluga i aplikacija, kada su takva uslovljavanja dopuštena nacionalnim zakonodavstvom;

3.4 pružaju informacije o svim postupcima sprovedenim od strane pružaoca usluga za merenje i upravljanje saobraćajem u cilju izbegavanja opterećenja ili preopterećenja linka i kako ti postupci mogu uticati na kvalitet usluge;

3.5 obaveštavaju pretplatnike o pravima da odluče o uključivanju ili neuključivanju ličnih podataka u telefonske imenike i o vrsti podataka o kojima se radi u skladu sa ovim zakonom i zakonodavstvom EU za zaštitu podataka i privatnosti u elektronskim komunikacijama.

3.6 redovno obaveštava pretplatnike sa posebnim potrebama o detaljima proizvoda dizajniranih za njih.

4. Autoritet može da zahteva od pružaoca javnih elektronskih komunikacionih usluga i mreža da, bez naknade, informišu javnost informacijama koje su od javnog značaja o postojećim pretplatnicima i onim novim na isti način kao i o redovnim pretplatnicima. U tim slučajevima, takve informacije se dostavljaju od strane nadležnih javnih autoriteta u standardizovanom formatu i, između ostalog, treba da sadrže sledeće:

4.1 najčešće korišćenje elektronskih komunikacionih usluga za obavljanje nelegalnih aktivnosti ili za raspodelu štetnih sadržaja, naročito kada se radi o pravima i slobodama drugih osoba, uključujući i autorsko i srodna prava i zakonske posledice za njih; i

4.2 načine zaštite od rizika vezanih za ličnu sigurnost, privatnost i lične podatke kada se koriste elektronske komunikacione usluge.

Član 66

Prava i obaveze pružalaca elektronskih komunikacionih usluga i krajnjih korisnika

1. Kada se krajnjem korisniku ponudi terminalni uređaj besplatno ili uz naknadu koja je niža od nabavne cene, pružalac javnih elektronskih komunikacionih usluga u ugovoru o pružanju elektronskih komunikacionih usluga treba da navede razliku u ceni tog uređaja sa i bez cene usluge, kao i vremenski period i način na koji će biti izvršena kompenzacija te razlike.
2. Pružalac elektronskih komunikacionih usluga treba da razmotri sve prijave, predloge i žalbe koje primi, a koje se odnose na elektronske komunikacione usluge koje pruža ili koje namerava da pruža i da odgovori na njih u roku od petnaest (15) dana od dana prijema.
3. Pružalac elektronskih komunikacionih usluga treba da bez naknade obavesti pretplatnike o ponuđenim uslugama i tarifama i cenama ako to zahteva pretplatnik.
4. Pružaoci javnih telefonskih usluga koji pružaju pristup javnoj telefonskoj mreži treba da pružaju i pomoćne usluge podrške za krajnje korisnike. Autoritet treba da donese pravilnik o pružanju pomoćnih usluga podrške od strane pružalaca usluga.
5. Preduzetnicima koji pružaju elektronske komunikacione mreže i/ili usluge nije dopušteno da trećim licima pružaju informacije o broju, lokaciji i vlasništvu terminalne opreme, osim u slučajevima kada Autoritet ne odluči drugačije kako bi ispunio svoje obaveze i obaveze koje ispunjavaju drugi organi odgovorni za održavanje javnog reda i mira identifikovane odlukom Autoriteta radi ispunjavanja svojih obaveza, ali i u drugim slučajevima u kojima zakon to predviđa.
6. Svi preduzetnici koji pružaju javne elektronske komunikacione mreže i/ili usluge treba da obezbede da, u skladu sa postupcima i uslovima utvrđenim od strane Autoriteta, pretplatnici i/ili korisnici, uključujući i korisnike sa posebnim potrebama i korisnike javnih telefonskih govornica, mogu da pozovu hitne službe bez naknade i bez potrebe za korišćenjem bilo kakvog sredstva plaćanja.
7. Pružaoci javnih telefonskih usluga treba da omoguće pretplatnicima na osnovu njihovog zahteva da izaberu plan plaćanja kada se plaćanje javnih telefonskih usluga vrši na osnovu obračuna za svaku sekundu, osim u slučajevima kada pružalac javnih telefonskih usluga koristi količinu podataka za plaćanje pruženih komunikacija.

Član 67

Registracija pretplatnika

1. Preduzetnici elektronskih komunikacionih mreža i usluga su dužni da registruju sve pretplatnike bez obzira da li imaju ugovor ili su pretplaćeni pre aktiviranja usluge.
2. Obrazac sa obaveznim podacima koje pruže pretplatnici kako bi bila omogućena njihova registracija na osnovu ovog člana određuje Autoritet.

Član 68

Čuvanje i upravljanje ličnih podataka u svrhu krivičnog gonjenja

1. Bez obzira na druge odredbe u ovom zakonu, preduzetnici javnih elektronskih komunikacionih mreža i usluga dužni su da čuvaju i upravljaju datotekama sa podacima o svojim pretplatnicima u periodu dužem od godinu dana u odnosu na Stav 2 ovog Zakona. Takvo čuvanje se treba platiti iz državnih fondova u skladu sa postupcima osnovanim od strane Vlade.

2. Preduzetnici koji pružaju mreže elektronskih komunikacija i/ili usluga treba da obezbede da se čuvaju sledeće kategorije podataka:

2.1 podaci neophodni za praćenje i identifikovanje izvora komunikacije u vezi sa fiksnom telefonskom mrežom i mobilnom telefonijom:

2.1.1. pozivajući telefonski broj;

2.1.2 ime i adresa preplatnika ili registrovanog korisnika;

2.2. podaci u vezi sa pristupom internetu, internet e-mailu i internet-telefonu:

2.2.1 dodeljivanje korisničkog identifikacionog imena ID;

2.2.2 ID korisnika i broj telefona dodeljen za bilo koje komuniciranje koje spada u ulaznu telefonsku mrežu;

2.2.3 ime i adresa preplatnika ili registrovanog korisnika kome se dodeljuje Internet protokol (IP) adresa, korisnički ID ili broj telefona u vreme komunikacije;

2.3. neophodni podaci za identifikovanje odredišta komunikacije, u vezi sa fiksnom telefonskom mrežom i mobilnom telefonijom:

2.3.1 pozvani broj(evi) telefona koji se poziva, i, u slučajevima koji uključuju dodatne usluge kao što su prosljeđivanje poziva ili prenos poziva, broj ili brojevi na koje se usmerava poziv;

2.3.2. ime(na) i adresa(e) preplatnika ili registrovanog korisnika;

2.4. podaci u vezi sa internet e-mailom i internet telefonijom:

2.4.1. ID korisnika ili broj telefona namenjenog primaoca poziva internet telefonije;

2.4.2. ime i adresa/e preplatnika ili registrovanog korisnika i ID korisnika nameravanog primaoca komunikacije;

2.5 podaci potrebni za identifikovanje datuma, vremena i trajanja komunikacije:

2.5.1 u vezi sa fiksnom telefonskom mrežom i mobilnom mrežom, datum i vreme početka i kraja komunikacije;

2.6. u vezi pristupa internetu, internet e-mail i internet-telefoniji:

2.6.1. datum i vreme log-in i log-off usluga Internet pristupa, zasnovano na određenoj vremenskoj zoni, zajedno sa IP adresom, bilo dinamička ili statička, dodeljena od strane internet-provajdera komunikacionih usluga, kao i korisničkog ID za pretplatnika ili registrovanog korisnika;

2.6.2. datum i vreme log-in i log-off internet e-mail usluga ili Internet-telefonije, na osnovu određene vremenske zone;

2.7 podatak neophodan za identifikovanje vrste komunikacije:

2.7.1 u vezi sa fiksnom telefonskom mrežom i mobilnom telefonijom: korišćeni telefonski servis;

2.7.2. u vezi sa Internet e-mailom i internet-telefonijom: koristi se internet usluga;

2.8. podaci neophodni za identifikovanje opreme korisničke komunikacije ili šta je njihova oprema;

2.9. u vezi fiksne telefonske mreže, pozivajući i pozvani telefonski brojevi:

2.10. u vezi mobilne telefonije:

2.11. pozivajući i pozvani telefonski brojevi;

2.12. the International Mobile Subscriber Identity (IMSI) pozivajuće strane;

2.13. the International Mobile Equipment Identity (IMEI) pozivne strane;

2.14. IMSI pozivne strane;

2.15. IMEI pozvane strane;

2.16. u slučaju prepaid ili anonimnih usluga, datum i vreme početne aktivacije usluge i etikete lokacije (Cell ID) iz koje je aktivirana usluga;

2.17. u vezi pristupa internetu, internet e-mailu i internet telefoniji:

2.18. pozivajući broj telefona za dial up pristup;

2.19. digitalna pretplatnička linija (DSL) ili druga krajnja tačka začetnika komunikacije;

2.20. podaci neophodni za identifikovanje lokacije mobilne komunikacione opreme:

2.20.1. etiketa lokacije (Cell ID) na početku komunikacije;

2.21. podaci za identifikovanje geografske lokacije mobilne komunikacije na odnosu etikete lokacije (Cell ID) tokom perioda za koje su komunikacioni podaci bili u raspolaganju.

3. Datoteke navedene u Stavu 2 ovog člana, biće dostupni i u elektronskom obliku vlastima, nakon njihovog zahteva, onako kako je utvrđeno u Zakonodavstvu na snazi o krivičnom postupku.

Član 69

Kvalitet javnih komunikacionih usluga

1. Preduzetnici javnih elektronskih komunikacionih mreža i usluga su obavezni da objave relevantne, uporedne i ažurirane informacije o kvalitetu usluga koje oni pružaju.

2. Autoritet, na osnovu posebnog pravilnika, određuje pokazatelje kvaliteta usluge.

Član 70

Podrška operatora

1. Preduzetnici su dužni da organizuju i da imaju funkcionalne usluge podrške za krajnje korisnike, čak i da koriste sva moguća sredstva da obaveste krajnje korisnike o tim uslugama i o mogućnostima njihovih korišćenja, kao i o eventualnim naknadama, ako se te usluge, u celini ili delimično, pružaju uz naknadu.

2. Svi krajnji korisnici, koji imaju pristup javnoj elektronskoj komunikacionoj mreži, treba da imaju pristup uslugama podrške koje pruža preduzetnik.

Član 71

Detaljno fakturisanje

1. Preduzetnici su dužni da obezbede svojim pretplatnicima, za telefonske usluge koje su dostupne javnosti, detaljnu fakturu kako bi im omogućili kontrolu fakturisanog iznosa.

2. U fakturu pomenutu u stavu 1. ovog člana mogu da ne budu uvršteni pozivi prema besplatnim brojevima i pozivi prema brojevima za hitne slučajeve.

3. Detaljna faktura za javne telefonske usluge mora da sadrži najmanje sledeće elemente:

3.1. period fakturisanja;

3.2. fiksnu mesečnu naknadu za uslugu;

3.3. vrstu i iznos svih potencijalnih naknada za period fakturisanja;

3.4. pozvane brojeve, datum, vreme i trajanje obavljenih razgovora;

3.5. odgovarajuću naknadu za svaku obavljenju komunikaciju.

Član 72

Rešavanje sporova na osnovu žalbi krajnjih korisnika

1. U slučaju sporova između pružaoca elektronskih komunikacionih usluga i krajnjeg korisnika, krajnji korisnik ima pravo da se obrati Autoritetu za rešavanje spora pre nego što slučaj ode u sudski postupak. Krajnji korisnik ima pravo da se obrati direktno sudu.
2. Stavovi 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 20. člana 84 ovog zakona primenjuju se *mutatis mutandis* za rešavanje sporova na osnovu žalbi krajnjih korisnika.
3. Ako se krajnji korisnik obrati direktno Autoritetu bez prethodnog obraćanja pružaocu elektronskih komunikacionih usluga, Autoritet treba da preduzme mere da pomiri stranke. Autoritet neće razmatrati žalbu ako pružalac elektronskih komunikacionih usluga, u vremenskom roku koji odredi Autoritet, predloži kompromisni sporazum i korisnik prihvati predlog ili ga ne odbije u roku koji odredi Autoritet.
4. Na odluku donesenu od strane Autoriteta koja se odnosi na žalbu može se podneti žalba nadležnom sudu u roku od trideset (30) dana od dana donošenja odluke.
5. Autoritet treba da uspostavi pravila za rešavanje sporova na osnovu žalbi podnesenih od strane krajnjih korisnika. Pravila treba da sadrže formu, sadržaj i način podnošenja takvih žalbi. Podnošenje žalbe, prikupljanje činjenica i proces pomirenja i procedure za rešavanje konflikta treba da budu deo pravila donesenih od strane Autoriteta.

Član 73

Ograničenje i prekid pristupa

1. Preduzetnici koji pružaju pristup javnim elektronskim komunikacionim mrežama mogu privremeno da ograniče ili prekinu pristup svojim uslugama bez prethodnog odobrenja korisnika ako je to neophodno u cilju unapređenja, modernizacije, održavanja mreže ili usled tehničkih problema na mreži.
2. Preduzetnici moraju da obaveste Autoritet i korisnike o ograničenju ili o prekidu usluge koji će trajati manje od sat vremena. To obaveštenje se vrši:
  - 2.1. najmanje četrdeset i osam (48) sati ranije u slučaju unapređenja, modernizacije ili planiranog održavanja mreže;
  - 2.2. što je pre moguće, ali najkasnije u roku od četrdeset i osam (48) sati od nastanka ograničenja ili prekida prouzrokovanog kvarovima ili oštećenjima mreže.
3. Preduzetnici treba da obaveste Vlast o ograničenju ili prekidu pristupa pod uslovima utvrđenim u skladu sa stavom 4 ovog člana.
4. Vlast ima pravo da usvoji uslove i postupke za pružanje informacija Vlastima i krajnjim korisnicima u slučaju restrikcije ili prekida programa pristupa.
5. Preduzetnici treba da preduzmu sve neophodne mere kako bi vreme ograničenja ili prekida učinili što kraćim.

Član 74

Isključenje pretplatnika

1. Preduzetnici koji pružaju pristup javnim elektronskim komunikacionim mrežama mogu da ograniče pristup svojim uslugama i/ili mogu da prekinu vezu pretplatnika, ili mogu da raskinu ugovor sa pretplatnikom samo u slučaju da pretplatnik ne ispunjava uslove ugovora ili ne izvrši plaćanje u skladu sa uslovima utvrđenim u ugovoru.
2. Preduzetnici moraju da obaveste Autoritet i korisnike o ograničenju ili prekidu usluge koji će trajati manje od sat vremena. To obaveštenje se vrši:
3. U slučajevima neispunjavanja ugovornih obaveza od strane pretplatnika, preduzetnici su dužni da mu pošalju obaveštenje u pisanoj formi, u razumnom roku, i ne kasnije od trideset (30) dana od dana kada operater identifikuje prekršaj u cilju da pretplatnik može da ispuni svoje ugovorne obaveze.
4. Preduzetnici nisu dužni da prethodno obaveste pretplatnike o preduzetim merama u slučaju da evidentirana povreda ugovora:
  - 4.1. izaziva ozbiljnu opasnost po javni red i bezbednost, zdravlje i životnu sredinu;
  - 4.2. izaziva ozbiljno fizičko, materijalno ili funkcionalno oštećenje mreže.
5. Ako pretplatnik osporava fakturisani iznos, preduzetnik može da postupi u skladu sa stavom 1. ovog člana do donošenja konačne odluke kada će pretplatnik biti obavezan da izvrši plaćanje u propisanom vremenskom roku.
6. Ako je tehnički izvodljivo, operatori su dužni da ograniče pristup samo onim uslugama za koje je pretplatnik prekršio uslove ugovora, osim u slučajevima kada pretplatnik zloupotrebi, ili, više puta plati fakture sa kašnjenjem ili ih uopšte ne plati.
7. Preduzetnicima se zabranjuje da ograniče pristup korišćenju brojeva hitnih službi.

POGLAVLJE XI

ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE U POSEBNIM SLUČAJEVIMA

Član 75

Vanredne mere za obezbeđivanje pružanja usluga

1. Preduzetnici su dužni da mrežama i uslugama pokriju državne potrebe u vanrednom stanju i kada to zahtevaju interesi nacionalne odbrane i održavanja javnog reda.
2. Preduzetnici koji pružaju pristup javnim elektronskim komunikacionim mrežama i elektronskim komunikacionim uslugama za javnost izrađuju i podnose Autoritetu plan za obezbeđivanje integriteta mreže javnih komunikacija i za pristup javnim komunikacionim

uslugama primenljiv u vanrednim situacijama. Za potrebe ovog zakona, pod vanrednom situacijom podrazumevamo teška oštećenja mreže, prirodne katastrofe, vanredno ili ratno stanje.

3. Planovi u skladu sa stavom 2. ovog člana treba da obezbede neprekidan pristup i korišćenje brojeva za hitne slučajeve.

4. Planovi obavezuju preduzetnike da sprovedu vanredne mere tokom celog perioda trajanja vanrednog stanja.

5. Ministar u saradnji sa drugim strukturama ustanovljenim zakonom za upravljanje vanrednim situacijama i Autoritetom predlaže Vladi mere koje trebaju da budu uključene u akcione planove u skladu sa stavom 1. ovog člana.

6. Pružaoci elektronskih komunikacionih usluga i mreža moraju dati apsolutni prioritet komunikacijama za hitne službe i da obezbede nesmetan pristup institucijama koje pružaju usluge hitnih poziva, uključujući i svaku vrstu komunikacije koja se odnosi na kopnenu, vazдушnu, prostornu bezbednost i komunikacije o epidemiološkoj situaciji slučajeva sa izuzetnom hitnošću, kako je definisano od strane Svetske zdravstvene organizacije. Korisnici radio-stranica moraju da obezbede prijem signala i poruka o slučajevima katastrofa od bilo kog izvora dajući im apsolutni prioritet, odazivajući se brzo i preduzimajući hitne akcije.

Član 76

Saradnja preduzetnika u posebnim slučajevima

1. Preduzetnici treba da saraduju međusobno i sa vladinim, međuvladinim i neprofitnim organizacijama u cilju korišćenja resursa elektronskih komunikacija, olakšavanja i suočavanja sa posebnim slučajevima:

1.1. postavljajući opremu za zemaljsku i satelitsku komunikaciju radi sprečavanja, nadzora i obezbeđivanja sprečavanja prirodnih nesreća i katastrofa uopšte, a posebno onih zdravstvenih;

1.2. obaveštavajući o prirodnim i zdravstvenim katastrofama, preko odgovarajućih organizacija i pružanjem informacija javnosti, posebno zajednicama koje su ugroženije;

1.3. uspostavljajući i puštajući u rad fleksibilne elektronske komunikacione usluge koje koriste humanitarne organizacije.

2. U cilju olakšavanja sprovođenja gore-navedenih mera, preduzetnici mogu da zaključe posebne sporazume i da odrede posebne naknade ili da potpišu anekse postojećih sporazuma.

Član 77

Pružanje univerzalnog servisa tokom štrajkova

Pružaoци univerzalnog servisa su dužni da unapred odrede zaposlene koji će tokom štrajkova obezbeđivati neprekidno pružanje univerzalnog servisa ili izvršenje obaveza iz člana 76 ovog zakona.

POGLAVLJE XII FUNKCIONISANJE AUTORITETA

Član 78 Status i Odbor

1. Autoritet za elektronske i poštanske komunikacije je pravno, javno lice. Autoritetom za elektronske i poštanske komunikacije upravlja Odbor koji je nezavisan u donošenju odluka i funkcioniše na osnovu statuta i internog pravilnika koji sam usvaja.

2. Članove i Predsedavajući Odbora na preporuku ministra predlaže Vlada i imenuje ih Skupština Republike Kosovo.

3. Kada mandat člana Odbora bude završen, on i dalje obavlja svoje funkcije do izbora novog člana Odbora, u saglasnosti stava 1 i 2 ovog člana.

4. Odbor Autoriteta je sastavljen od pet (5) članova, jedan od njih je predsedavajući. Mandat članova Odbora je pet (5) godina. Član odbora ne može biti duže od dva (2) mandata. Predsedavajući rukovodi sastanke i aktivnosti odbora i preuzima odgovornost za administriranje Autoriteta.

4.1. Predsedavajući će:

4.1.1. zastupati Autoritet;

4.1.2. rukovoditi sednicama Odbora;

4.1.3. potpisivati odluke i ostala dokumenta Autoriteta;

4.1.4. nadgledati izbor, zapošljavanje, završetak opšte rukovođenja osoblja ; i

4.1.5. obavljati ostale poslove koji su opisani ovim Zakonom, ostalim zakonodavstvom na snazi, kao i u statutu Autoriteta.

4.2. U odsustvu Predsedavajućeg autoriteta, prema članu 80 ovog Zakona, Odbor određuje jednog od članova Odbora za vršioca dužnosti Predsedavajućeg za period od šest (6) meseci.

5. Članovi Odbora treba da budu stručnjaci sa visokim akademskim obrazovanjem, koji imaju najmanje sedam (7) godina radnog iskustva i da budu predstavnici iz sektora elektronskih komunikacija, ekonomije i prava.

6. Svaki član Odbora, nakon imenovanja, mora da da ostavku sa bilo kog položaja ili službene funkcije, da se povuče iz bilo koje privatne profitne delatnosti, kao i da proda i likvidira bilo koji finansijski interes koji bi mogao da ima u preduzećima koja obavljaju komercijalnu delatnost u okviru nadležnosti Autoriteta za elektronske i poštanske komunikacije.

7. Nijedan član Odbora nema pravo da se u roku od jedne (1) godine od okončanja mandata kao člana Odbora zaposli na rukovodećim ili revizorskim položajima u preduzećima nad kojima je nadzor ili kontrolu vršio Autoritet.

8. Nakon zvaničnog odvajanja od Odbora, lice ili preduzetnik u kome član Odbora ili njegovi rođaci ili članovi porodice imaju više od deset odsto (10%) udela u obliku kapitala ili u drugom materijalnom obliku ili su zaposleni u rukovodećim strukturama ili revizorskim institucijama, neće imati pravo da u toku perioda od godinu (1) dana stupe u ugovorne odnose sa Autoritetom ili da traže individualne privilegije pružene od strane Autoriteta u periodu od godinu (1) dana neposredno pre početka pružanja usluge.

9. Ograničenja utvrđena u Stavu 7 ne primenjuju se kada je ugovor zaključen pre nego što je osoba postala član Odbora, kao i na ugovore koji su dodeljeni putem javnog tendera i za ugovore koji ne premašuju vrednost od deset hiljada (10.000) evra godišnje.

10. Član Odbora ne može da bude:

10.1. lice, bračni drug ili srodnici do drugog stepena koji imaju veze sa članovima Vlade;

10.2. lice koje je više od šest (6) meseci zatvora sud osudio pravosnažnom odlukom za izvršenje krivičnog dela;

10.3. lice koje je dužnik, poverilac ili akcionar u društvu koje je predmet regulatornog okvira Autoriteta;

10.4. lice koje je zakonom izuzeto od držanja državnih javnih funkcija.

Član 79

Donošenje odluka i struktura Odbora

1. Odbor donosi odluke većinom glasova ako su prisutna najmanje tri (3) člana. Svaki član, uključujući i predsednika, ima pravo na jedan glas i mora postojati većina glasova glasača za bilo koje pitanje koje se odnosi na rad Autoriteta. U slučaju da dođe do blokade glasanja kao rezultat jednakog broja glasova, tada glas predsednika ima veći značaj i odlučujući je.

2. Odbor Autoriteta donosi odluke u ime Autoriteta.

3. U slučaju sukoba interesa iz Zakona o sprečavanju sukoba interesa u vršenju javnih funkcija u Republici Kosovo u procesu glasanja ne učestvuju članovi Odbora Autoriteta.

4. Članovi Borda nemaju status civilnog službenika. Članovi Borda plaćaju se na osnovu šeme za plate i dnevnice članova nezavisnih bordova i usvaja se od Skupštine Kosova za svaku godinu Zakonom godišnjeg budžeta do donošenja Zakona o platama javnih funkcionera ili drugog zakona koji uređuje ovu oblast.

5. Status profesionalnog osoblja Autoriteta tretira se prema Zakonu o Civilnoj službi Republike Kosova i plaćaju se prema Zakonu o platama civilnih službenika.

6. Organizaciona struktura utvrđuje se od strane Borda, u skladu sa važećim zakonima.

7. Odbor definiše pravila za zapošljavanje i kriterijume na osnovu važećeg zakona.

Član 80

Otpuštanje i razrešenje članova Odbora

1. Član Odbora se otpušta ili razrešava iz organa koji ga je izabrao:

1.1. kada izgubi fizičku ili mentalnu sposobnost za obavljanje funkcija kojima je zadužen;

1.2. kada je tokom obavljanja dužnosti osuđen od strane suda pravosnažnom odlukom za izvršenje krivičnog dela;

1.3. kada bude izabran ili se kandiduje za poslanika Skupštine ili u organima lokalnih vlasti, sa izuzetkom slučaja kada je član profesionalnih organizacija i drži funkcije u njima;

1.4. kada je bez opravdanog razloga odbio da izvrši ili ne izvrši zadatak ili nije u mogućnosti da vrši dužnost u periodu od šest (6) meseci ili duže;

1.5. kada je subjekat neke od odredaba člana 78, stav 10, ovog zakona;

1.6. kada postupi suprotno odredbama ovog zakona;

1.7. kada ispuni uslove za odlazak u penziju;

1.8. nakon podnošenja zahteva za oslobađanje sa dužnosti;

1.9. nakon isteka mandata.

2. Kada se član otpusti ili razreši sa dužnosti shodno stavu 1. ovog člana, novi član se imenuje od strane nadležnog organa, na osnovu člana 78 ovog zakona.

3. Razrešeni ili otpušteni član Odbora nema pravo da bude ponovo imenovan u Odbor, osim u slučajevima koji su navedeni u stavu 1. tačke 1.8 i 1.9 ovog člana.

4. Odluka o razrešenju člana Odbora treba da bude objavljena u trenutku razrešenja. Razrešeni član Odbora treba da dobije obrazloženje odluke o razrešenju i ima pravo da zahteva objavljivanje razloga zbog kojih je razrešen.

Član 81

Finansiranje i budžet Autoriteta

1. Izvori finansiranja Autoriteta obezbeđuju se iz Budžeta Kosova, na osnovu prihoda Autoriteta u skladu sa članom 83 ovog zakona.

2. Autoritet, u skladu sa Zakonom o menadžiranju javnih finansija i odgovornostima, priprema Nacrt budžeta i dostavlja za razmatranje i usvajanje Skupštini.

3. Autoritet treba da vodi potpune i tačne obračune faktičkih troškova, kao i reviziju finansijskih pregleda, u skladu sa važećim zakonodavstvom o knjigovodstvu i reviziji u Republici Kosova.

4. Autoritet izveštava Skupštini o budžetskim troškovima putem godišnjeg izveštaja, najkasnije do 30. marta tekuće kalendarske godine i posebnim izveštavanjem uvek kada se to zahteva od strane Skupštine.

Član 82 **Javne konsultacije**

1. Autoritet prilikom donošenja normativnih akata na osnovu ovog zakona ili prilikom primene zakonskih akata za koje se očekuje da će imati značajan uticaj na nekom relevantnom tržištu, osim u slučajevima navedenim u stavu 4. člana 32. ovog zakona i u slučajevima rešavanja sporova treba da objavi nacрте tih zakonskih akata u skladu sa postupcima i uslovima utvrđenim od strane Autoriteta, pružajući mogućnost zainteresovanim licima da u razumnom vremenskom roku izraze svoje stavove.

2. Autoritet, u zavisnosti od slučaja, postupka i uslova koje je utvrdio, treba da objavi nacрте svojih odluka koje se odnose na pitanja prava potrošača i krajnjih korisnika u odnosu na elektronske komunikacione usluge, posebno kada takve odluke imaju veliki uticaj na tržište, pružajući mogućnost krajnjim korisnicima i potrošačima (posebno korisnicima sa posebnim potrebama), proizvođačima i pružaocima elektronskih komunikacionih usluga i/ili mreža da u razumnom roku izraze svoje stavove.

3. Autoritet treba da se konsultuje sa zainteresovanim licima prilikom donošenja odluka koje se odnose na obaveznu primenu međunarodnih standarda, standarda Evropske unije, regionalnih i nacionalnih standarda.

4. Autoritet treba da donese propise za konsultacije utvrđujući slučajeve, postupke i uslove za konsultacije. Informacije koje se odnose na bilo koje naredne konsultacije treba da budu objavljene na veb-sajtu Autoriteta. Autoritet treba da objavi rezultate konsultacija, osim informacija koje su poverljive ili onih koje se odnose na privatni život fizičkih lica.

5. Dokumentacija Autoriteta je dostupna za javnost u toku određenog perioda i u toku zvaničnog radnog vremena. Te datoteke sadrže dokumentaciju koja se indeksira u skladu sa smernicama, postupcima i standardima koje definiše Odbor Autoriteta uz poštovanje principa čuvanja tajne.

6. Važna dokumentacija, kao što su odluke, kriterijumi, postupci za obaveštavanje, dodela odobrenja za pravo korišćenja, dodeljena odobrenja, tehnička pravila i propisi, standardi i drugo, objavljuju se na veb-sajtu Autoriteta.

Član 83 **Naknade**

1. U Budžetu Kosova vrše se isplate u vezi sa delatnošću Autoriteta, i to:

- 1.1 Isplate za nadgledanje tržišta elektronskih komunikacija, prema utvrđenjima u članu 27. ovog zakona;
  - 1.2 Isplate za finansiranje univerzalne usluge;
  - 1.3 Isplate za određivanje i korišćenje frekvencija, prema utvrđenjima u članu 57. ovog zakona;
  - 1.4 Isplate za određivanje i korišćenje brojeva i numeričkih serija;
  - 1.5 Isplate i ekonomske kazne izricane od strane Autoriteta;
2. Svaka druga taksa ili isplata, predviđena ovim zakonom, deponuje se u Budžet Kosova.

POGLAVLJE XIII SPOROVI

Član 84 Rešavanje sporova

1. Autoritet, u sklopu prethodnog vansudskog i obavezujućeg postupka, rešava sporove u vezi sa predmetom ovog zakona koji nastanu između preduzetnika koji pružaju elektronske komunikacione mreže i/ili usluge, uključujući one koje se odnose na zajedničku upotrebu postrojenja i sredstava.
2. Preduzetnik koji podnosi zahtev Autoritetu za rešavanje spora (uključujući i slučajeve kada se zahteva ponovno rešavanje spora) mora da plati Autoritetu naknadu za rešavanje spora koja se određuje u skladu sa postupkom i uslovima utvrđenim ovim zakonom. Kada zahtev bude u potpunosti ili delimično rešen u korist tužioca, tuženom, na osnovu zahteva podnosioca zahteva, može da bude naloženo odlukom da plati naknadu podnosiocu zahteva u iznosu koji je srazmeran sa nivoom pozitivnog rešavanja pitanja koje je pokrenuo podnosilac. Ako troškovi rešavanja spora premašuju iznos naknade plaćene od strane podnosioca zahteva, Autoritet ima pravo da prilikom donošenja odluke raspodeli troškove rešavanja spora između strana uzimajući u obzir koliko je i da li je rešen spor i u čiju korist (proporcionalno sa nivoom rešavanja ili odbacivanja predmeta). U slučaju da zahtev bude odbijen, ne razmatra se ili je dalje razmatranje prekinuto, Autoritet ne kompenzuje naknadu koju je platio podnosilac zahteva.
3. Na zahtev strane koja je dobila spor proglašen od strane Autoriteta, Autoritet može da naloži drugoj strani da nadoknadi strani koja je dobila spor troškove nastale u postupku rešavanja spora. U tom slučaju se primenjuju važeće Odredbe Zakona o civilnom postupku. Strana u čiju korist je donesena odluka ima pravo na naknadu troškova za zastupanje od strane advokata ili pomoćne usluge advokata u skladu sa relevantnim odredbama Zakonika o civilnom postupku.
4. Kada je odobren neki zahtev za rešavanje spora primenjuju se odgovarajuće odredbe zakonodavstva na snazi.

5. Autoritet će rešavati spor u skladu sa principima i ciljevima ovog zakona, i u skladu sa principima koncentracije i ekonomičnosti, saradnje, konkurencije, spremnosti i proceduralne ravnopravnosti stranaka navedenim u relevantnim odredbama zakonodavstva na snazi koje će se primenjivati mutatis mutandis, osim ako nije drugačije predviđeno ovim zakonom.

6. Autoritet treba da odbije zahtev za rešavanje spora u sledećim slučajevima:

6.1. zahtev za rešavanje spora nije u njegovoj nadležnosti;

6.2. stupila je na snagu odluka Autoriteta, suda ili arbitražnog tribunala o sporu između istih stranaka, sa istim predmetom i po istom osnovu, ili odluka Autoriteta ili suda da odbije da prihvati odustajanje podnosioca zahteva od podnošenja zahteva za rešavanje spora ili da prihvati kompromisno rešenje;

6.3. spor između istih stranaka, sa istim predmetom i po istim osnovima se nalazi u postupku rešavanja od strane Autoriteta ili čeka da bude rešen od strane suda;

6.4. strane su saglasne da reše spor putem arbitraže i tuženi traži da to bude uzeto u obzir i poštovano od strane Autoriteta, osim slučajeva kada takvo pitanje na osnovu zakona ne može da bude rešeno putem arbitraže;

6.5. zahtev za rešavanje spora je u ime preduzetnika podnelo neovlašćeno lice.

7. Autoritet treba da obustavi postupak rešavanja spora ako okolnosti navedene u tačkama 6.1 ili 6.2 ovog člana postanu poznate, ali i u slučajevima:

7.1. kada je podnosilac povukao zahtev za rešavanje spora i Autoritet je prihvatio povlačenje;

7.2. kada zahtev za rešavanje spora između istih stranaka, sa istim predmetom i po istim osnovima čeka da bude rešen od strane suda;

7.3. kada su strane postigle kompromisni sporazum koji je odobren od strane Autoriteta. U tom slučaju kompromisni sporazum treba smatrati obavezujućom odlukom donesenom od strane Autoriteta.

8. Autoritet neće razmatrati rešavanje spora ako okolnosti navedene u tačkama 6.4 ili 6.5 ovog člana postanu poznate, a i u slučajevima kada:

8.1. Autoritet razmatra spor između istih strana, sa istim predmetom i po istom osnovu;

8.2. Zahtev za rešavanje spora sadrži nedostatke, kao što su propust da se plati naknada Autoritetu ili da se dokaže plaćanje naknade za rešavanje spora i u slučaju da je podnosilac zahteva propustio da razjasni situaciju koja se odnosi na spor u roku određenom od strane Autoriteta.

9. Autoritet treba da obustavi razmatranje rešavanja spora u sledećim slučajevima:

9.1. jedna od stranaka je prestala da postoji (slučaj treba da bude obustavljen ako su prava i obaveze stranke koja je prestala da postoji prenesena ili dok okolnosti zbog kojih ta prava i obaveze ne mogu da se prenesu ne postanu poznate). Kada je moguće izvršiti identifikaciju žalbi koje se ne odnose na stranku koja je prestala da postoji, Autoritet će nastaviti da razmatra žalbu pod uslovom da se žalba ne odnosi na tu stranku;

9.2. dok druga žalba ne bude razmotrena od strane Autoriteta ili kada neki drugi slučaj čeka da bude rešen u sudu, bez čijeg rešavanja nerešena žalba ne može da bude razmotrena.

10. Autoritet može, na zahtev bilo koje stranke ili na zahtev bilo kog zainteresovanog lica ili preduzetnika ili po sopstvenoj inicijativi, da preduzme privremene preliminarnе mere zaštite, na primer, da izda nalog za nepreduzimanje određenih radnji ili da preduzme određene korake zato što će, ukoliko ne budu preduzeti takvi koraci, sprovođenje odluke od strane Autoriteta o rešavanju spora postati veoma teško ili nemoguće. Kada budu preduzete privremene mere zaštite relevantne odredbe zakonima na snazi će se primenjivati mutatis mutandis. Privremene mere treba da budu na snazi sve dok odluka koja se odnosi na spor donesena od strane Autoriteta ne postane pravosnažna, osim u slučajevima kada je Autoritet opozove na zahtev bilo koje strane ili na zahtev bilo kog zainteresovanog lica ili preduzetnika ili na sopstvenu inicijativu. Na odluku o privremenim preliminarnim merama zaštite donesenu od strane Autoriteta može biti izjavljena žalba nadležnom sudu u roku od sedam (7) dana. Podnošenje žalbe sudu ne obustavlja razmatranje spora od strane Autoriteta. Žalba može biti izjavljena i razmotrena u skladu sa postupkom opisanim u stavu 18. ovog člana.

11. Strane u sporu, druga zainteresovana lica i preduzetnici koji učestvuju u razmatranju spora imaju pravo na pristup materijalu koji je predmet spora, osim kada taj materijal sadrži poverljive informacije preduzetnika ili kada bi otkrivanjem tih informacija bila ugrožena privatnost fizičkih lica. Tuženi ima pravo da uvek ima pristup tekstu zahteva za rešavanje spora, a podnosilac zahteva uvek ima pravo na pristup tekstu odbrane tuženog. Strane u sporu ili druga lica ili preduzetnici koji učestvuju u rešavanju spora mogu da dostavljaju dokaze, objašnjenja, argumente i odgovore na tužbe Autoritetu. Na osnovu zahteva, argumentacije i odgovora na tužbu drugih strana, lica i preduzetnika koji učestvuju u postupku rešavanja spora dobijaju kopije odluka o rešavanju spora donesene od strane Autoriteta, izjavljuju žalbe na te odluke Autoritetu i ostvaruju druga prava predviđena ovim zakonom i drugim propisima donesenim od strane Autoriteta za rešavanje sporova. Podnosilac zahteva ima pravo da povuče zahtev za rešavanje spora. Tuženi ima pravo da dobije zahtev. Strane u sporu mogu da obustave dalje razmatranje postupka za rešavanje spora postizanjem kompromisnog dogovora. Strane u sporu, drugi preduzetnici i druga zainteresovana lica koja učestvuju u postupku rešavanja spora moraju pošteno da ostvaruju svoja prava.

12. Autoritet uzima u obzir postupke za rešavanje sporova u pisanoj formi, osim ako, na zahtev bilo koje strane u sporu ili na zahtev bilo kog drugog zainteresovanog lica ili preduzetnika ili na sopstvenu inicijativu, odluči da će se rešavanjem spora kroz rasprave spor rešiti na najbolji način. Autoritet obaveštava stranke o raspravama; ipak, ako bilo koja stranka propusti da se pojavi, ne sprečava Autoriteta da reši spor, osim ako nije drugačije utvrđeno u propisima za rešavanje sporova između preduzetnika donesenim od strane Autoriteta. Rasprave za rešavanje sporova su javne, osim ako Autoritet ne odluči da te rasprave budu zatvorene u cilju zaštite poverljivosti informacija ili zaštite privatnosti fizičkih lica.

13. Autoritet ima pravo da odbije prihvatanje dokaza, zahteva i argumenata ako su oni mogli biti ranije dostavljeni Autoritetu.

14. Autoritet donosi odluku o rešavanju spora najkasnije u roku od 4 meseca od dana prijema zahteva, osim u slučajevima kada je zbog izuzetnih okolnosti potrebno duže vreme (veliki broj dokaza, komplikovane okolnosti za rešavanje sporova i drugo).

15. Odluka Autoriteta (uključujući proceduralne odluke donesene tokom postupka rešavanja spora) treba da bude na snazi i da bude obavezujuća od dana njenog donošenja. Odluka ostaje na snazi i obavezujuća je i u slučaju da je na nju izjavljena žalba sudu, osim u slučajevima kada sud odluči drugačije u skladu sa postupcima utvrđenim zakonom.

16. Odluke o rešavanju sporova donesene od strane Autoriteta moraju biti javne u meri koja ne ugrožava poverljivost informacija i privatnost fizičkih lica. Propisi za rešavanje sporova između preduzetnika doneseni od strane Autoriteta treba da utvrde jasne procedure za strane u sporu, druga lica i preduzetnike koji učestvuju u rešavanju sporova u kojima mora da bude navedeno koje informacije u tekstu donesene odluke mogu da budu poverljive. Pravila za tumačenje zakona navedena u tekstu moraju biti javna u svim slučajevima. Strane u sporu treba da budu obaveštene o detaljima i o opravdanosti odluke koju je doneo Autoritet.

17. Na proceduralne odluke koje donosi Autoritet tokom postupka rešavanja spora, uključujući odluke o odbijanju zahteva, odluku o tome da se predmet ne razmatra, obustavljanju postupka rešavanja spora i druge proceduralne odluke kojima se obustavlja dalji postupak rešavanja spora, može se izjaviti žalba nadležnom sudu u skladu sa relevantnim zakonima na snazi u roku od sedam (7) dana od dana dostavljanja odluke zainteresovanim licima ili preduzetnicima. Predata presuda sudija ovog suda, što se tice odluci autoriteta, ne može biti predmet žalbe.

18. Na odluku Autoriteta o rešavanju spora ili o obustavljanju postupka može se izjaviti žalba nadležnom sudu u roku od trideset (30) dana od dana donošenja odluke.

19. Odluka Autoriteta (uključujući proceduralne odluke tokom procesa rešavanja spora) je dokument sa izvršnom snagom. Ako odluka ne bude izvršena u redovnom postupku, ta odluka može biti izvršena na obavezujući način u skladu sa postupkom utvrđenim u relevantnim zakonima na snazi. Odluka može biti izvršena najkasnije u roku od deset (10) godina od dana donošenja odluke.

20. Postupak za razmatranje rešavanja spora od strane Autoriteta može se obnoviti *mutatis mutandis* u skladu sa postupkom utvrđenim u relevantnom zakonodavstvu na snazi.

21. Autoritet donosi propise za rešavanje sporova između preduzetnika koje on sam rešava. Propisi treba jasno da preciziraju zahteve za formu, sadržaj i obradu zahteva za rešavanje spora, podnošenje i prikupljanje činjenica; ti propisi treba da preciziraju okvir, postupke i uslove za podnošenje zahteva, opoziv i izmenu privremenih mera zaštite i uspostavljanje detaljne procedure za rešavanje spora.

22. Preduzetnici koji pružaju elektronske komunikacione mreže i/ili usluge imaju pravo da pozovu Autoritet da posreduje i/ili da postigne dogovor između preduzetnika u cilju rešavanja spora koji je predmet ovog zakona koristeći se metodom kompromisa, bez donošenja obavezujućih odluka. Autoritet će utvrditi relevantna pravila za te postupke.

POGLAVLJE XIV
OBRADA LIČNIH PODATAKA I ZAŠTITA PRIVATNOSTI U SEKTORU
ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJA

Član 85
Sigurnost, integritet i pouzdanost

1. Preduzetnici koji pružaju javne komunikacije ili javno dostupne usluge elektronskih komunikacija treba da preduzmu odgovarajuće tehničke i organizacione mere kako bi na odgovarajući način upravljali rizicima za bezbednost mreže i usluga. Ove mere će obezbediti nivo bezbednosti koji odgovara predstavljenom riziku. Posebno, mere se trebaju preduzeti kako bi sprečile i umanjile uticaj bezbednosnih incidenata i međusobno povezanih mreža.
2. U slučaju posebnog rizika za sigurnost mreže, preduzetnici javnih elektronskih komunikacionih mreža i usluga dužni su da obaveste svoje korisnike o takvom riziku, a tamo gde taj rizik leži van opsega mera preduzetih od strane pružaoca usluga, za neko moguće rešenje, uključujući i potencijalne troškove pokriveno od strane korisnika.
3. Preduzetnici koji pružaju javne komunikacione mreže treba da preduzmu sve odgovarajuće mere kako bi obezbedili kontinuirano pružanje usluga preko tih mreža.
4. Autoritet može da utvrdi tehničke i organizacione zahteve obezbeđujući sigurnost, integritet i pouzdanost javnih komunikacionih mreža i javno dostupnih elektronskih komunikacionih usluga.
5. Preduzetnici koji pružaju javne komunikacione mreže ili javno dostupne elektronske komunikacione usluge, treba da obaveste Autoritet u skladu sa propisom određenim zbog kršenja bezbednosti ili gubitka integriteta koje imaju značajan uticaj na rad mreže ili usluga. Autoritet može obavestiti javnost ili zatražiti od preduzetnika da to uradi, gde se utvrđuje da je otkrivanje povrede od javnog interesa.
6. Uz obezbeđivanje bezbednosti, integriteta i pouzdanosti javnih komunikacionih mreža i javno dostupnih komunikacionih usluga, sprečavanje širenja bezbednosnih incidenata, smanjenje rizika od pojave gubitka provajdera javnih komunikacionih mreža i (ili) javno dostupnih komunikacionih usluga i (ili) krajnjim korisnicima javno dostupnih komunikacionih usluga zbog bezbednosnih incidenata, Autoritet može izdati obavezujuća uputstva preduzetnika koji pružaju javne komunikacione mreže ili javno dostupne elektronske komunikacione usluge i uspostavljaju vremenske rokove za realizaciju takvih instrukcija. Obavezujuća uputstva iz ovog stava mogu da uključe obaveze da izvrše reviziju bezbednosti koju može da obavi kvalifikovano nezavisno telo i da obezbedi rezultate dostupne Autoritetu. Troškovi revizije iz ovog stava se plaćaju od strane preduzetnika.
7. Potrošači i krajnji korisnici, ukoliko zahtevaju, treba da imaju mogućnost sklapanja ugovora sa preduzetnicima koji pružaju usluge i/ili mreže elektronskih komunikacija, ili pristup javnim mrežama za elektronsku komunikaciju.

7.1 Ugovor najmanje treba da sadrži:

7.1.1 ime i adresu preduzetnika;

7.1.2 pružene usluge, uključujući:

7.1.2.1 Da li se pruža ili ne pristup na hitne usluge i informacije za lokaciju poziva kao i bilo koje ograničenje na pružanju hitnih usluga;

7.1.2.2 Informaciju o drugim uslovima koji ograničuju pristup i/ili upotrebu aplikacija i usluga, tamo gde su ova uslovljavanja dozvoljena, na osnovu zakonodavstva na snazi;

7.1.2.3 Najniži nivo kvaliteta pružene usluge, znači vreme za iniciranje poziva i, kada je to povoljno, drugi parametri kvaliteta usluga definisani od Autoriteta;

7.1.2.4 Informaciju o preduzetim procedurama za preduzetnike za merenje i modifikaciju saobraćaja, kako bi izbegli preopterećenje mreže i informaciju kako ove procedure utiču na kvalitet usluga;

7.1.2.5 Informacije o vrstama održavanja i pružene brige prema potrošačima, kao i načine o korišćenju ovih usluga;

7.1.2.6 Bilo koje ograničenje za korišćenje krajnje opreme pružene od preduzetnika,

7.2. detalje o cenama i tarifama, način ažuriranja informacija za sve tarife i troškove održavanja, pružene forme plaćanja, kao i svaku razliku u cenama, u zavisnosti od načina plaćanja;

7.3. vremensko trajanje ugovora i uslove za obnovu ugovora, završetak ugovora, kao i završetak usluga, uključujući:

7.3.1 Utvrđivanje minimalnog vremenskog trajanja koristi od ponuda promovisanja;

7.3.2 Svaka naplata za posedovanje brojeva i drugih identifikacija

7.3.3 Svaka vrsta plaćanja u vezi raskida ugovora, uključujući i plaćanja u odnosu na krajnju opremu;

7.3.4 naknada i dopuna u slučajevima kada pružena usluga nije od ugovorenog kvaliteta;

7.3.5 način pokretanja procedure za rešavanje nesporazuma;

7.3.6 vrstu postupaka koje može da preduzme preduzetnik za reagovanje u odnosu na sigurnost ili zadiranje integriteta i pretnji.

7.4 Ugovor može da sadrži takođe svaku informaciju o ograničenju tako da se mreže i/ili usluge elektronske komunikacije ne koriste za nezakonite aktivnosti ili raspodelu

štetnih sadržaja, kao i načine o zaštiti od rizika po ličnu sigurnost, privatnost i lične podatke.

7.5 Pretplatnici imaju pravo da raskinu svoj ugovor bez kažnjavanja nakon najave za modifikaciju uslova predloženih ugovora od strane preduzetnika koji pružaju usluge i/ili mreže elektronske komunikacije, pretplatnici treba da se informišu o svim predloženim izmenama o uslovima ugovora, najkasnije trideset (30) dana pre ovih izmena. U slučaju neslaganja sa uslovima izmene, pretplatnik ima pravo da, bez posledica, raskine ugovor. Autoritet treba da specifikuje jasnu formu za najavu izmena uslova ugovora.

Član 86 **Tajnost komunikacije**

1. Tajnost komunikacije i podataka saobraćaja jedne javne mreže za komunikaciju i usluge elektronske javne komunikacije treba da se zaštiti od pružaoca službe. Naročito, ponuđač usluga treba da spreči prisluškivanje, mešanje u telefonski razgovor, očuvanje ili druge forme otkrivanja ili praćenja komunikacije i podataka za saobraćaj u vezi s tim od strane lica izuzimajući korisnike, osim ako ima ovlašćenje suda za to, u pojedinačnim slučajevima, takođe u skladu sa odredbama Zakonika o krivičnoj proceduri. Ovo ne sprečava neophodno tehničko očuvanje za prenos komunikacije, bez prejudiciranja načela tajnosti.

2. Stav 1. ovog člana ne sprečava ovlašćenu registraciju komunikacija i podataka o saobraćaju kada se to sprovodi u skladu sa zakonskim poslovnim praksama u cilju pružanja dokaza o komercijalnim transakcijama ili o nekoj drugoj poslovnoj komunikaciji.

3. Korišćenje elektronskih komunikacionih mreža za zadržavanje informacija ili dobijanje pristupa informacijama koje su pohranjene u terminalnoj opremi pretplatnika ili korisnika dozvoljeno je samo pod uslovom da je taj pretplatnik ili korisnik jasno i potpuno obavešten o informaciji u skladu sa ovim zakonom, između ostalog, i o nameni obrade, i pruža mu se pravo da odbije takvu obradu od strane kontrolora podataka. To ne sprečava bilo koje tehničko zadržavanje ili pristup samo u cilju obavljanja ili olakšavanja prenosa komunikacije putem elektronske komunikacione mreže, ili kao neophodnog u cilju obezbeđivanja usluge informacionog društva koja je jasno zatražena od strane pretplatnika ili korisnika.

4. Preduzetnici treba da preduzmu mere na elektronskim sistemima komunikacije i sistemima za obradu podataka da drže u tajnosti podatke elektronske komunikacije i ličnih podataka, kao i da zabrane neovlašćeni pristup u sistemima elektronske komunikacije i sistemima za obradu podataka.

5. Preduzetnici, ovlašćena lica i zaposleni, su dužni da čuvaju i štite podatke i komunikacione poverljivosti koje se sprovode kroz mrežu i njihove usluge širom aktivnosti, kao i nakon njegovog završetka.

6. Preduzetnik može biti obavešten o porukama ili podacima prenetim preko njegove/njene mreže samo do mere neophodne za obavljanje dužnosti za pružanje elektronskih komunikacionih usluga.

7. Primanje, registrovanje, objavljivanje i korišćenje podataka i poruka koje se prenose od elektronske komunikacione mreže, i koje nisu za javnost, kao i njihovo obezbeđivanje neovlašćenim licima je zabranjeno osim ako nije drugačije definisano zakonima na snazi.

Član 87 **Podaci o saobraćaju**

1. Podaci o saobraćaju, vezani za pretplatnike i korisnike, obrađeni i uskladišteni od strane pružaoca elektronskih komunikacionih usluga i/ili mreža moraju biti izbrisani ili napravljeni anonimnim kada više nisu potrebni u svrhu prenosa komunikacije.

2. Podaci o saobraćaju neophodni u svrhu fakturisanja pretplatničkih računa i naknada za interkonekciju mogu da budu obrađeni. Ta obrada je dozvoljena samo do kraja perioda u kome faktura može da bude osporena ili plaćena u skladu sa zakonom.

3. U svrhu marketinga elektronskih komunikacionih usluga ili pružanja usluga sa dodatnom vrednošću, pružalac elektronske komunikacione usluge dostupne javnosti može obrađivati podatke navedene u stavu 1. ovog člana do granica i u trajanju potrebnom za takve usluge ili marketing, ukoliko je pretplatnik ili korisnik na koga se ti podaci odnose dao svoju saglasnost. Korisnicima ili pretplatnicima treba dati mogućnost da povuku svoju saglasnost za obradu podataka o saobraćaju u svako doba.

4. Pružalac usluge treba da obavesti pretplatnika ili korisnika o vrstama podataka o saobraćaju koji su dostavljeni i obrađeni i o trajanju takvih obrada u svrhu navedenu u stavu 2. ovog člana i pre nego što pribavi saglasnost za svrhe navedene u stavu 3. ovog člana.

5. Obrada podataka o saobraćaju, u skladu sa prethodnim stavovima u ovom članu, treba da bude ograničena na lica koja deluju pod autoritetom pružalaca javnih elektronskih komunikacionih mreža i/ili usluga na poslovima obrade računa ili upravljanja saobraćajem, prigovorima potrošača, otkrivanja prevare, pružanja marketinških usluga elektronskih komunikacija ili usluga sa dodatnom vrednošću i treba da bude ograničena na nivo potreban za obavljanje tih aktivnosti.

6. Stavove 1, 2, 3. i 5. ovog člana treba primenjivati bez obzira na mogućnost nadležnih organa da budu informisani o podacima o saobraćaju u skladu sa važećim zakonodavstvom u cilju rešavanja sporova, a posebno sporova koji se odnose na interkonekciju i fakturisanje.

Član 88 **Prikazivanje i ograničavanje identifikacije poziva i povezane linije**

1. U slučajevima kada se nudi identifikacija dolaznog poziva, pružalac usluge treba da ponudi pozivaocu mogućnost da na jednostavan način i bez naknade spreči identifikaciju dolaznog poziva za svaki pojedinačni poziv. Pretplatnik koji se poziva treba da ima tu mogućnost za svaki poziv.

2. U slučajevima kada se nudi identifikacija dolaznog poziva, pružalac usluge treba da ponudi pozvanom pretplatniku mogućnost da na jednostavan način i bez naknade i korišćenjem ove funkcije na racionalan način spreči prikazivanje dolaznih poziva.

3. U slučajevima kada se nudi identifikacija dolaznog poziva i kada se prikazivanje identifikovane linije može obaviti pre nego što je veza uspostavljena, pružalac usluge treba da omogući pozvanom pretplatniku da na jednostavan način odbije pozive kada je prepoznavanje dolaznog poziva sprečeno od strane korisnika ili pretplatnika koji poziva.

4. U slučajevima kada se nudi identifikacija uspostavljene linije, pružalac usluge treba da ponudi pretplatniku koji je pozvan mogućnost da na jednostavan način i bez naknade, spreči identifikaciju uspostavljene veze za pozvanog korisnika.

5. U slučajevima kada se nudi identifikacija uspostavljenog poziva i/ili linije, pružaoci javnih elektronskih komunikacionih usluga moraju da obaveste javnost o mogućnostima navedenim u stavovima 1, 2, 3. i 4. ovog člana.

6. Vlada utvrđuje transparentne procedure koje regulišu način na koji pružalac javne komunikacione mreže i/ili javno dostupne elektronske komunikacione usluge mogu nadjačati ukidanje predstavljanja identifikacije pozivne veze privremeno, na zahtev pretplatnika za praćenje dosadljivih ili zlonamernih poziva. U tom slučaju, u skladu sa nacionalnim zakonom, podaci koji sadrže identifikaciju poziva pretplatnika biće uskladišteni i na raspolaganju od strane provajdera javne komunikacione mreže i/ili javno dostupnih elektronskih komunikacionih usluga.

7. Pružaoci javnih komunikacionih mreža i javno dostupnih elektronskih komunikacionih usluga neće nametati ukidanje prezentacije identifikacije pozivne veze u odnosu na određene linije upravljanja od institucija koje se bave hitnim pozivima, kao što su policija, hitna pomoć, vatrogasna brigada i ostale hitne službe koje reaguju na takve pozive od strane pretplatnika ili stvarnog korisnika usluga elektronske komunikacije. Detaljni uslovi i procedure za primenu odredbi iz ovog stava mogu se utvrditi u skladu sa procedurom i uslovima predviđenim u Stavu 6, Člana 66, ovog zakona.

Član 89

Podaci o lokaciji, koji nisu saobraćajni podaci

1. Podaci o lokaciji, koji nisu saobraćajni podaci, i koji se odnose na korisnike ili pretplatnike javnih elektronskih komunikacionih mreža i/ili usluga, mogu biti obrađeni samo kada su anonimni ili uz pristanak korisnika ili pretplatnika do granice i u trajanju koje je neophodno za pružanje usluga sa dodatom vrednošću.

2. Pružalac usluge treba da obavesti korisnike ili pretplatnike, pre dobijanja njihove saglasnosti, o tipu podataka o lokaciji koji će biti obrađeni, a koji nisu podaci o saobraćaju, o svrsi i trajanju obrade i o tome da li će podaci biti preneseni trećem licu u svrhu pružanja usluge sa dodatom vrednošću.

3. Korisnicima ili pretplatnicima treba biti pružena mogućnost povlačenja njihove saglasnosti za obradu podataka o lokaciji, koji nisu podaci o saobraćaju, u bilo kom trenutku.

4. U slučaju kada je dobijena saglasnost korisnika ili pretplatnika za obradu podataka o lokaciji, koji nisu podaci o saobraćaju, korisnik ili pretplatnik treba i dalje da ima mogućnost da na jednostavan način i bez naknade privremeno odbije obradu tih podataka prilikom svake konekcije na mrežu ili svakog prenosa sadržaja.

5. Obrada podataka o lokaciji, kada nisu podaci o saobraćaju, u skladu sa stavovima 1, 2, 3. i 4. ovog člana treba da bude ograničena za lica koja deluju pod autoritetom pružaoca javnih elektronskih komunikacionih mreža i/ili usluga ili za treće lica koje pruža usluge sa dodatom vrednošću i treba da bude ograničena na nivo koji je neophodan u cilju pružanja usluge sa dodatom vrednošću.

Član 90

Automatski preusmeravanje poziva

Pružaoци usluga moraju da obezbede da svaki korisnik, na jednostavan način i bez naknade, ima mogućnost da spreči automatsko preusmeravanje poziva od strane trećeg lica na terminal korisnika.

Član 91

Telefonski imenik pretplatnika

1. Pružaoци usluga treba da obezbede da pretplatnici budu obavešteni, bez naknade i pre nego što budu uključeni u telefonski imenik, o nameni odštampanog ili elektronskog imenika pretplatnika dostupnog javnosti ili dobijenog kroz usluge imenika u koji njihovi lični podaci mogu biti uključeni i radi daljeg korišćenja mogućnosti zasnovani na funkcijama pretraživanja elektronskih verzija imenika.

2. Pružaoци usluga treba da obezbede da pretplatnici imaju mogućnost da odrede, ako su njihovi lični podaci uključeni u javni telefonski imenik, koji podaci i u kom stepenu su ti podaci relevantni za potrebe imenika kao što je definisano od strane pružaoca imenika i da proveri, ispravi ili povuče te podatke. Sve ovo što je napred pomenuto treba da bude obavljeno bez naknade na osnovu stvarnih troškova.

3. Pružaoци usluga mogu da zahtevaju za bilo koju drugu namenu javnog telefonskog imenika, koja nije pretraživanje ličnih kontakt-podataka na osnovu njihovog imena i, kada je potrebno, minimum drugih identifikatora, dodatnu saglasnost od pretplatnika.

Član 92

Neželjene komunikacije

1. Upotreba automatskih govornih uređaja, bez ljudskog posredovanja (pozivni automati), faks-aparata (telefaks) ili elektronske pošte u svrhu direktnog marketinga može biti dozvoljena samo za pretplatnike koji su za to prethodno dali svoju saglasnost.

2. Izuzetno od stava 1. ovog člana, ako fizičko ili pravno lice dobije od svojih pretplatnika elektronske kontakt podatke za elektronsku poštu, u kontekstu prodaje proizvoda ili usluge, u skladu sa ovim zakonom, to fizičko ili pravno lice može da koristi te elektronske kontakt podatke u cilju direktnog marketinga sličnih proizvoda ili usluga pod uslovom da je korisnicima jasno data mogućnost da na jednostavan način i besplatno, daju primedbe na takvo korišćenje elektronskih kontakt podataka kada su oni prikupljeni i prilikom svake poruke, ako potrošač nije na početku odbio takvo korišćenje.

3. Pružaoci usluga moraju da preduzmu odgovarajuće i besplatne mere u cilju obezbeđivanja da neželjene komunikacije u svrhu direktnog marketinga, u slučajevima koji nisu navedeni u stavovima 1. i 2. ovog člana, nisu dozvoljene bez saglasnosti pretplatnika ili za pretplatnike koji ne žele da primaju te komunikacije.

4. Zabranjene su sve prakse slanja elektronske pošte u svrhu direktnog marketinga, prikrivanje ili uništenje identiteta pošiljaoca ili onih u čije ime je komunikacija izvršena ili bez važeće adrese na koju primalac može da pošalje zahtev za prekid tih komunikacija.

Član 93

Tehničke karakteristike i standardizacija

Nijedan obavezujući zahtev za specifične tehničke karakteristike ne može da bude nametnut u terminalima ili u drugoj elektronskoj komunikacionoj opremi koja bi mogla ometati stavljanje uređaja na tržište i slobodan promet tog uređaja unutar i van Kosova.

POGLAVLJE XV

RADIO OPREMA I KOMUNIKACIONA TERMINALNA OPREMA. ELEKTROMAGNETNA KOMPATIBILNOST

Član 94

Radio-oprema i telekomunikaciona terminalna oprema

Osnovni uslovi i zahtevi za priključivanje radio opreme i telekomunikacione terminalne opreme, obaveze koje se odnose na informacije o specifičnostima interfejsa i povezivanjem sa radio-opremom i telekomunikacionom terminalnom opremom, postupke i uslove za izlazak na tržište, prodaju i korišćenje te opreme, postupke i uslove za testiranje usaglašenosti, odobravanje i nadzor, i odgovarajući zahtevi moraju biti utvrđeni u tehničkim propisima za radio opremu i telekomunikacionu terminalnu opremu donesenim od strane Autoriteta.

Član 95

Elektromagnetska kompatibilnost

Uslovi za primenu zahteva za elektromagnetsku kompatibilnost, postupci i uslovi za njihovu dostupnost na tržištu i korišćenje sredstava i opreme, specifični zahtevi za ta sredstva i opremu, zahtevi za instalaciju i korišćenje, postupci i uslovi za testiranje, odobrenje i nadzor usklađenosti sa elektromagnetskom kompatibilnošću moraju biti opisani u tehničkim propisima za elektromagnetsku kompatibilnost donesenim od strane Autoriteta, u skladu sa evropskom zakonodavstvom.

Član 96

Korišćenje sredstava i opreme

1. Propise za korišćenje industrijske, medicinske i naučne opreme i sredstava, odnosno opreme i sredstava čiji rad generiše i troši elektromagnetsku energiju, namenjene za industrijske, medicinske, naučne, lokalne svrhe i slično, osim njihove upotrebe za elektronske komunikacije, treba da pripremi i donese Autoritet.
2. Vlasnik i/ili korisnik tih sredstava i opreme treba da omogući službenicima Autoriteta da izvrše inspekciju sredstava i/ili opreme, ili da ih oduzmu.

Član 97

Radio nadzor

1. Autoritet će vršiti kontrolu usklađenosti sa zakonskim aktima koji regulišu radio komunikacije i vršiće radio nadzor. Tokom procesa radio nadzora treba izvršiti i kontrole i analize u cilju utvrđivanja u kojoj meri se koriste frekvencijski pojasevi od zračenja radio stanica, ako su spektar zračenja i nivoi radio smetnji u skladu sa zahtevima zakonskih akata.
2. Autoritet će zaštitu fiksnih i mobilnih radio stranica za nadzor od jakih elektromagnetnih polja generisanih radio predajnicima sprovođiti u skladu sa postupcima i uslovima utvrđenim od strane Autoriteta.
3. Informacije dobijene tokom procesa radio nadzora mogu se koristiti samo za aktivnosti Autoriteta koje su regulisane ovim zakonom.
4. Autoritet nadzire frekvencijski opseg na osnovu Nacionalnog plana frekvencija u cilju:
  - 4.1 praćenja da li se korišćenje frekvencija dodeljenih Odobrenjem vrši u skladu sa važećim zakonskim okvirom za sprovođenje uslova iz Odobrenja;
  - 4.2 obezbedi da se frekvencijski opseg koristi samo od strane korisnika ovlašćenih na osnovu odredaba ovog zakona;
  - 4.3 stvaranja odgovarajućeg okruženja i bez smetnji koje su štetne za rad prenosnih sistema i radio stanica koje se koriste u javne ili privatne svrhe.
5. Nadzor frekvencija treba sprovođiti u skladu sa relevantnim propisima izrađenim od strane Autoriteta.
6. Nadzor frekvencija može biti sprovođen na zahtev lica koje poseduje Odobrenje izdato od strane Autoriteta.

Član 98

Otklanjanje radio-smetnji

1. Vlasnik ili korisnik opreme i/ili sredstava mora da otkloni sve smetnje koje prouzrokuju interferencije. Ako se smetnja generiše u radio prijemniku ili prijemnom uređaju zbog promena (pogoršanja) u tehničkim parametrima ili nepravilnog korišćenja, izvor takvih

smetnji (radio smetnji) treba da bude otklonjen od strane vlasnika ili korisnika prijemnika ili prijemnog uređaja. Ako se radio interferencija prouzrokuje u opremi i/ili sredstvima koja rade legalno, vlasnik ili korisnik opreme i/ili sredstava koji ih prouzrokuju, mora, nakon dobijanja uputstva od Autoriteta, da otkloni uzročnik smetnji (radio smetnji) ili da smanji njihov nivo. Postupak za otklanjanje ili smanjenje radio smetnji, kojom prilikom su radioaktivni parametri uređaja koji ih prouzrokuju i primaju u skladu sa zahtevima utvrđenim u zakonskim aktima, treba da bude utvrđen od strane Autoriteta.

2. Tokom procesa radio nadzora i istrage radio smetnji, pružaoci elektronskih komunikacionih mreža i/ili usluga i druga lica moraju da obaveste Autoritet relevantnim informacijama i da obezbede neograničen pristup potencijalnim uzročnicima radio smetnji.

POGLAVLJE XVI NADZOR USKLAĐENOSTI SA OVIM ZAKONOM

Član 99

Postupak za nadzor usklađenosti

1. Kada Autoritet utvrdi da preduzetnik ne postupa u skladu sa zakonskim aktima kojima se utvrđuju pravila i uslovi za uključivanje u delatnost elektronskih komunikacija ili sa pravilima i uslovima za korišćenje resursa elektronskih komunikacija ili ne ispunjava jednu ili više obaveza koje su mu određene kao preduzetniku sa značajnom snagom na nekom od relevantnih tržišta ili kao preduzetniku određenom da pruža univerzalni servis, Autoritet treba da obavesti preduzetnika o tim nalazima i da mu pruži mogućnost za obrazloženje ili za ispravljanje bilo koje nepravilnosti u:

1.1 roku od mesec dana od dana slanja obaveštenja;

1.2 kraćem vremenskom roku ako se preduzetnik složi ili u roku koji odredi Autoritet u slučaju ponovljenih nepravilnosti;

1.3 dužem vremenskom roku ako Autoritet tako odluči.

2. Ako pomenuti preduzetnik ne ispravi nepravilnosti u roku navedenom u stavu 1. ovog člana, Autoritet treba da preduzme proporcionalne mere u cilju obezbeđivanja poštovanja, uključujući i ekonomske sankcije navedene u članu 101. ovog zakona. Autoritet treba da obavesti preduzetnika o merama i razlozima za preduzimanje mera u roku od sedam (7) dana od dana njihovog donošenja i treba da odredi razuman rok da preduzetnik postupi u skladu sa preduzetim merama.

3. Autoritet ima pravo da preduzme mere u vidu ekonomskih sankcija ukoliko preduzetnik ne dostavi informacije u skladu sa članom 34. ovog zakona ili ne dostavi informacije pomenute u stavovima 5.1 i 5.2 člana 18 ovog zakona, uključujući i prouzrokovane prepreke za pristup informacijama kao što je opisano u članu 100. i/ili ne ispuni uslove iz člana 100. i ne poštuje postupak naveden u stavovima 1. i 2. ovog člana.

4. U slučajevima ozbiljnih i ponovljenih povreda zakonskih akata kojima se utvrđuju pravila i uslovi za uključivanje u delatnost elektronskih komunikacija ili pravila i uslova za korišćenje

resursa elektronskih komunikacija ili neispunjenja jedne ili više obaveza koje su mu određene kao preduzetniku sa značajnom tržišnom snagom na jednom od relevantnih tržišta ili preduzetniku sa obavezom pružanja univerzalnog servisa i kada mere preduzete na osnovu stava 2. ovog člana nisu bile dovoljne da se povrede isprave, Autoritet ima pravo da zabrani preduzetniku da nastavi da pruža elektronske komunikacione mreže i/ili usluge za period od tri (3) godine ili da suspenduje pravo na korišćenje resursa elektronskih komunikacija za period do tri (3) godine ili da to pravo u potpunosti oduzme.

5. Bez obzira na odredbe stavova 1, 2. i 4. ovog člana, ako Autoritet poseduje dokaze da preduzetnik krši zakonske akte kojima se utvrđuju pravila i uslovi za uključivanje u aktivnosti elektronskih komunikacija ili pravila i uslove za korišćenje resursa elektronskih komunikacija, ili ne ispuni jednu ili više obaveza koje su mu određene kao preduzetniku sa značajnom snagom na jednom od relevantnih tržišta ili kao preduzetniku sa obavezom pružanja univerzalnog servisa, a to predstavlja hitnu i ozbiljnu pretnju po javni red, javnu bezbednost ili javno zdravlje, ili može da stvori ozbiljne ekonomske i operativne probleme za druge pružaoce ili korisnike elektronskih komunikacionih mreža i/ili usluga, Autoritet ima pravo da preduzme hitne privremene mere, uključujući i privremeno blokiranje objekata koji su korišćeni kao direktno sredstvo ili predmet za povredu ovog zakona i/ili da preduzme mere za privremenu zabranu obavljanja aktivnosti ili korišćenja resursa elektronskih komunikacija. Kada se preduzmu takve mere, Autoritet treba da pruži preduzetniku mogućnost za obrazloženje ili mogućnost da predloži regulatorne mere.

6. Odredbe ovog Poglavlja primenjuju se za preduzetnike pod uslovom da su uključeni u aktivnosti elektronskih komunikacija. Kada se odredbe ovog Poglavlja, osim ovog stava i člana 18, ne primenjuju za suspenziju ili oduzimanje prava na korišćenje resursa elektronskih komunikacija zbog povreda zakonskih akata, prava na korišćenje resursa elektronskih komunikacija moraju biti suspendovana ili opozvana u skladu sa slučajevima, postupcima i uslovima utvrđenim u Zakonu o upravnim konfliktima i propisima za dodelu i korišćenje resursa elektronskih komunikacija.

Član 100 **Službena lica Autoriteta**

1. Ovlašćena službena lica Autoriteta, nakon prezentacije dokumenta izdatog od strane Autoriteta kojim se potvrđuju njihova ovlašćenja i funkcije i u svrhu nadzora usklađenosti sa ovim zakonom, imaju pravo da u ime Autoriteta:

1.1 pribave potrebne informacije u skladu sa postupcima i uslovima utvrđenim ovim zakonom, drugim zakonima i zakonskim aktima;

1.2 nakon prezentacije dozvole od suda, da imaju pristup i da izvrše inspekciju prostorija, područja i vozila koja koristi preduzetnik, da izvrše uvid i analiziraju njegovu dokumentaciju koja je neophodna za istragu, da uzmu kopije izvoda tih dokumenata i da imaju pristup informacijama koje su pothranjene u računarima i drugim magnetnim medijima;

1.3 da pribave pismena i usmena objašnjenja od lica koja su povezana sa aktivnostima preduzetnika koji je pod istragom, da zahtevaju da objašnjenja budu data u kancelariji ovlašćenog službenog lica koje sprovodi istragu;

1.4 da od drugih preduzetnika pribave sve podatke i dokumente o ekonomskim aktivnostima preduzetnika pod istragom, bez obzira na podređenost drugog preduzetnika, ili kopije dokumenata; da pribave dokumente ili kopije tih dokumenata od lica, državnih ili opštinskih institucija;

1.5 da izvrše inspekciju (reviziju) ekonomske delatnosti preduzetnika, da pribave mišljenja od stručnih tela na osnovu materijala koji je predmet inspekcije, da detaljno preispitaju računovodstvene sisteme troškova i/ili prihode preduzetnika;

1.6 da oduzmu na period od šezdeset (60) dana dokumente i predmete koji su neophodni u cilju korišćenja kao dokaza u toku istrage prekršaja, ostavljajući obrazloženu odluku o oduzimanju i spisak oduzetih dokumenata i/ili predmeta; da zahtevaju da se sačine kopije tih dokumenata;

1.7 da u cilju istrage koriste usluge stručnjaka i veštaka;

1.8 da koriste tehničke metode u toku istrage u skladu sa postupcima utvrđenim zakonom;

1.9 da izvrše inspekciju opreme i/ili sredstava na licu mesta;

1.10 da ostvaruju i druga prava koja su garantovana ovim zakonom i drugim zakonima.

2. Prilikom vršenja svojih funkcija službena lica ovlašćena od strane Autoriteta mogu da koriste usluge policijskih službenika.

3. Prilikom ostvarivanja prava koja su im dodeljena, ovlašćena službena lica Autoriteta treba da sastavljaju dokumente (izjave, protokole, zahteve i drugo). Autoritet treba da propiše formu tih dokumenata i zahteve za njihovo arhiviranje.

4. Uputstva koja službena lica ovlašćena od strane Autoriteta daju u toku obavljanja svojih aktivnosti u skladu sa ovim članom, obavezujuća su za sva lica i preduzetnike, kao i za njihovo rukovodstvo i službenike administracije koji ujedno moraju potpuno saradivati sa ovlašćenim službenim licima. Sankcije za propuste koje su utvrđene na osnovu ovog ili drugih zakona moraju biti u skladu sa datim uputstvima.

5. Preduzetnici imaju pravo da izjave žalbu Odboru Autoriteta protiv nezakonitih aktivnosti njegovih službenika. Žalba mora biti izjavljena u roku od deset (10) dana od dana preduzimanja nezakonitog postupka protiv koga se izjavljuje žalba. Odbor Autoriteta treba da donese odluku o izjavljenoj žalbi u roku od deset (10) dana od dana prijema žalbe. Ako se to lice ne slaže sa odlukom Odbora ili Odbor ne donese odluku u roku od deset (10) dana, zainteresovano lice ima pravo da izjavi žalbu sudu. Podnošenje žalbe ne obustavlja postupke službenih lica.

6. Zahtev za dozvolu za preduzimanje radnji shodno podstavu 1.2 ovog člana mora biti podnesen sudu. U nekim hitnim slučajevima, neke radnje mogu biti preduzete na osnovu odluke predsednika Odbora. U tom slučaju, zahtev za dozvolu za preduzimanje radnji treba da bude podnesen sudu u skladu sa gorenavedenim postupkom u roku od dvadeset i četiri (24) sata od donošenja odluke od strane predsednika. Ako sud (sudija) odbije da da dozvolu,

radnje moraju biti obustavljene i sve informacije dobijene tokom tog perioda moraju da budu odmah uništene.

7. Šteta koja se preduzetniku prouzrokuje nezakonitim radnjama institucija koje regulišu delatnost elektronskih komunikacija ili njihovih službenih lica treba da bude nadoknađena u skladu sa postupcima zasnovanim na zakonu.

Član 101 **Ekonomske sankcije**

1. U slučajevima kada preduzetnici ne poštuju zakonske akte kojima se utvrđuju pravila i uslovi za uključivanje u delatnost elektronskih komunikacija ili pravila i uslove za korišćenje elektronskih komunikacionih resursa, uključujući i prava korisnika i potrošača, ili ne ispune jednu ili više obaveza koje su im određene kao preduzetniku sa značajnom snagom na jednom od relevantnih tržišta ili kao preduzetniku određenom da pruža univerzalni servis, ili propuste da postupe na osnovu odluka donesenih od strane Autoriteta za rešavanje sporova, ili ne poštuju tehničke propise za radio opremu i telekomunikacionu terminalnu opremu, ili tehničke propise za elektromagnetnu kompatibilnost, Autoritet ima pravo da kazni preduzetnika kaznom u iznosu do sedam odsto (7%) godišnjih prihoda od aktivnosti koje se odnose na elektronske komunikacije, ali ako je obračun tog iznosa težak ili nemoguć – Autoritet kažnjava preduzetnika kaznom u iznosu ne većem od osamdeset i šest hiljada (86.000) €.

2. U slučaju kada preduzetnik učini povredu i ponovi povredu navedene u stavu 1. ovog člana, Autoritet ima pravo da kazni preduzetnika kaznom u iznosu do deset odsto (10%) godišnjih prihoda od aktivnosti koje se odnose na elektronske komunikacije, ali ako je obračun tog iznosa težak ili nemoguć – Autoritet kažnjava preduzetnika kaznom u iznosu ne većem od sto pedeset hiljada (150.000) €.

3. Kada je godišnji prihod preduzetnika koji su navedeni u stavovima 1. i 2. ovog člana manji od osamdeset i pet hiljada (85.000) €, izrečena kazna treba da iznosi do tri hiljade (3.000) €, a u slučaju ponovljenih povreda izrečena kazna može da iznosi do deset hiljada (10.000) €.

4. Ako preduzetnik ne izvrši obaveze koje odredi Autoritet za obustavljanje nezakonite aktivnosti, ne dostavi informacije u skladu sa postupkom i uslovima utvrđenim ovim zakonom (davanje lažnih informacija se takođe smatra propustom da se pružaju informacije), sprečava službena lica ovlašćena od strane Autoriteta da izvrše njihove dužnosti ili ne odgovara na zahteve Autoriteta, uključujući i sve privremeno preduzete mere, Autoritet ima pravo da izrekne kaznu u iznosu do petnaest hiljada (15.000) €, a u slučaju ponavljanja povrede – kazna može da iznosi hiljadu i petsto (1.500) € za svaku ponovljenu povredu.

5. Osim ekonomskih sankcija nabrojanih u stavovima 1. do 4. ovog člana i u stavu 4. člana 103, Autoritet može da naloži oduzimanje predmeta koji su korišćeni kao sredstvo ili su bili sredstvo direktnih povreda odredaba ovog zakona i/ili da naloži naknadu štete prouzrokovane nezakonitim aktivnostima.

6. Kada preduzetnik deluje kao grupa lica, članovi grupe koji učine povredu i koji deluju kao odvojene ekonomske jedinice smatraju se prekršiocima.

Član 102

Izricanje ekonomskih sankcija i utvrđivanje njihove visine

1. Ekonomske sankcije za preduzetnike izriče Autoritet. Autoritet treba da donese pravilnik o postupcima za utvrđivanje ekonomskih sankcija.
2. Postupak za utvrđivanje ekonomskih sankcija u skladu sa stavovima 2, 3. ili 4. člana 101. ovog zakona, pokreće službenik Autoriteta. Predlog treba da razjasni okolnosti povreda ovog zakona i predložene ekonomske sankcije. Po prijemu zvaničnog obaveštenja od strane bilo kog službenika Autoriteta, predsednik Upravnog odbora/Odbora ili lice ovlašćeno od strane Odbora treba da održi sastanak za utvrđivanje ekonomskih sankcija. Preduzetnik koji je subjekt eventualnih ekonomskih sankcija treba da bude informisan o sastanku. Preduzetnik mora da predoči potkrepljujuće dokaze kako bi dokazao da ne postoji osnov za povredu ovog zakona i činjenice o olakšavajućim okolnostima ili bilo koje druge relevantne činjenice u cilju potkrepljivanja adekvatnih ekonomskih sankcija, pre održavanja sastanka.
3. Na sastanku koji se održava u cilju utvrđivanja bilo koje ekonomske sankcije mogu da učestvuju i imaju pravo da iznesu objašnjenja, preduzetnik kome se izriču ekonomske sankcije, preduzetnici ili druge zainteresovane strane i lica čije je učešće potrebno kako bi predmet bio adekvatno obrađen i ekonomske sankcije izrečene (svedoci, veštaci, stručnjaci i druga lica). Neprisustvovanje sastanku preduzetnika protiv koga se izriču sankcije ili drugih lica i preduzetnika ne može da spreči održavanje sastanka. Sastanak bi trebalo da bude javan, osim u slučajevima kada Autoritet odluči da ispita slučaj na zatvorenom sastanku u cilju garantovanja nacionalne bezbednosti, poslovnih ili komercijalnih tajni ili u cilju obezbeđivanja privatnosti pojedinaca.
4. Sastanak treba da započne izveštavanjem službenika Autoriteta koji je sačinio predlog. Predstavnici preduzetnika i lica koja učestvuju na sastanku mogu da iznesu svoja objašnjenja. Ostali učesnici sastanka mogu da postavljaju pitanja bilo kom licu koje je sastavilo izveštaj ili koje je ponudilo bilo kakvo objašnjenje.
5. Zapisnik sa sastanka treba da bude vođen i raspodeljen najkasnije u roku od pet (5) dana od dana održavanja sastanka. Zapisnik sa sastanka treba da potpišu predsednik Odbora, ili lice koje on ovlasti, i zapisničar sastanka.
6. Preduzetnik kome se izriču ili su izrečene ekonomske sankcije i druga zainteresovana lica i preduzetnici imaju pravo na pristup materijalima koje je prikupio Autoritet, osim materijala koji su državna, komercijalna ili poslovna tajna i onih materijala čije bi otkrivanje ugrozilo privatnost fizičkih lica. Preduzetniku kome se izriču ekonomske sankcije mora se uvek obezbediti pristup tekstu predloga koji je sastavilo službeno lice Autoriteta i zapisniku sa sastanka za utvrđivanje ekonomskih sankcija.
7. Nakon sastanka za izricanje ekonomskih sankcija Odbor Autoriteta ili drugo lice ovlašćeno od strane Odbora treba da donese konačnu odluku. Na odluku za nametanje ekonomskih sankcija, stranka ima pravo žalbe nadležnom sudu u skladu sa procedurom i uslovima navedenim u zakonu.
8. Odbor Autoriteta ili lice koje on ovlasti ima pravo da, u bilo koje vreme tokom sprovođenja postupaka za utvrđivanje ekonomskih sankcija, zahteva dopunu prikupljene dokumentacije. Nakon dopune dokumentacije od strane službenika Autoriteta, predlog

dopunjen tim materijalima treba da uspostavi osnov za pokretanje novog postupka od samog početka.

9. Prilikom izricanja ekonomskih sankcija protiv preduzetnika treba uzeti u obzir:

9.1 stepen štete uzrokovan povredom;

9.2 vremensko trajanje povrede;

9.3 olakšavajuće i otežavajuće okolnosti za odgovornost preduzetnika;

9.4 iznos prihoda koji je preduzetnik ostvario kao rezultat povrede;

9.5 kada je povredu učinilo nekoliko preduzetnika, deo povrede učinjene od strane svakog preduzetnika.

10. U olakšavajućim okolnostima treba da budu uključene radnje preduzetnika preduzete na sopstvenu inicijativu u cilju sprečavanja štetnih posledica, kao i pomoć preduzetnika koju su pružili Autoritetu prilikom istrage povreda, naknadu gubitaka ili otklanjanje prouzrokovane štete.

11. U otežavajuće okolnosti treba da budu uključene radnje preduzetnika koje su preduzete u cilju sprečavanja istražnog postupka, prikrivanja povrede, nastavka povrede iako ih je Autoritet obavestio da moraju da prekinu nezakonite radnje i u slučajevima ponovljenih povreda za koje su izrečene ekonomske sankcije na osnovu ovog zakona.

12. Prilikom utvrđivanja visine ekonomske sankcije, Autoritet može da uzme u obzir i druge okolnosti kao olakšavajuće okolnosti.

Član 103 **Izvršenje ekonomskih sankcija**

1. Preduzetnici moraju da izvrše ekonomsku sankciju izrečenu od strane Autoriteta uplatom kazne u državni budžet u skladu sa odredbama iz Člana 86 ovog Zakona i/ili besplatnog prenosa oduzetih predmeta najkasnije u roku od tri (3) meseca od dana prijema odluke.

2. Na obrazloženi zahtev preduzetnika, Autoritet može da odloži plaćanje novčane kazne ili dela kazne do šest (6) meseci.

3. Odluka Autoriteta o ekonomskoj sankciji je izvršna isprava. Kada se odluka ne primenjuje procedura za izvršenje ove odluke zasnovana je na krivičnom postupku zakonodavstva na snazi. Odluka može biti poslata za izvršenje u roku od tri (3) meseca od dana njenog donošenja.

4. Svako oduzimanje predmeta mora biti sprovedeno u skladu sa postupcima utvrđenim u zakonskim aktima.

5. Autoritet ima pravo da utvrdi pravila i uslove za naknadu štete prouzrokovane nezakonitim radnjama preduzetnika.

6. Prilikom donošenja odluke o sankcionisanju preduzetnika koji deluje kao udružena grupa preduzetnika, svi članovi grupe treba zajednički da snose odgovornost za adekvatno izvršenje ekonomske sankcije, pri čemu treba uzeti u obzir odredbe Stava 6. člana 101. ovog zakona.

POGLAVLJE XVII

NADZOR I PRAĆENJE SAOBRAĆAJA ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJA

Član 104

Nadzor i praćenje

1. Preduzetnici koji pružaju elektronske komunikacione mreže i/ili usluge imaju pravo da snime i zadrže tehničke podatke elektronskih komunikacija i učesnika u komunikacijama samo do granice koja je neophodna da se osigura ekonomska delatnost tih preduzetnika. Preduzetnici koji pružaju elektronske komunikacione mreže i/ili usluge treba da pruže tužiocima, sudovima i sudijama, u skladu sa zakonskim procedurama glavnih institucija koje obavljaju operativne usluge istrage i drugih institucija koje sprovode istragu pre sudskog postupka, informacije koje poseduju i koje su neophodne za sprečavanje, istragu i otkrivanje krivičnih dela. Preduzetnici koji pružaju elektronske komunikacione mreže i/ili usluge te informacije treba da pruže bez odlaganja i bez naknade glavnim institucijama koje sprovode operativne usluge istrage i drugim institucijama koje sprovode istragu pre sudskog postupka utvrđenim od strane Vlade, u elektronskoj formi kao odgovor na njihov zahtev. Institucijama koje sprovode istragu pre sudskog postupka utvrđenim od strane Vlade, odnosno njihovim podređenima i/ili drugim institucijama koje sprovode istragu pre sudskog postupka treba pružiti pristup tim informacijama u skladu sa postupcima uspostavljenim od strane Vlade. Sve osobe koje učestvuju u razmeni informacija treba da preduzmu neophodne korake u cilju osiguranja bezbednosti podataka u skladu sa postupcima i uslovima utvrđenim od strane Vlade; dodatna oprema neophodna za tu svrhu obezbeđuje se i održava sredstvima Vlade. Ukoliko je informaciju koju dostave preduzetnici koji pružaju elektronske komunikacione mreže i/ili usluge potrebno potvrditi pre sudskog postupka, istražilac pre sudskog postupka treba da uputi zahtev u pisanoj formi direktno preduzetniku i preduzetnik, takođe, treba da odgovori u pisanoj formi.

2. Preduzetnici koji pružaju elektronske komunikacione mreže i/ili usluge treba da zadrže tehničke informacije koje su korišćene tokom prenosa saobraćaja elektronskih komunikacija samo za vremenski period koji je neophodan da se obezbedi ekonomska delatnost preduzetnika, ali ne duže od šest meseci, osim u slučajevima koji su navedeni u Članu 68 ovog Zakona; kada su takve informacije neophodne u svrhu istrage, kada su potrebne institucijama koje sprovode istragu pre sudskog postupka, tužiocima, sudovima ili sudijama u cilju sprečavanja, istrage i otkrivanja kriminalnih aktivnosti, preduzetnici koji pružaju elektronske komunikacione mreže i/ili usluge nakon uputstava dobijenih od strane bilo koje institucije (institucije koja obavlja usluge istrage) ovlašćene od strane Vlade treba da zadrže te informacije na duži vremenski period, ali ne duže od dodatnih šest (6) meseci. To zadržavanje informacija treba da bude plaćeno iz državnih fondova u skladu sa procedurama uspostavljenim od strane Vlade.

3. Kada postoji obrazložena odluka suda, preduzetnici koji pružaju elektronske komunikacione mreže i/ili usluge treba da pruže, u skladu sa zakonskim procedurama,

istražnim organima i u skladu sa procedurama zasnovanim na Zakon o krivičnom postupku zakonodavstva na snazi, tehničke mogućnosti za kontrolu sadržaja informacija prenesenih putem elektronskih komunikacionih mreža. Oprema neophodna za tu svrhu treba da bude obezbeđena i održavana budžetskim sredstvima Kosova.

4. Nadležna državna institucija (istražni organ) treba da organizuje i pruži, u skladu sa procedurama uspostavljenim od strane Vlade, svim drugim istražnim organima, i u slučajevima krivičnog gonjenja, svim organima koji sprovode istragu pre sudskog postupka, tehničke mogućnosti da izvrše nezavisnu kontrolu sadržaja koji je prenesen putem elektronskih komunikacionih mreža.

5. Preduzetnici koji pružaju elektronske komunikacione mreže i/ili usluge treba da obaveste nadležni državni organ (istražni organ) i Autoritet o svakoj promeni koju će preduzeti u svojim mrežama ili na mestima interkonekcije sa drugim operaterima elektronskih komunikacija koja može uticati na rad uređaja iz stavova 1. i/ili 3. ovog člana, kao i predstavljenom obimu informacija u najkraćem mogućem roku posle saznanja o tome.

6. Tehničke komande upućene iz elektronske komunikacione mreže da se pokrene ili prekine prisluškivanje ili bilo koja druga kontrola informacija koje se prenose putem elektronskih komunikacionih mreža moraju se čuvati sigurno u prostorijama nadležne državne institucije (istražnog organa), na takav način da bude onemogućeno da poslata komanda bude modifikovana od strane nadležne državne institucije koja je poslala takvu komandu ili od strane preduzetnika koji ju je primio. Glavni tužilac ili tužilac koga on ovlasti mora da izvrši proveru usaglašenosti sa odredbama ovog stava.

Član 105

Vanredne okolnosti i posebna pravila za obezbeđivanje komunikacije

1. Vlada ili institucija koju ona ovlasti treba da donese program za primenu hitnih mera u vanrednim situacijama i plan za organizaciju komunikacija u vanrednim situacijama. Preduzetnici treba da učestvuju u izradi tih zakonskih akata i da osiguraju njihovo efikasno funkcionisanje.

2. U slučaju više sile, vanrednog stanja, izuzetne situacije ili u svrhu pripreme za opštu mobilizaciju ili nacionalnu odbranu ili u cilju obezbeđenja nacionalne odbrane i javnog reda, Vlada ili institucija koju ona ovlasti može, u skladu sa zakonskim procedurama i drugim zakonskim aktima, da izda obavezujuće naloge, obaveze ili dužnosti preduzetnicima da pružaju elektronske komunikacione mreže i/ili usluge, a vlasnicima ili korisnicima opreme i sredstava da zaštite i održavaju važne elektronske komunikacione mreže i da ih međusobno poveže i, ako je neophodno, da ograniče javno korišćenje elektronskih komunikacionih mreža.

3. Pružaoci elektronskih komunikacionih mreža i usluga treba da preduzmu sve neophodne mere u cilju obezbeđivanja funkcionisanja elektronskih komunikacionih mreža i usluga u slučaju katastrofalnog ispada mreže ili više sile, kao što su izuzetni vremenski uslovi, zemljotresi, poplave, gromovi ili požari, kao i u drugim izuzetnim slučajevima. U takvim slučajevima, preduzetnici i nadležne institucije treba da preduzmu sve moguće mere za održavanje najvišeg nivoa usluga na osnovu prioriteta koje je utvrdila Vlada ili institucija koju je ona ovlastila.

4. Pružaoci elektronskih komunikacionih mreža i usluga treba da daju apsolutni prioritet komunikacijama sa hitnim službama i institucijama koje pružaju usluge i odazivaju se na hitne pozive, uključujući i telekomunikacije koje se odnose na sigurnost života na kopnu, vazduhu i prostoru, ali i telekomunikacije o epidemiološkoj situaciji slučajeva sa izuzetnom hitnošću kao što je definisano od strane Svetske zdravstvene organizacije. Korisnici radio stanica treba da obezbede prijem signala i poruka o nesrećama iz bilo kog izvora signala, dajući im apsolutni prioritet, odazivajući se na jednak način i preduzimajući hitne akcije u tom pogledu.

5. Pružaoci elektronskih komunikacionih mreža i/ili usluga treba da daju prioritet u odnosu na druge telekomunikacije, telekomunikacijama državnog vrha ili Vlade, članova Vlade, komandanata kopnenih i vazdušnih snaga, konzularnih ili diplomatskih predstavnika Republike Kosovo i drugih država članica Međunarodne unije za telekomunikacije, generalnog sekretara Ujedinjenih nacija, rukovodioca glavnih organa Ujedinjenih nacija i međunarodnog suda ili drugim telekomunikacijama do granice koja je neophodna da se razmotre specifični zahtevi od pošiljaoca relevantnih informacija.

6. Autoritet ima pravo da utvrdi postupke i uslove za izvršenje obaveza koje su navedene u stavovima 4. i 5. ovog člana.

7. Zabranjeno je slanje ili prenos lažnih ili obmanjujućih signala o katastrofama, hitnim slučajevima, bezbednosti ili identifikaciji.

8. Informacije koje u sebi sadrže državne i/ili službene tajne moraju biti prenošene putem kodiranih komunikacionih radio kanala.

Član 106 **Tranzicione odredbe**

1. Vlada i Autoritet treba da usvoji sve podzakonske akte koji se odnose na upravljanje frekvencijama najkasnije u roku od šest (6) meseci od dana navedenog u članu 110 ovog Zakona. Vlada, Ministarstvo i Vlast/Autoritet treba da usvoje sve ostale podzakonske akte osim onih navedenih u prvoj rečenici ovog Stava za sprovođenje ovog zakona u roku od dvanaest (12) meseci od datuma navedenog u članu 110 ovog Zakona.

2. Nakon stupanja na snagu ovog Zakona, Zakon o Telekomunikacijama treba da se ukine kao što je navedeno u članu 109 ovog zakona; ipak, preduzetnici koji su identifikovani od strane Autoriteta, pre stupanja na snagu ovog Zakona, kao preduzetnici koji imaju značajnu tržišnu moć treba da nastave da ispunjavaju obaveze koje su im određene, uključujući i obaveze koje obavezuju preduzetnike sa značajnim udelom u okviru uslova utvrđenim u Zakonu o Telekomunikacijama i pratećim zakonskim aktima, dok Autoritet, nakon obavljanja analize tržišta u skladu sa postupcima osnovanim ovim Zakonom, odlučuje da ukine i/ili modifikuje takve obaveze.

3. Lični podaci obuhvaćeni u javnim direktorijumima pretplatnika pre stupanja na snagu ovog Zakona mogu zadržati ove direktorijume sve dok pretplatnik izrazi želju za brisanje istih. Pružaoci javno dostupnih elektronskih usluga komunikacije trebaju javno da obaveste pretplatnike o tome čiji su podaci uključeni u odgovarajućim direktorijumima o pravima pruženim na osnovu Zakona.

4. Podređeni pravni akti usvojeni pre stupanja na snagu ovog Zakona treba da budu važeći u meri u kojoj nisu u suprotnosti sa ovim Zakonom. Odredba se ne treba smatrati u suprotnosti samo zato što se odnosi na preduzetnike koji imaju značajnu tržišnu moć, identifikovanu u skladu sa procedurom zasnovanom Zakonom o Telekomunikacijama.

5. Svaki spor između preduzetnika treba da se izmiri u skladu sa članom 84 ovog Zakona i bilo koji spor osnovan na žalbi krajnjeg korisnika treba da se izmiri u skladu sa Članom 72 ovog Zakona, koji su usvojeni na razmatranje pre stupanja na snagu ovog Zakona moraju se pregledati i uložiti žalbu u skladu sa pravnim normama važećim do stupanja na snagu ovog zakona.

6. Procedure (kao što su analiza tržišta i dodeljivanje elektronskih komunikacionih izvora, uključivanje tendera i aukcija) koje su započete u skladu sa Zakonom o Telekomunikacijama i pravnih akata koji sprovode isti, treba da budu predmet pravnih norma važećim do stupanja na snagu ovog Zakona. Usvajanje odluke organa /Autoriteta o postupku rezultata treba da se smatra kao kraj postupka; u slučaju da je ovlašćenje izdato nakon završetka postupka; njegovo izdanje se smatra kao kraj postupka.

7. Licence i dozvole za korišćenje radio frekvencija i numeracija odobrene pre dana navedenog u članu 110 ovog zakona treba da se smatraju kao ovlašćenja za korišćenje radio frekvencija i numerisanja u skladu sa ovim Zakonom i važeće su sve do isteka ili datuma obnove.

8. Predsedavajući i članovi Odbora imenovani pre stupanja na snagu ovog Zakona treba da vrše svoje funkcije do isteka njihovog mandata, osim ako je ranije odbačeno na osnovu ovog Zakona.

9. Zakonski akti EU kojima se reguliše predmet ovog zakona primenjivaće se u skladu sa odredbama ovog zakona (uključujući i rešavanje relevantnih sporova i utvrđivanje sankcija), ne povređujući uslove tih zakonskih akata i ovlašćenja institucija EU.

10. Državne institucije koje sprovode ovaj zakon u okviru svojih nadležnosti uzimaće u obzir relevantne preporuke Evropske komisije.

11. Autoritet će biti pravni naslednik Telekomunikaćijske Regulatorne Agencije i preuzimaće svu pokretnu i nepokretnu imovinu, opremu, arhivu, i drugu dokumentaciju, fondove i račune, kao i sva druga prava i obaveze Regulatorne Agencije za Telekomunikacije.

Član 107 **Izuzete od delokruga primene**

Ovim zakonom se ne uređuju društveni odnosi u vezi sa uslugama pruženim korišćenjem mreža i usluga navedenih u članu 1 ovog zakona, kao i sadržajima koji se prenose putem elektronskih komunikacionih mreža i uslugama povezanim sa tim sadržajima.

Član 108
Izvršavanje zakona

Za sprovođenje ovog Zakona, Vlada, Ministarstvo i Autoritet izvode podzakonske akte određene ovim Zakonom.

Član 109
Stavljanje van snage

Stavlja se van snage Zakon br. 2002 / 7 od 12.5.2003 o telekomunikacijama i Zakona br. 03/L-085 - izmenama i dopunama Zakona o telekomunikacijama, od 13.06.2008.

Član 110
Stupanje na snagu

Ovaj zakon stupa na snagu petnaest (15) dana od dana objavljivanja u Službenom glasniku Republike Kosovo.

Zakon br. 04/ L-109
4. Oktobar 2012

Predsednik Skupštine Republike Kosovo

Jakup Krasniqi
